દિવ્ય જ્ઞાનામૃત

સર્વજીવહિતાવહ ગ્રંથમાળા

૭

આદ્ય સંસ્થાપક: પૂજ્યશ્રી નારાયણભાઈ ગી. ઠક્કર

શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઇન મિશન

અમદાવાદ-૧૩

શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઈન મિશનનું પ્રતીક

પ્રતીકમાં શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના ચરણકમળમાં સામુદ્રિકશાસ્ત્રમાં વર્ણવેલાં ભગવત્સ્વરૂપનાં સોળ વિલક્ષણ ચિહ્નો છે:

***જમણા ચરણકમળમાં નવ ચિહ્નો:**

સ્વસ્તિક માંગલ્યમય ભગવત્સ્વરૂપને સૂચવે છે.

અષ્ટકોણ ઉત્તર-દક્ષિણ-પૂર્વ-પશ્ચિમ-અગ્નિ-ઈશાન-નૈઋત્ય-વાયવ્ય એવી આઠે દિશામાં ભગવત્-કરુણા વહી રહી છે તેનું પ્રતીક છે.

ઊર્ધ્વરેખા ભગવત્કૃપાથી થતું જીવોનું સતત ઊર્ધ્વીકરણ દર્શાવે છે.

અંકુશ સર્વને અંકુશમાં રાખવા સર્વકારણના કારણ રૂપ ઐશ્વર્યનું દ્યોતક છે ને અંતઃશત્રુને વશ રાખવાનું સૂચવે છે.

ધ્વજ અથવા કેતુ સત્યસ્વરૂપ ભગવાનની વિજય-પતાકા છે.

વજ્ર ભગવત્સ્વરૂપનું વજ્ર જેવું શક્તિશાળી બળ જીવના દોષો નષ્ટ કરી કાળ-કર્મ-માયાના ભયથી મુક્ત કરે છે તેમ નિર્દેશે છે.

પદ્મ જલકમલવત્ નિર્લેપ કરનાર ભગવત્સ્વરૂપની કરુણાસભર મૃદુતા સૂચવે છે.

જાંબુફળ ભગવત્સ્વરૂપમાં જોડાયેલાને મળતા દિવ્ય સુખરૂપી રસનું સૂચક છે.

જવ અગ્નિમાં જવ, તલ આદિ અનાજ હોમી અહિંસામય યજ્ઞ કરનારા અને ભગવત્સ્વરૂપમાં જોડાયેલાના ધનધાન્ય ને યોગક્ષેમનું ભગવાન પોતે વહન કરે છે તેમ સૂચવે છે.

***ડાબા ચરણકમળમાં સાત ચિહ્નો :**

મીન સામા પ્રવાહે વહી ઉદ્ભવસ્થાને પહોંચતા મત્સ્યની પેઠે ઐશ્વર્ય-સુખના ઉદ્ભવસ્થાન ભગવત્સ્વરૂપને પામવાનું સૂચવે છે.

ત્રિકોણ જીવને આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિમાંથી છોડાવી ઈશ્વર, માયા, બ્રહ્મની ત્રિપુટીથી પર પરબ્રહ્મ-સ્વરૂપને વિષે સ્થિતિ કરવાનું નિર્દેશક છે.

ધનુષ અધર્મ થકી પોતાના આશ્રિતોના આરક્ષણનું પ્રતીક છે.

ગોપદ ભગવત્પ્રિય ગોવંશ અને ભગવત્પ્રિય સત્પુરુષોના પરોપકારી લક્ષણને સૂચવે છે.

વ્યોમ ભગવત્સ્વરૂપનો આકાશવત્ નિર્લેપપણે સર્વત્ર વ્યાપ સૂચવે છે.

અર્ધચંદ્ર ભગવત્સ્વરૂપના ધ્યાન વડે ચંદ્રકળાની જેમ વૃદ્ધિ પામી પૂર્ણતા પ્રાપ્ત થાય છે એમ દર્શાવે છે.

કળશ ભગવત્સ્વરૂપની સર્વોપરીતા અને પરિપૂર્ણતાનું પ્રતીક છે.

પ્રતીકમાં રહેલા ભગવત્સ્વરૂપનાં ચિહ્નોનાં રહસ્યને દૃષ્ટિ સમક્ષ રાખી, સર્વ જીવનું હિત થાય એવી નિઃસ્વાર્થ જ્ઞાન-ધ્યાન-સેવા પ્રવૃત્તિ સદૈવ કરતા-કરાવતા રહેવાના મિશનના પુરુષાર્થમાં ભગવત્કૃપા વહ્યા કરો એવી શ્રીહરિના ચરણકમળમાં પ્રાર્થના.

॥ શ્રી સ્વામિનારાયણો વિજયતેતરામ્ ॥

દિવ્ય જ્ઞાનામૃત

સર્વજીવહિતાવહ ગ્રંથમાળા

૭

આદ્ય સંસ્થાપક : પૂજ્યશ્રી નારાયણભાઈ ગી. ઠક્કર

શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઇન મિશન

અમદાવાદ-૧૩

શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઇન મિશન

સર્વજીવહિતાવહ ગ્રંથમાળા

*** પ્રકાશન સમિતિ ***

: પ્રેરક - માર્ગદર્શક :

*** અ. મુ. પ. પૂ. શ્રી નારાયણભાઈ ગી. ઠક્કર ***

©શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઇન મિશન, અમદાવાદ
(રજિ. નં. ઈ/૪૫૪૬/અમદાવાદ : ૧૯૮૧)

ચતુર્થ સંસ્કરણ
પ્રત : ૨૦૦૦
૨૦૦૦, ૧૬, ફેબ્રુઆરી
સં. ૨૦૫૬ મહા સુદ એકાદશી

સેવા મૂલ્ય : રૂ.૭/-

પ્રકાશક
શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઇન મિશન
૮, સર્વમંગલ સોસાયટી,
નારણપુરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૩

મુદ્રક
ભગવતી ઓફસેટ
બારડોલપુરા, અમદાવાદ

સર્વોપરી ઉપાસ્ય મૂર્તિ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન

અર્પણ

અનંતકોટિ મુક્તના સ્વામી અને સદા સાકાર દિવ્ય મૂર્તિ એવા પરમ કૃપાળુ **શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના** ગૂઢ રહસ્ય જ્ઞાનને સમજાવનારા, એ મહાપ્રભુના સુખનિધિ સ્વરૂપનું સર્વોપરીપણું સર્વત્ર પ્રવર્તાવનારા અને અનાદિ મુક્તની સર્વોત્તમ સ્થિતિનો અનુભવ કરાવનારા –આ રીતે સમગ્ર સત્સંગ ને માનવકુળ પર મહદ્ ઉપકાર કરનારા

પરમ દયાળુ

અનાદિ મુક્તરાજ પ. પૂ.

શ્રી અબજીબાપાશ્રીના

ચરણકમળોમાં સાદર

સમર્પિત

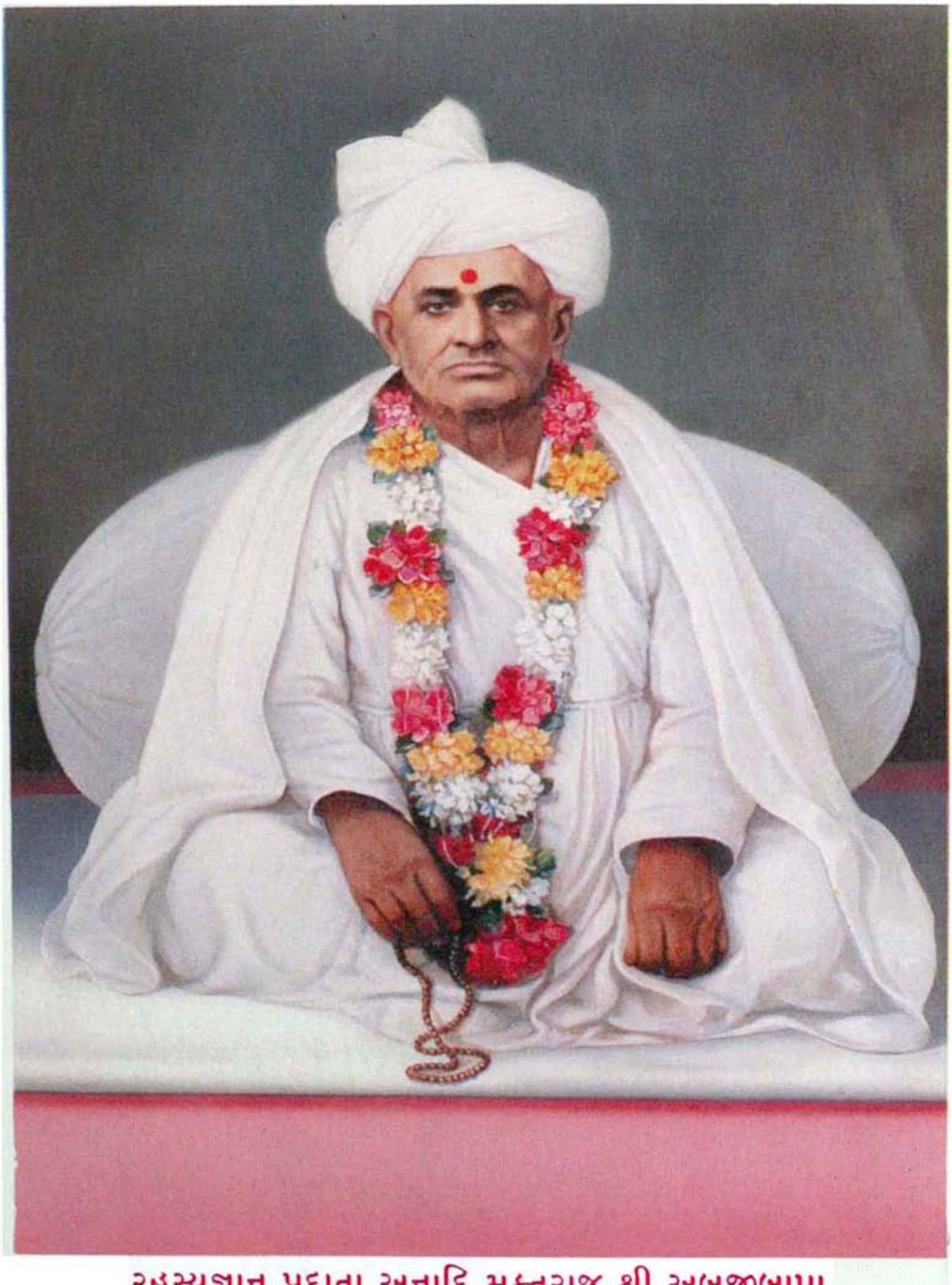

રહસ્યજ્ઞાન પ્રદાતા અનાદિ મુક્તરાજ શ્રી અબજીબાપા

સંપાદકીય વિશેષ

શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઇન મિશન એવી ગ્રંથશ્રેણી પ્રકાશિત-સંપાદિત કરવા ઉત્સુક છે કે જે સમગ્ર માનવજાત માટે કલ્યાણકારી હોય અને જેના વાચનથી ભારતીય સંસ્કૃતિનો ઉચ્ચતમ હેતુ બર આવતો હોય.

વર્તમાન બુદ્ધિયુગમાં ઉચ્ચ શિક્ષણનો વિસ્તાર પ્રતિદિન વધતો જાય છે. ઉચ્ચ શિક્ષણનો મૂળભૂત હેતુ જીવનમાં ઉચ્ચતર મૂલ્યો પ્રસ્થાપિત કરવાનો છે અને જીવનનું ઊંચામાં ઊંચું મૂલ્ય પરમાત્માના પરમસુખનો અનુભવ કરવો તેમાં રહેલું છે. આ હેતુઓ તરફ દોરી જવામાં આ ગ્રંથશ્રેણી સહાયભૂત બને એવી અપેક્ષા છે.

શિક્ષણ, વિજ્ઞાન ને યંત્રવિદ્યાના સતત વધતા જતા વ્યાપને આપણે એવી રીતે ઢાળવો છે કે એ કેવળ ભૌતિક સુખની પ્રાપ્તિનાં સાધન બની ન રહેતાં, માનવીના આંતરિક વિકાસમાં ઉચ્ચતમ મદદગાર બની રહે; સાથોસાથ આપણે એવી સમજણ પ્રસારવી છે કે ઉત્ક્રાંતિનું અંતિમ લક્ષ્ય ઉત્તરોત્તર વિકસીને પરમાત્માના દિવ્ય સુખમાં મળી જવામાં છે.

દિવ્યાનંદની પ્રાપ્તિ માટે સતત વિકસતા જવાની પ્રાકૃતિક અંતઃપ્રેરણા માનવને ઈશ્વરે આપેલી અણમૂલ બક્ષિસ છે. તે એવું સૂચવે છે કે આપણે સૌ સાથે મળીને એવી

સામાજિક, આર્થિક ને રાજકીય પરિસ્થિતિનું નિર્માણ કરીએ કે જેથી જીવનના ઊર્ધ્વીકરણની પ્રક્રિયા નિર્બાધ રીતે પૂરતી મોકળાશથી ખીલી ઊઠે. આ કાર્યને વેગ મળે એવા પ્રેરણાદાયી સાહિત્યનું સર્જન કરવાનું આવશ્યક છે.

માનવજાતના આધ્યાત્મિક અને સામાજિક શ્રેય માટે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને, જીવનને સતત ઊર્ધ્વ બનાવી, આત્યંતિક દિવ્ય સુખને પમાય એવો સર્વસમન્વયી જ્ઞાનમાર્ગ પ્રસ્થાપિત કરેલ છે; તેમની શ્રીમુખવાણી 'વચનામૃતમ્' તથા 'શિક્ષાપત્રી'માં એ તત્ત્વજ્ઞાનનું ઊંડાણ અનન્ય છે અને સવિસ્તર સરળ ભાષામાં પ્રસ્તુત થયેલ છે. તદ્ઉપરાંત પોતાના બ્રહ્મનિષ્ઠ સંતો ને ગૃહસ્થી મુક્તપુરુષો દ્વારા સર્વહિતાવહ સાહિત્ય પણ વિપુલ પ્રમાણમાં તૈયાર કરાવ્યું છે.

ઉપરોક્ત ગ્રંથોમાં સર્વગ્રાહ્ય ભારતીય સંસ્કૃતિ ને જીવન જીવવાની ખરી દિશા બતાવવામાં આવી છે. તેથી આ ગ્રંથશ્રેણીમાં સર્વજનો-પૂર્વના હોય કે પશ્ચિમના, સૌને દિવ્યતા તરફ દોરી જવામાં પથદર્શક નીવડે એવા એ આદર્શો તથા જ્ઞાનને અર્વાચીન જ્ઞાનના પ્રકાશમાં રજૂ કરવાનો ઉત્તમ પ્રયત્ન કરવામાં આવશે. અમને ખાતરી છે કે તેનાથી માનવજીવનમાં સંવાદિતા આવશે ને આધુનિક જીવનની વિષમતા ધીરે ધીરે ઓછી થતી જઈ દૂર થઈ જશે.

ભારત કે વિશ્વનું અન્ય સાહિત્ય કે જેમાં દર્શાવેલ વિચારો

અમારા ઉદ્દેશો સાથે સુસંગત હશે તો તે પણ આ ગ્રંથશ્રેણીમાં આવરી લેવામાં આવશે.

અમારી ઇચ્છા એવી છે કે આ ગ્રંથશ્રેણીનાં પુસ્તકો ફક્ત ગુજરાતી ભાષામાં જ નહિ બલ્કે હિન્દી, અંગ્રેજી વગેરે ભાષાઓમાં પણ પ્રકાશિત કરવાં, જેથી અન્યભાષી વાચકોને પણ આ ગ્રંથશ્રેણીનાં પુસ્તકોનો લાભ મળે.

મિશનની આ પ્રવૃત્તિને સફળતા બક્ષવામાં સૌનો સાથ-સહકાર ઇચ્છીએ છીએ અને મિશનના સર્વ કાર્યમાં સદૈવ પ્રભુકૃપા ભળે એ જ અભ્યર્થના.

દાસાનુદાસ
નારાયણભાઈ ગી. ઠક્કર
સ્થાપક પ્રમુખ
શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઇન મિશન

સ.૨૦૪૨, શ્રીહરિજયંતી
એપ્રિલ ૧૮, ૧૯૮૬
અમદાવાદ

આદ્ય સંસ્થાપક

અનાદિ મુક્તરાજ
પૂજ્યશ્રી નારાયણભાઈ ગીગાભાઈ ઠક્કર

આગળ અબજીબાપાશ્રી શ્રીજીમહારાજ તથા અનાદિમુક્તોના મહાત્મ્યની વાતો કરતા તેનાં ઘણાં વચનો પણ ગૂંથાયેલાં છે. 'અબજીબાપાશ્રીના જીવનચરિત્ર'ના સંપાદક સંકલનકાર અ. મુ. પ. પૂ. સોમચંદભાઈએ બાપાશ્રીના એ દિવ્ય બોધવચનો એકત્રિત કરીને આ 'દિવ્ય જ્ઞાનામૃત' નામની પુસ્તિકારૂપે અલગ છપાવેલાં. પ્રથમ એ 'અધ્યાત્મજ્ઞાન' નામના પુસ્તકમાં તેના એક ભાગરૂપે સં. ૨૦૧૪માં પ્રકાશિત કર્યાં હતાં. ત્યાર બાદ સં. ૨૦૧૭માં 'દિવ્ય જ્ઞાનામૃત' નામથી તેની બીજી આવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ થઈ હતી. સમયાંતરે આ પુસ્તકની પ્રત ખૂટી પડતાં અ.મુ.પ.પૂ. શ્રી નારાયણભાઈએ આ પુસ્તકની ત્રીજી આવૃત્તિ શ્રી સ્વામિનારાણ ડિવાઇન મિશન દ્વારા પ્રકાશિત કરી હતી. અને આ પુસ્તકની ચોથી આવૃત્તિ પણ પૂજયશ્રી નારાયણભાઈના દિવ્ય માર્ગદર્શન હેઠળ શ્રી સ્વામિનારાણ ડિવાઇન મિશન દ્વારા પ્રકાશિત કરવામાં આવી રહી છે, એ આ પુસ્તકની ઉપયોગીતા સાબીત કરે છે.

શ્રીજીમહારાજની દિવ્ય મૂર્તિમાં રસબસ રહેલા અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીના કૃપામય વચનો જે 'દિવ્ય જ્ઞાનામૃત' રૂપે આ પુસ્તિકામાં પ્રસિદ્ધ કરેલાં છે તેનું સૌ કોઈ અમૃતની પેઠે પાન કરે, અને એનો અલભ્ય લાભ લઈ અનાદિમુક્તની સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી શ્રીજીમહારાજની દિવ્ય મૂર્તિના સુખભોક્તા થાય એ જ અભ્યર્થના.

સં. ૨૦૫૬, મહા સુદ એકાદશી
ઈ. સ. ૨૦૦૦, ૧૬ ફેબ્રુઆરી

પ્રકાશન સમિતિ
શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઇન મિશન

દિવ્ય જ્ઞાનામૃત

શ્રીજીમહારાજ આપણા સામું જોઈ રહ્યા છે. આપણે એ મૂર્તિમાં જોડાઈ જઈએ એટલે દેહ છતાં જ જાણે ધામમાં બેઠા. મૂર્તિ ન મળી હોય તેને આવરણ છે.

શ્રીજીમહારાજનાં દર્શન થોડાં ભાગ્યવાળાને નથી મળતા. માટે મૂર્તિ વિના બીજા સંકલ્પ ન કરવા. સદા દિવ્ય, સાકાર અને તેજોમય એવા જે સર્વોપરી પુરુષોત્તમનારાયણ ભગવાન પોતાના ધામમાં રહ્યા થકા અનેક જીવના કલ્યાણ કરવા આ પૃથ્વી પર ધર્મભક્તિને ઘેર પ્રગટ થયા અને એ જ મહાપ્રભુ પ્રતિમા રૂપે દર્શન આપે છે, તેની પ્રાપ્તિ થયા પછી શું કરવાનું બાકી રહે? મોટા મોટા ઋષિમુનિ રાત્રિ દિવસ ધ્યાન ધરીને થાકી જાય છે, તો ય સ્વપ્નમાં પણ દેખાતા નથી, એવા મોંઘા શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્ત આપણી સાથે વાતો કરે તે કેવડાં મોટાં ભાગ્ય?

શ્રીજીમહારાજ સદાય આપણી ભેળા ને ભેળા છે, તેથી મનમાં અન્ય ઘાટ-સંકલ્પ ન કરવા. એક મૂર્તિ ધારવી. આ લોકમાં શ્રીજીમહારાજ વિના કોઈમાં માલ નથી. સર્વે દુઃખદાયી છે. કોઈ જૂઠાને સાચું માને તેણે કરીને શું એ સાચું થાય? સાચા તો એક શ્રીજીમહારાજ છે. શ્રીજીમહારાજ સૌને દર્શન દે છે, હેત જણાવી સુખ આપે છે. સર્વે દિવ્ય મૂર્તિઓ ને દિવ્ય સુખ છે.

શ્રીજીમહારાજ અને દિવ્ય સભા ભેગી ને ભેગી રાખવી.

જે જે ઠેકાણે શ્રીજીમહારાજ તથા સંતનાં દર્શન કરીએ, ત્યાં ત્યાં અક્ષરધામની સભાના જેવો દિવ્યભાવ રાખવો. સંત-હરિભક્તને પરસ્પર મળીએ ત્યારે પણ શ્રીજીમહારાજ તથા અનંત મુક્તને મળ્યા એમ જાણવું.

આપણે શ્રીજીમહારાજ તથા તેમના લાડીલા મુક્તને પળમાત્ર મૂકવા નહિ ને બીજે ક્યાંય ભાગ ન કરવો. આવી દિવ્ય સભા અહીં બેઠી છે ને કેટલાક વાટ જુએ જે 'ક્યારે શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાનાં દર્શન થશે?' તે તો અજ્ઞાની કહેવાય. આજ શ્રીજીમહારાજ સભામાં પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે. જુઓને! આવી સભા અક્ષરધામ વિના બીજે ક્યાંય છે? મૂર્તિમાંથી તેજ ઝળઝળાટ થઈ રહ્યું છે. આવી સભાનાં દર્શન બહુ દુર્લભ છે. આ તો શ્રીજીમહારાજ દુર્લભ હતા તે સુલભ થયા છે. આંખો મીંચીએ તો ય શ્રીજીમહારાજ દેખાય, ને આંખો ઉઘાડીએ તો ય આ દિવ્ય સભા દેખાય માટે બહુ જબરી પ્રાપ્તિ થઈ છે એમ જાણજો, ચિંતામણિ મળી પછી શું બાકી રહે? શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ એવી છે. આ વાત જે જાણતા હશે તેને તો સદાય આનંદ ને આનંદ હશે, માટે અદ્ધરવૃત્તિ ન રાખવી. આ સભામાં શ્રીજીમહારાજ, મુક્તને અક્ષરધામ બધું ય તેજોમય છે. એ તેજમાં શ્રીજીમહારાજ ઝળક ઝળક ઝળકે છે. અનંત મુક્ત તેજોમય એ મૂર્તિના સુખમાં તદાકારપણે રહ્યા છે, સન્મુખ પણ તેજોમય દિવ્ય

સભા બેઠી છે. શ્રીજીમહારાજ સૌને સન્મુખ જણાય છે. એ સભા અખંડ છે, અનાદિ છે, સનાતન છે, તે આપણને મળી છે. શ્રીજીમહારાજે આપણો હાથ ઝાલ્યો છે ને પોતાના કર્યા છે નહિ તો આવું સુખ ન મળે. એ મૂર્તિથી ક્યારેય નોખા ન પડવું. એ વિના બીજું કોઈ સુખદાયી નથી. મૂર્તિમાંથી નવીન નવીન ખુશબો આવે છે; એ ખુશબોથી તૃપ્ત રહેવું, બહિર્વૃત્તિ ન કરવી. જીવને ભગવાનનું સુખ લેતાં ન આવડે, તેથી પંચ વિષયમાં માલ માને છે. આપણે તો એ માર્ગ જ બંધ રાખવો.

જુઓને! વચનામૃતમાં તેજમાં મૂર્તિનું પહેલું વર્ણન કરી કહ્યું જે, એ મૂર્તિ અમે પોતે જ છીએ, તેમ આ બધાં દર્શન અનંત જીવોને પોતાની મૂર્તિમાં ખેંચી લેવા કરાવ્યા, પણ એ સર્વેના કારણ પોતે જ છે. માટે આપણે તો એ કારણ મૂર્તિમાં જ જોડાવું. આજ એ નામનું ચલણ છે. એના વિના આત્યંતિક મોક્ષ કોઈથી થાય તેમ નથી, માટે એ કારણ મૂર્તિ ને એ મૂર્તિના રસભોગી મહામુક્ત તે બે વિના ક્યાંય નાતો રાખવો નહિ. દૃઢ નિષ્ઠાવાળા જ એ મૂર્તિના સુખમાં પહોંચે છે; જેવા તેવાની ત્યાં ગતિ નથી. સાધન તો દહાડિયું કરવા જેવા છે. દહાડિયું કર્યે શું વળે? શ્રીજીમહારાજ ને મોટા મુક્ત રાજી થાય તો જ મોક્ષ થાય.

શ્રીજીમહારાજે તો આ ફેરે હદ વાળી નાખી છે, અનંત મુક્તો પોતાની સાથે લાવ્યા, અદ્‌ભુત કાર્યો કર્યા, મોટા મોટા

ધામ બાંધી મોક્ષના સદાવ્રત ચલાવ્યા, દર્શનમાત્રે કલ્યાણ કર્યા, જ્યાં એ મહાપ્રભુ ત્યાં અક્ષરધામ, અનંત કોટી મુક્ત સાથે ને સાથે. આ ટાણે પણ એવું ને એવું જ સુખ વર્તે છે. પણ દિવ્ય દૃષ્ટિ થયા વગર એ વાત સમજાય નહિ. જીવને આ લોકનાં દૃષ્ટાંત ને આ લોકની વાતોમાં ગતિ પહોંચે, પણ શ્રીજીમહારાજના લાડીલા મુક્તને તો મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ છે જ નહિ. એ તો અવરભાવનું કાંઈ જોતા જ નથી.

આપણે તો શ્રીજીમહારાજના ઠરાવે ઠરાવ છે. શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં અનંત મુક્ત રહ્યા છે, તે વાત સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામી તથા સ્વરૂપાનંદ સ્વામી, વ્યાપકાનંદ સ્વામી જેવા મોટા સંતો કરતા, ત્યારે કેટલાક તો સમજતા જ નહિ. પર્વતભાઈ જેવા મહાસમર્થ અનાદિમુક્તને પણ કોણ જાણી શક્યા છે? જેવા છે તેવા જાણ્યા હોય તો તેમના વચન કેમ ન મનાય? એવા મોટાની વાત કોઈ કોઈ પાછી વાળતા ને સામો ઉપદ્રવ કરતા, તેથી શ્રીજીમહારાજ ઘણીવાર ઉદાસ થઈ જતાં. હવે ફરી સત્સંગમાં જે આવ્યા છે તે આવી વાત સમજી શકે છે. નવાને તો હજી એ વાત મનાતી નથી. આ વખતે તો શ્રીજીમહારાજે અનાદિમુક્તની સ્થિતિની વાત સમજાવવા સંકલ્પ કર્યો છે, તે સમજાવશે. શ્રીજીમહારાજના સંકલ્પને કોણ રોકનાર છે?

અક્ષરધામમાં જે મૂર્તિ છે તે જ પોતે અનંત જીવોના

આત્યંતિક મોક્ષ કરે છે અને અનંત મુક્ત દ્વારે પોતાના સ્વરૂપનું જ્ઞાન આપે છે, એમ સમજાય છે ત્યારે ખરું સુખ આવે. શ્રીજીમહારાજની પ્રાપ્તિ ન થઈ હોય ત્યાં સુધી ક્યાં સુખ છે? સર્વ ઠેકાણે ભૂખ, દુઃખ ને માર છે. માટે આવા અક્ષરધામ જેવા સ્થાનમાં બેસી મૂર્તિના સુખરૂપ અમૃતનો આહાર કરવો. આપણે હવે બીજું તાન ન રાખવું. આ જોગ બહુ ભારે મળ્યો છે. એમ જાણી મૂર્તિના સુખનો જ લોભ રાખવો.

સદ્‌ગુરુ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ મહારાજને જેવા છે તેવા ઓળખાવવા બહુ ભારે વાતો કરી છે, પણ જીવને અજ્ઞાન ઘણું, તેથી એ વાતમાં જ અટકી પડે છે. સાધન ઘણા કરે પણ ટાણું ન ઓળખે, એવા જીવના સ્વભાવ છે. મોટા મુક્ત અને મહારાજ તે તો દૃષ્ટિ દ્વારે જીવોના કલ્યાણ કરી નાખે એવા સમર્થ છે. સ્વામીશ્રી એમ કહેતા કે બીજાનું જ્ઞાન ફટાકડા જેવું છે ને આ જ્ઞાન ફિરંગીની તોપ જેવું છે. જું વીંઆય ત્યારે લીંખ આવે ને હાથણી વીંઆય ત્યારે ભેંસ જેવડું બચ્ચું આવે તેમ બીજા અવતાર જેવા શ્રીજીમહારાજને જાણે તેણે તો શ્રીજીમહારાજને જેવા છે તેવા જાણ્યા જ નથી. માટે આપણે તો શ્રીજીમહારાજને સર્વના કારણ, સર્વના આધાર, સર્વના નિયંતા એ જેવા એ એક જ, એમની કોઈ જોડ નથી એવા જાણવા.

આપણે એક મૂર્તિના સુખનો જ આહાર કરવો, એ વિના બીજું કોઈ વહાલું રાખવું નહિ, કેમ કે શ્રીજીમહારાજ તથા તમ જેવા સંત વિના બીજે ક્યાંય સુખ નથી.

આજ આપણને અવિનાશી મહાપ્રભુ મળ્યા છે. એ મૂર્તિ દિવ્ય તેજોમય છે. શ્રીજીમહારાજે દયા કરીને આપણો હાથ ઝાલ્યો છે, તેથી એ કારણ મૂર્તિને આપણે પળમાત્ર મૂકવી નહિ. અનાદિમુક્ત એ મૂર્તિના સુખમાં ગુંજારવ કરે છે, એમણે આપણને ન્યાલ કર્યા છે, નહિ તો મહાપ્રભુની ઓળખાણ કોણ કરાવે? જીવ તો ધૂળનો વેપાર કરે એવા છે તેને ગોળખોળની ખબર નથી. એવા જીવને મહાપ્રભુના લાડીલા અનાદિમુક્ત મૂર્તિના સુખમાં પહોંચાડે છે, કેમ કે એ અનુભવી છે. તમારે તો આ ટાણું ભારે આવી ગયું. આવી દિવ્ય સભાનો વિશ્વાસ રાખશો તો ઠેઠ મૂર્તિમાં પહોંચશો. બ્રહ્મવિદ્યાના ભોમિયા આવા મુક્ત છે તે દૃષ્ટિમાત્રે ઠેઠ પહોંચાડે એવી એમના પાસે કળા છે. અનાદિ મુક્તરાજ સદ્‌ગુરુ નિર્ગુણદાસજી સ્વામી જેવા આપણને અહીં દેખાતા હોય, પણ એ તો સદાય મૂર્તિ ભેળા જ છે. તેને જે જાણતા હોય તે જાણે. એવા મોટા સંતના જોગમાં આ દિવ્ય સભાનું સુખ આવે. આ તો અખૂટ ખજાનો ને અમૃતનો સમુદ્ર છે. ચિંતામણિ, પારસમણિ, કલ્પતરુની ઉપમા શ્રીજીમહારાજ તથા તેમના લાડીલા મુક્તને ઘટે નહિ. પણ બીજું કયું દૃષ્ટાંત

આપવું? એ વસ્તુ માયાથી પરની નથી ને આ તો પોતે ય દિવ્ય મૂર્તિ અને જે તેમની દૃષ્ટિમાં આવે તે પણ દિવ્ય થાય. અનાદિ મુક્તરાજ પર્વતભાઈ જેવા મહાસમર્થ મુક્તોએ અનેકને દૃષ્ટિમાત્રે મૂર્તિના સુખમાં પહોંચાડ્યા. એવા તો અનંત મુક્ત છે, તે શ્રીજીમહારાજના સંકલ્પથી દર્શન દે છે. માટે આવી સભાને દિવ્ય જાણી દિવ્ય થઈ જવું. શ્રીજીમહારાજનું કામ શ્રીજીમહારાજ પોતે જ કરશે. એની અનંત કોટિ બ્રહ્માંડમાં નજર પહોંચે છે. આપણે એમના છીએ ને એ આપણા છે.

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી તેજ ફરરર, ફરરર નિકળ્યે જ જાય છે. એ તેજ સિંહાસનરૂપે શોભે છે. માટે એ તેજની અલૌકિક અદ્‌ભુત શોભા છે; અને મૂર્તિમાં પણ અનંત મુક્ત કિલ્લોલ કરે છે. અનાદિ મુક્તરાજ સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામી, મુક્તાનંદ સ્વામી આદિ સર્વે ત્યાં જ છે, મંદ મંદ હસે છે ને સુખ લીધા જ કરે છે. મહારાજની મૂર્તિમાં સુખ અપરંપાર છે. એ સુખનું વર્ણન કોણ કરી શકે? કલ્પેકલ્પ વીતી જાય. પણ એ મૂર્તિનો ને એ મૂર્તિના સુખનો પાર આવે નહિ.

અહીં શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ ને અક્ષરધામમાં દિવ્ય તેજોમય મૂર્તિ એ બેમાં એક રોમનો ફેર નથી એમ શ્રીજીમહારાજે વચનામૃતમાં કહ્યું છે. એટલે જ્યાં

શ્રીજીમહારાજનાં દર્શન થાય ત્યાં અક્ષરધામનું મધ્ય જાણવું જોઈએ. આવા મહાપ્રભુ આપણને પ્રગટ મળ્યા તે કાંઈ જેવી તેવી વાત નથી. 'અક્ષર પર આનંદઘન પ્રભુ કિયો હે ભૂપર ઠામ' એ કારણ મૂર્તિના દર્શન ક્યાંથી મળે? આ તો સર્વોપરી ભગવાન! વળી સર્વ અવતારના અવતારી ને સર્વ કારણના કારણ, અકળ મૂર્તિ, આને કોની ઉપમા દેવાય? તેમ આ વસ્તુ શાસ્ત્રમાંથી ખોળતાં પણ હાથ આવે તેવી નથી, કેમ કે અક્ષરધામ ને અનંત મુક્તથી પણ પર છે. એ મૂર્તિના સુખમાં અનંત કોટિ મુક્ત અનંત કલ્પ થયા પૂર્ણકામપણે રહ્યા છે. તો પણ એ સર્વેને સુખનું અપારપણું વધતું ને વધતું જ રહે છે. એવા શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્ત આપણી સાથે વાતો કરે, મળે, બોલાવે, જે જમાડીએ તે જમે, ને સંભારીએ ત્યાં દર્શન દે, એ કેવી અલૌકિક વાત! પણ દેહધારીને આ વાતની ગમ ન પડે! અનંત જીવોના દૃષ્ટિમાત્રે કલ્યાણ કરે એવા તો એમના મુક્ત છે, તે જુઓને! આમ ઘેર ઘેર ફરી જીવોને મહાપ્રભુની ઓળખાણ પડાવી, કાળ, કર્મ ને માયાના બંધન થકી છોડાવે છે ને મૂર્તિરૂપી અભયદાન આપે છે. આવા અવસરે જે પોતાનું પૂરું કરી શકે નહિ, તેને બીજું શું કહેવું? આપણે તો એ કારણ મૂર્તિને પળમાત્ર મૂકવી નહિ ને દેહની સ્મૃતિ રહે ત્યાં સુધી એમનું કોઈ વચન લોપવું નહિ. આવા મોટા મુક્તને સદાય દિવ્ય જાણવા, એમના વિના માયાનું

આવરણ ટળે તેવું નથી, અને એ ધારે તો અનંતના આવરણ સંકલ્પમાત્રે ટાળી નાખે એવા એ સમર્થ છે. જ્યાં શ્રીજીમહારાજ ત્યાં મુક્ત ને જ્યાં મુક્ત ત્યાં મહારાજ, એમ અરસપરસ એકતા છે. તેથી કરુણાના દરિયા, દીનબંધુ, ગરીબ નિવાજ, એમ એમને જે કહીએ તે કહેવાય, કેમ કે એ તો મૂર્તિરૂપ જ છે. આવા શ્રીજીમહારાજ ને તેમના લાડીલા મુક્ત જેને મળ્યા તેને શું કરવાનું બાકી રહે? બહારનો દેખાવ ન કરવો, માંહી ભર્યા રહેવું. શ્રીજીમહારાજ ને મોટા બધું ય જાણે છે. મહિમા જાણવો, પણ ટાણું ઓળખવું, નહિ તો કેટલાક સમજણ વગરના ઊંધું સમજી પોતાના જીવનું બગાડી નાખે છે, તેમાં શ્રીજીમહારાજ રાજી ન થાય. માટે આપણે ખટકો રાખવો. શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે અમારે અનંત જીવ ઉદ્ધારવા છે, તેથી કોઈનું બગડે નહિ તેમ કરવું ને પાત્ર પ્રમાણે વાત કરવી. આજ તો, "અમૃતના સિંધુ ઉલટ્યા ને રંગડાની વાળી રેલ" એવું છે. 'શ્રીજીમહારાજ ન્યાલકરણ' પધાર્યા ને સૌને ન્યાલ કર્યા. અનંત મુક્તોએ પણ એ જ કામ કર્યા છે. આ ટાણે પણ એવા મોટા પધાર્યા છે, તે પળમાં ન્યાલ કરી શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં મૂકી દે છે. જો ઓળખાય તો કામ થઈ જાય. શ્રીજીમહારાજમાં બધું ય છે. એને ગમતું હશે તેમ કરતા હશે. આપણે તો એમના ગમતામાં રાજી રહેવું. શ્રીજીમહારાજનાં કેવાં કામ છે? જીવ

ગમે તેવાં ડહાપણ કરે, પણ એના પાસે કોઈનું ધાર્યું કામ ન આવે. અને એ ધારે તો પળમાં ચહાય તેમ કરે. જીવ શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાને સંભારે તો અચાનક આવીને ઊભા રહે, પણ જીવને સંભારવાની ખામી, તેમાં શ્રીજીમહારાજ શું કરે?

અમારે તો શ્રીજીમહારાજ વિના બીજું કાંઈ ખપતું જ નથી. કોઈ મહિમા જાણે કે ન જાણે, રાજી થાય કે કુરાજી થાય, પણ અમારે શ્રીજીમહારાજ વિના કોઈનું કામ નથી. બીજા તો જેવું જેને ખપતું હશે તેવું લેશે. તેમાં અમારે લેવાદેવા નથી. અમારે તો શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ રાખે તેનું કામ. અમારા હશે તે તો શ્રીજીમહારાજની મરજી પ્રમાણે ચાલશે. ખરું સુખ તો શ્રીજીમહારાજ પાસે ને તેમના મુક્ત પાસે છે; બીજે આ લોકમાં ક્યાંય નથી. તો ય જીવ સુખ લેવા ચારેકોર વલખાં મારે છે, પણ ક્યાંથી મળે? મસાણના લાડવામાં એલચીની સુગંધ કેવી? તેમ બીજે તો નકરું દુઃખ જ છે. અખંડ અને અવિનાશી સુખ તો એક શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં છે. માટે આપણે તો એ મૂર્તિ સામું જોઈને સુખિયા રહેવું. આપણા પર તો શ્રીજીમહારાજે દયા કરી કાળ, કર્મ ને માયાનો હુકમ ઉઠાડી મૂકયો છે અને દિવ્ય ચૈતન્યમય કરી પોતાની મૂર્તિ આપી છે, તેથી ન્યાલ થયા છીએ. હવે તેમનું કોઈ નાનું મોટું વચન લોપવું નહિ, એટલો

ખટકો આપણે રાખવો જોઈએ.

શ્રીજીમહારાજનું ધ્યાન કરતાં કરતાં જીવ જ્યારે તદાકારપણાને પામી જાય ત્યારે શ્રીજીમહારાજ તેને પોતાની મૂર્તિમાં ખેંચી લે છે, જેમ સમુદ્રના જળને વેળ સમુદ્રમાં ખેંચી લે છે તેમ. જે મુક્ત થયો તેને શ્રીજીમહારાજ પોતાની મૂર્તિમાં ખેંચી લે છે. ત્યારે એ મુક્તને અતિ અપાર સુખ આવે છે. એ સુખની હદ નથી જે આટલું જ સુખ. અનંત મુક્ત અનંત કોટિ કલ્પ થયા એ સુખમાં રમણ કરે છે. તો પણ એ સુખ 'આવું' એમ કોઈ કહી શકતું નથી. તેમ એ સુખમાં તૃપ્ત પણ થવાતું નથી, જેથી મૂર્તિના સુખમાં મુક્ત કેમ રહેતા હશે તેનું વર્ણન શું કરાય? શ્રીજીમહારાજ સુખના સાગર છે ને અનાદિમુક્ત એ સાગરમાં ડૂબ્યા જ રહે છે. એવા અનાદિમુક્તના જોગ-સમાગમ અને રાજીપાથી એ મૂર્તિમાં પહોંચાય છે. શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી તેજના સમૂહ ઝળળ ઝળળ છૂટે છે, ને અનંત મુક્ત એ મૂર્તિમાં રહ્યા થકા સુખ લે છે. મોટાની દયા થાય, તો ત્રણે ય અવસ્થામાં મૂર્તિ એમ ને એમ દેખાય. અને મૂર્તિનો સંબંધ ત્યારે જ થયો કહેવાય. એ મૂર્તિમાં અપાર સુખ છે. એ સુખભોક્તા થવાને અર્થે શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્ત રાજી થાય તેમ વર્તીને નિરંતર આવી દિવ્ય સભાનો જોગ-સમાગમ કરવો જોઈએ. મહાપ્રભુના લાડીલા અનાદિમુક્ત મળ્યા વિના જીવ ગમે

તેટલા સાધન કરે પણ મૂર્તિના સુખની પ્રાપ્તિ ન થાય. અને એકલા સાધનવાળા સત્સંગને દિવ્ય ન જાણી શકતાં લૂખા ને લૂખા રહે છે. એ તો જ્યારે મોટા અનાદિનો જોગ કરીને કારણ ને કાર્ય એ બેયને ઓળખે ત્યારે સત્સંગ બધો દિવ્ય જણાય ને મોક્ષ પણ ત્યારે જ થાય. તે વિના શુષ્કપણું મટે નહિ.

શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્તના સમાગમે અને તેમની પ્રસન્નતાએ કરીને શ્રવણ, મનન આદિ કરતાં કરતાં જ્યારે દિવ્યભાવ આવે ત્યારે માયિક દૃષ્ટિ મટી જાય એટલે તેજના સમૂહમાં શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ દેખાય, તે ભેળા અનંત મુક્ત પણ દેખાય. તે તેજના અપાર સમૂહનો ફરર ફરર ફરેરાટ થાય છે. જેમ વાયુએ કરીને ઝાડ ખડખડે છે ને શબ્દ થાય છે તેમ સંભળાય છે! તે પ્રણવનો નાદ સંભળાયો, તેજ પણ દેખાયું અને ભૂંડા ઘાટ પણ યથાર્થ ત્યારે જ ટળે. તે જેટલી સ્થિતિ થાય અને જેટલું મૂર્તિમાં રહેવાય તેટલો નાદ, પ્રકાશ ને ભૂંડા ઘાટનું બંધ થવાપણું થાય છે.

જીવને જ્યારે મોટા મુક્તનો જોગ-સમાગમ થાય છે અને તેમની સેવાએ તેમને પ્રસન્ન કરે છે, ત્યારે તેમના ઉપર એ મોટા મુક્તની કૃપા થાય છે. તેથી તેની માયિક દૃષ્ટિ પલટાઈને દિવ્ય દૃષ્ટિ થાય છે ત્યારે માયા કે માયાનું કાર્ય કોઈ તેની નજરમાં આવતું નથી. જેમ આકાશમાં રાત્રે

જોઈએ તો કેવી તારાની રચના દેખાય છે, પણ જ્યારે સૂર્ય ઉદય થાય ત્યારે તેના પ્રકાશમાં એ સર્વે લીન થઈ જાય છે, પછી જોઈએ તો એકે ય તારો નજરે આવે નહિ. તેમ અનંત કોટિ બ્રહ્માંડોની અનંત બીજી .રચનાઓ શ્રી પુરુષોત્તમ ભગવાન જે શ્રીજીમહારાજ તથા તેમના મોટા મુક્ત, તેના પ્રતાપે નજરમાં જ આવે નહિ. એવી અલૌકિક દૃષ્ટિ આવા મોટાના જોગથી અહીં જ થાય છે.

શ્રીજીમહારાજ પોતાના ભક્તને વિષે વ્યતિરેકપણે રહ્યા છે ને બીજા સર્વમાં અન્વયપણે રહ્યા છે, તે કેવી રીતે તો જેમ રાજાની સત્તા પોતાના મુલકમાં અન્વયપણે દિવાનથી લઈને કારભારી, ફોજદાર તથા તેનાથી નીચેના અમલદારોમાં આવતી ગઈ ને ત્યાંથી વસ્તી ઉપર હુકમ ચાલ્યો, તે કોઈ ગુનામાં આવે તેને પોતાની સત્તા જેમાં આવેલી છે એવા જે સિપાઈ તે પકડે. તેમાં કોઈ રાંકને, મોટા ગૃહસ્થે કે અમલદારે માર્યો હોય તો ય તેને એ દરવેશવાળા પોલિસ કાયદેસર કામ ચલાવે ને શિક્ષા પણ થાય. અને વ્યતિરેકપણું તો એમ જે, જેમ રાજાનો વહાલો કુંવર હોય અને તેણે કોઈક નબળા, સારા કે બીજા કોઈ વાંકમાં આવ્યા હોય, તેને માર્યા હોય, તો તેના ઉપર બીજાની સત્તા નહિ રાજા પોતે તેને ખાનગીમાં જેમં કરવું હોય તેમ કરે. અથવા દંડ દેવો હોય તો ય રાજા પોતે દે. એવી રીતે

અન્વય-વ્યતિરેકપણું અમને સમજાય છે.

શ્રીજીમહારાજે અતિ અપાર કરુણા કરી અક્ષરધામમાંથી અહીં દર્શન આપ્યા, તો ય જીવને અજ્ઞાન બહુ, ને ઓળખી ન શકે. આપણે તો કારણ મૂર્તિ શ્રીજીમહારાજને સાથે ને સાથે રાખવા. એ મૂર્તિ અલૌકિક, દિવ્ય છે, અકળિત છે, સનાતન છે, અખંડ ને અવિનાશી છે, ચિંતામણિરૂપ છે, તેમાંથી જે ચિંતવે તે મળે, પણ જીવને એ સુખમાં દૃષ્ટિ પહોંચતી નથી, તેથી માયિક સુખમાં વલખાં મારીને ખોટી થાય છે. પણ જો આવી દિવ્ય સભાને ઓળખી જોગ કરે, તો ખોટ માત્ર ટળી જાય ને મહા સુખિયો થઈ જાય. મોટાના જોગની વાત જબરી છે.

જેને એક શ્રીજીમહારાજનો જ આધાર હોય એ ભક્તને કોઈની બીક ન લાગે અને જે અનાદિમુક્ત હોય તેની તો વાત જ જુદી ને સામર્થી યે જુદી. તેને તો જે જાણતા હોય તે જાણે. શ્રીજીમહારાજે એકવાર અનાદિ મુકતરાજ સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામીને પૂછ્યું જે, 'તમે ઝાડી દેશમાં સત્સંગ કરાવવા જશો?' ત્યારે સ્વામીશ્રી કહે, 'ભલે મહારાજ! જેમ આજ્ઞા કરો તેમ.' આ વાતની ખબર પડી એટલે મંડળના સાધુ પરસ્પર કહેવા લાગ્યા જે, 'સ્વામીશ્રીએ હા પાડી, પણ એ દેશમાં વાઘ બહુ છે, તેથી ત્યાં કેમ રહેવાશે?' એમ માંહોમાંહી વાતો કરે પણ કોઈ સ્વામીશ્રીને

કહી શકે નહિ. પછી જવું હતું તે દિવસ સહુ મહારાજને દંડવત્ કરી, મળીને ચાલ્યા. ત્યારે માર્ગમાં સાધુઓએ કહ્યું જે 'સ્વામી! એ દેશમાં વાઘ ખાઈ જાય એવા છે.' ત્યારે સ્વામી કહે, 'એનું કાંઈ નહિ. જેણે ગર્ભમાં રક્ષા કરી છે, એના એ રક્ષા કરશે.' એમ કહી એ દેશમાં ગયા ને ગામેગામ ફરી શ્રીજીમહારાજના અદ્ભુત પ્રતાપની વાતો કરવા લાગ્યા સંતો દિવસે ગામમાં ફરે, વાતો કરે અને ભિક્ષામાં જે મળે તે જંમી લે. રાત પડે એટલે સ્વામી વગડામાં આસન કરાવે, એ ટાણે ઘણી યે મૂંઝવણ થાય, પણ શું કરે? કેમ કે, સૌ મોક્ષના ખપવાળા. એ વખતે સ્વામી આસન ફરતો એક લીંટો તાણે ને કહે જે 'હવે સૌ બીક મૂકીને ધ્યાન ભજન કરો.' પછી કોઈ ધ્યાન કરે ને કોઈ માળા ફેરવે; રાત અંધારી હોય, તેથી છેટે કાંઈ દેખાય નહિ અને વાઘ આવીને ગર્જના કરે, ત્રાડો નાખે, એટલે સંતો બીવા માંડે, પણ વાઘ આદિ કોઈ હિંસક જનાવર એ લીંટાની માંહી આવી શકે નહિ. એવું જોઈ ધીરે ધીરે સૌને શાંતિ આવી. એક દિવસ રાત્રે આસન કર્યા પછી જાણે ઇન્દ્ર કોપાયમાન થયો હોય તેમ ખૂબ વરસાદ વરસવા લાગ્યો. સાથે વા, ઝડી, વીજળીના ઝબકારા ને કડાકા થયા. સંતોએ જાણ્યું જે, 'હવે શું થશે?' જ્યાં દૃષ્ટિ જાય ત્યાં પાણી પાણી દેખાય ને એમ લાગે જે 'હમણાં બધે ય ફરી વળશે.' ચારે કોરે પાણી ઉછાળા મારે, પણ સ્વામીશ્રીની કૃપાથી

લીંટાની માંહી ન આવે. જાણે પાળ હોય તેમ થઈ ગયું, તેથી સંતો આશ્ચર્ય પામી ગયા.

એક વખત અનાદિ મુક્તરાજ સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામીને શ્રીજીમહારાજે ફરી વાર એ જ દેશમાં મોકલ્યા, ત્યારે એક ગુફામાં સંતોને ધ્યાન કરવા બેસાર્યા; અને તે સંતોને બદલે પોતે સંકલ્પ કર્યો તેથી જે જે ગામ જવું હતું, ત્યાં એવા ને એવા જ સંતો તથા પોતે દેખાયા. એ રીતે છ મહિના થયા ત્યાં સુધી ગામેગામ દર્શન દેતા ને શ્રીજીમહારાજના પ્રતાપની વાતો કરતા ઘણો સત્સંગ કરાવ્યો. પણ જ્યારે વડતાલ આવવું હતું, ત્યારે જે સંતોને ગુફામાં ધ્યાન કરવા બેસાર્યા હતા, તેને જગાડીને નવા થયેલા સત્સંગી હરિભક્તોનું મંડળ સાથે લઈને વડતાલ પહોંચ્યા. તે વખતે શ્રીજીમહારાજે સભામાં સંતોની ચંદનપુષ્પે પૂજા કરીને સ્વામીશ્રીના આ અદ્‌ભૂત પ્રતાપની સૌને વાત કરી; તેથી સાથે ગયેલા સંતો તથા હરિભક્તો સહુ આશ્ચર્ય પામ્યા. એવી રીતે અનાદિમુક્ત એક સંકલ્પ કરે; એટલામાં તો અનંત કોટિ બ્રહ્માંડમાં જે ધારે તે થાય, કેમ કે એ તો શ્રીજીમહારાજ રૂપ છે. તેને મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ છે જ નહિ. તો પણ જીવને એ વાતની ખબર ન પડે. એટલે મનુષ્ય જેવા જાણે તેથી રાજી કરી શકે નહિ.

આપણને શ્રીજીમહારાજ ને તેમના લાડીલા મુક્ત

પ્રગટ મળ્યા. એ બહુ જબરો લાભ મળ્યો છે. જેને દેહને મૂકીને પામવા હતા તે દેહ છતાં મળ્યા. એ કેવડી દયા! આમ આંખો મીંચીએ કે મૂર્તિ દેખાય એટલી જ વાર! પણ સંભારવા ખપે! એ મૂર્તિ અલૌકિક દિવ્ય છે, સુખમાત્ર એમાં છે.

એક દિવસ રાત્રે અનાદિ મુક્તરાજ સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામી આસનમાંથી ઊઠીને ધ્યાન કરવા બેઠા, એટલામાં તો શ્વેત, શીતળ, શાંત ને ઘાટો તેજનો સમૂહ દેખાયો. પછી આંખો ઉઘાડીને જોયું તો બહાર પણ એમ જ. ઘડીક એ તેજના સમૂહ સામું જોયું તો તેમાંથી તેજોમય શ્રીજીમહારાજ ઝડપથી આવીને ઊભા રહ્યા. સ્વામી કહે, 'મહારાજ! બહુ દયા કરી!' ત્યારે શ્રીજીમહારાજ કહે, 'તમે ધ્યાન કરવા મંડ્યા, એટલે અમે આવ્યા.' આવા અનાદિ મહામુક્ત તો અખંડ ભેળા ને ભેળા રહે તેને ધ્યાન કરવાનું શું હોય? પણ આપણને એમ કરવાનું શીખવ્યું.

આપણે તો શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં ભેળા છીએ. અક્ષરધામમાં કોઈ નાના મોટા નથી. શ્રીજીમહારાજ સૌને સરખું સુખ આપે છે. સુખના દરિયામાં વધુ ઓછું સુખ કોને હોય?

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી તેજના સમૂહ નીકળે છે, એ તેજ સહુનું આધાર છે, એવા શીતળ, શાંત અને સુખરૂપ

તેજમાં અપાર ઐશ્વર્ય, ગુણ, શક્તિ, સુખ, સામર્થ્યએ સહિત પોતે અખંડ બિરાજે છે. એ મૂર્તિમાં અનંત મુક્ત સુખ ભોગવે છે. તે મુક્ત સર્વે ભેળાને ભેળા જ રહે છે. જેમ શ્રીજીમહારાજ અનાદિ, તેમ એ મુક્ત પણ અનાદિ. મૂર્તિ આકારે આકાર. સળંગ રસબસભાવે જોડાઈ રહ્યા છે. એવા અનાદિમુક્ત અને શ્રીજીમહારાજ અરસપરસ એકતાર રહે છે. એ સભા દિવ્ય છે; સૌના શ્રીજીમહારાજ જેવા આકાર છે અને જે સન્મુખ રહીને સુખ ભોગવે છે, તે પરમ એકાંતિક મુક્ત કહેવાય, 'સૌને સન્મુખ ભાસે રે, સૌના સામું જોઈ રહ્યા.' એવા દિવ્ય તેજોમય શ્રીજીમહારાજ સર્વે મુક્તોને એક કાળે સુખ આપે છે.

આજ તો અક્ષરધામમાંથી શ્રીજીમહારાજ ને તેમના અનાદિમુક્ત કૃપા કરીને પધાર્યા છે. આવા મુક્ત મળ્યા હોય તો ય દુખિયું રહેવાય, એ તો બહુ ખોટ ગણાય! જીવનો ઝાઝો વાંક તો એ છે કે, મહારાજે બાંધેલી આજ્ઞામાં ગોટા વાળે છે; પણ તેમ ન કરવું. શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાની આજ્ઞા પ્રમાણે બરાબર વર્તીને પોતાની ખોટ હોય તે ટાળી નાખવી. આજ ખરેખરું ટાણું આવ્યું છે. આવું ટાણું વારેવારે ન મળે. આવો અવસર ભૂલ્યા પછી ઓરતો થાય એ શું કામનું? હજાર જન્મે કે લાખ જન્મે પણ વચનમાં વર્તીને ચોખવટ કર્યે છૂટકો છે. શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્તનો

ખરેખરો મહિમા જાણ્યો હોય તો એમાં શું કઠણ પડે? અનેક જન્મ ધરે તો ય આવો જોગ ક્યાંથી મળે? માટે આવા જોગમાં મૂર્તિ સિદ્ધ કરી લેવી. મોટા અનાદિની કૃપાએ જેને દિવ્ય દૃષ્ટિ થાય તેને એમ જણાય જે 'શ્રીજીમહારાજ સદાય પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે. ફરતી મુક્તની ઠઠ છે. મૂર્તિમાંથી નકરું અમૃત વરસે છે, તે અમૃતનું પાન કરવું.' "અમૃત રસ મેલી રે, વિખ હું નહિ ચાખું." એમ કરી નાખવું. જીવને બહિર્વૃત્તિ બહુ છે, તેથી આવી અલૌકિક વસ્તુની ખબર પડતી નથી.

સૂર્યના પ્રત્યક્ષ દર્શન વાલખિલ ઋષિને થાય છે, પણ બીજાને તો એમનો પ્રકાશ દેખાય છે. તેમાં જન્મ આંધળાને તો સૂર્ય કે તેજ એ બેમાંથી એકેયનું દર્શન નથી, પણ અનુમાને જાણે કે સૂર્ય ઊગ્યો છે, તેમ આ સત્સંગમાં જે દેહાભિમાને રહિત ભક્ત છે, તે તો મુક્ત દ્વારે શ્રીજીમહારાજને દેખે છે અને હજૂરમાં રહેનારા જે મુક્ત તેને તો સાક્ષાત્ દર્શન થાય છે. અને દેહાભિમાનવાળા તો (આંધળાની પેઠે) અનુમાને જાણે જે 'ભગવાન સર્વત્ર રહ્યા છે.' પણ તે તો એ બે સ્વરૂપમાંથી એકેયને દેખે નહિ, તેથી મોક્ષ પણ ન થાય, તે માટે શ્રીજીમહારાજે દયા કરી જીવોને સુખિયા કરવા પોતાના મુક્તોએ સહિત પૃથ્વી પર મનુષ્યરૂપે દર્શન આપ્યાં છે એમ જાણી સાવધાન થઈને દેહાભિમાન, રસાસ્વાદ તથા કામ, ક્રોધ, લોભ, માન આદિ સર્વે દોષ ટાળી શ્રીજીમહારાજ તથા

મોટા સાથે જોડાઈ જંવું, તો તત્કાળ મોક્ષ થઈ જાય.

આપણને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિરૂપ ચિંતામણિ મળી છે. તેને જતન કરીને સાચવી રાખવી અને એમ જાણવું જે એમાં બધું ય છે. એ મહાપ્રભુનો મહિમા આવા અનાદિમુક્તના યોગે યથાર્થ સમજાય છે. પણ તે વિના કોટિ કલ્પે અને કોટિ સાધને પોતાની મેળે સમજાય નહિ. માટે આખી પૃથ્વીનું રાજ્ય મળ્યું હોય, તો ય તેને મૂકી દઈને આવા મુક્તનો જોગ કરી મહારાજની મૂર્તિમાં ધ્યાને કરી જોડાવું. મહારાજને પ્રથમ કેવા ધારવા, તો કોટિ કોટિ સૂર્ય-ચંદ્રમા જેવી તેજોમય મનોહર મૂર્તિ છે જેમની, અને કમળની પાંખડી સરખાં અણિયાળાં નેત્ર વડે દિવ્ય સભા ઉપર જાણે અમૃત વરસાવતા હોય તેમ દૃષ્ટિ કરતા, અને કંઠને વિષે કૌસ્તુભમણિ આદિક અલંકારો તથા અંગોઅંગમાં દિવ્ય શણગાર શોભી રહ્યા છે એમ ધારવા, અને જ્યારે સર્વત્ર સચ્ચિદાનંદ ચિદ્‌ઘન તેજરૂપ પોતાનું સ્વરૂપ મનાય ત્યારે તો મહારાજ પણ દિવ્ય તેજોમય જેવા છે તેવા જણાય. એટલે અહો! અહો! થઈ જાય. એ મૂર્તિમાં અદ્‌ભુત શોભા છે. અનંત મુક્ત એ સુખમાં થીજી રહ્યા છે. એ સભાનું પરિમાણ કોઈથી થાય તેમ નથી; અપાર ને અપાર છે. એ સુખનો અવધિ નથી. આવું સુખ અંતરમાં ઉતરે તો દીવાના, મસ્તાના થઈ જવાય. એ સુખ આ સમયે શ્રીજીમહારાજ અનાદિમુક્ત દ્વારે સત્સંગમાં

પ્રવર્તાવે છે, પણ જ્યાં સુધી સાધનનો ભાર હોય ત્યાં સુધી એ સુખ મળે નહિ. શ્રીજીમહારાજ અને મુક્તની તો અપાર દયા છે, તેથી એ જીવની કેડે કેડે ફરે છે, પણ જીવને એ વાતની ખબર નહિ, તેથી દુખિયા રહે છે. આ તો જેમ પારસથી પારસ બને તેમ અનાદિને જોગે અનાદિ થવાય. એવું ટાણું આવી ગયું છે. માટે ખબરદાર થઈને શ્રીજીમહારાજના મહિમારૂપ જ્ઞાન-યજ્ઞ કર્યા કરવો. એ મૂર્તિમાં સુખ સુખ ને શાંતિ શાંતિ રહ્યાં છે. સત્સંગનું ને સર્વ સાધનનું ફળ એ કારણ મૂર્તિ છે. મુક્ત અને શ્રીજીમહારાજ તો સદાય ભેળા જ છે. જેમ ચમક લોહને ખેંચે તેમ જીવ ખરેખરો પાત્ર થાય તો શ્રીજીમહારાજ અને મુક્ત તેને ખેંચી લે છે. પછી તેને કોઈ વિઘ્ન નહિ પણ, જળે જળે કમળ ન હોય અને વને વને અગર ન હોય, તેમ ઘેર ઘેર આવા મુક્ત ન હોય. માટે શ્રીજીમહારાજનો જેમ છે તેમ મહિમા જાણી એ મૂર્તિમાં જોડાવું અને અનાદિમુક્તનો અખંડ જોગ રાખવો. તે વિના અક્ષરકોટિ આદિ કોઈની ગણતરી રાખવી નહિ.

શ્રીજીમહારાજનું જ્ઞાન, ધ્યાન અને એમના મુકતનો જોગ તેણે કરીને જીવ મુક્ત થઈ જાય, પણ જીવને અનાદિ કાળના અવળા ફેર ચડ્યા છે, તેથી એના એ વેગે ચડી ગયો છે. તે માટે, એને બીજી જે જે ક્રિયા બતાવો તો તત્કાળ રાજી થઈને કરવા તૈયાર થઈ જાય; ડુંગર ઉથાપવો હોય તો ય મંડી પડે;

પણ ધ્યાન કરવાનું કહીએ તો અટકે ને કહે જે 'એ કઠણ પડે છે!' પણ કરવાનું તો એ જ છે. મહારાજની મૂર્તિ વિના જપ, તપ, તીર્થ, વ્રત, હોમ, હવન, યજ્ઞાદિ કરે તો પણ જેમ ફળ વિનાનો આંબો હોય તેમાં ફળ ન આવે, તેમ મૂર્તિ વિનાનાં સાધન સર્વે વાંઝિયાં ઝાડ જેવા છે.

શ્રીજીમહારાજ અને અક્ષરધામની સભા આ પૃથ્વી ઉપર સદાય પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે, એમ કોણ જાણે? ધામમાંથી આવ્યા હોય તે જાણે, કાં આવા સંત જાણે. આપણે તો એક મૂર્તિરૂપી નાવમાં બેઠા છીએ. એક નાવમાં બેઠા એ તો ભેગા જ હોય. આપણે તો જે આવે તેને ભેગા લેવા.

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં સુખના ઢગલે ઢગલા છે. અપાર સુખનું વચને કરીને શું વર્ણન થાય? શ્રીજીમહારાજ અને મુક્ત તો સદાય સાથે ને સાથે જ છે. તેમાં દાતા-ભોક્તાપણાનો અને સ્વામી-સેવકપણાનો સંબંધ છે, એટલે એનું જુદું સુખ શું હોય? સુખમાત્ર શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં છે. એને લઈને પછી જેનું સુખ કહેવું હોય તેનું કહેવાય.

આપણે તો સદાય આમ ને આમ દિવ્ય સભા ભેળીને ભેળી રાખવી અને ક્યારેય શ્રીજીમહારાજ તથા અનાદિમુક્તનો વિયોગ થવા દેવો નહિ; એટલે સદાય આનંદ! આ બધો શ્રીજીમહારાજનો પ્રતાપ છે. આપણે એ મૂર્તિ વિના બીજો સંકલ્પ કરવો નહિ. આ તો હીરા માણેકના

વેપાર જેવું છે. તે વસ્તુના મૂલ બહુ, તેમ શ્રીજીમહારાજના અનાદિમુક્ત મોંઘામૂલા છે. તે આજ સોંઘા થઈને જીવના મોક્ષ અર્થે પધાર્યા છે, એમ જાણી દિવ્યભાવ રાખવો. આવા અવસરે ખરા ખબરદાર થઈને વિજળીના ઝબકારામાં મોતી પરોવી લેવું! એ ઝબકારા કોઈના ધાર્યા થાય નહિ, એ તો ઓચિંતા થાય! એવી રીતે શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્તોએ આ લોકમાં ઓચિંતાનું સુખ આપવા માંડ્યું છે, તેથી અનેકના મોક્ષ થઈ જાય છે.

મોટા મુક્ત ઉપરથી આપણી પેઠે સૂઈ રહ્યા હોય પણ એ તો મૂર્તિના સુખમાં આનંદ કરતા હોય. જેમ આકાશ અને પૃથ્વીનો કોઈ ઠેકાણે સંબંધ જ નથી, તેમ એમને તો અખંડ મૂર્તિ જ છે. જેમ વાયુ ઝાડને ભટકાય છે અને દેખાતો નથી, તેમ મોટા મુક્તની બોલવા, સાંભળવા કે ખાવા, પીવા જેવી ક્રિયા દેખાય છે, પણ એ તો કાંઈ કરતા જ નથી. એમની સર્વે ક્રિયા શ્રીજીમહારાજ કરે છે. અને પોતે તો મૂર્તિના સુખરૂપ અમૃતના સમુદ્રમાં ઝીલતા જ રહે છે. માટે શ્રીજીમહારાજ વિના બીજે ક્યાંય સુખ માનવું નહિ અને દિવ્યભાવ રાખવો. આ ટાણે સત્સંગમાં એવા મોટા છે કે એક સંકલ્પે અનેકના આત્યંતિક મોક્ષ કરી નાખે, પણ જીવને દેહાભિમાનરૂપી રાહુએ ઘેરી લીધા છે, તેથી એવો મહિમા સમજાતો નથી.

મૂર્તિ વિના બધું ય ભૂલવાનું છે. કારણ તો એક

શ્રીજીમહારાજ છે. તેને મૂકીને કાર્યમાં ગોથાં શું ખાવાં? કથા, વાર્તા, કીર્તન, ભજન, સેવા, માળા, માનસીપૂજા એ બધા ય કારણ પામવાના સાધન છે. કારણ મળે પછી થઈ રહ્યું. 'મેરે તો તુમ એક આધારા' એવું કરી રાખવું.

મોટા મુક્ત તો સદાય મૂર્તિના સુખમાં ગરકાવ રહ્યા થકા મૂર્તિના મહારસનું પાન કરે છે. એ બોલે છે એમ જણાય, પણ બોલતા જ નથી; એ જમે છે, સૂવે છે જાગે છે - એવી ક્રિયા કરતા જણાય, પણ એ કાંઈ કરતા જ નથી - એ તો મૂર્તિના સુખમાં ઝીલ્યા જ કરે છે. એમનું કરેલું કાર્ય છે એમ બીજા દેખે, પણ એ તો એક મહારાજને આધારે જ છે. એ તો મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ જોતા જ નથી. માટે જેને મોટા અનાદિ મળ્યા તેને સાક્ષાત્ શ્રીજીમહારાજ મળ્યા તુલ્ય જાણવું. મોટા મૂર્તિના સુખમાં ગુલતાન હતા એમ કહેવામાં પણ પરોક્ષભાવ થઈ જાય છે. એ તો સદાય મૂર્તિમાં છે, છે ને છે જ. એ મૂર્તિ ક્યાં ન હોય? સર્વત્ર છે. તેજના સમૂહમાં ઝળક ઝળક ઝળકે છે, ત્યાં આ સભા છે. અવરભાવ પરભાવની વાત ન જાણતા હોય તેને આ વાત સમજાય નહિ. આ જ્ઞાન તો શ્રીજીમહારાજ ભેળા અનાદિ મહામુક્તો પધાર્યા તેમણે પ્રવર્તાવ્યું છે, માટે ખરેખરો મૂર્તિના સુખભોક્તાનો ખપ કરવો.

શ્રીજીમહારાજ ને તેમના આવા સંત અનંત કોટિ

બ્રહ્માંડમાં ખોળતાં ન મળે, તે ઘેર બેઠાં મળ્યા છે, આ તો અનંત જીવને ઉદ્ધારવા આવ્યા છે. આ સભામાં સાક્ષાત્ શ્રીજીમહારાજ મધ્યસ્થ બિરાજે છે, ને અનંત મુક્ત ફરતા બેઠા છે, એમ જે સમજે તેને મહારાજ સદાય પ્રત્યક્ષ છે; આપણને તો મહાપ્રભુએ ન્યાલ કર્યા છે; તેમના પ્રતાપે સુખિયા છીએ, એમના મુક્ત પણ એવા જ કલ્યાણકારી અને અનંત બ્રહ્માંડનો એક સંકલ્પમાત્રમાં મોક્ષ કરે એવા બળવાન છે, તેને દેહાભિમાની જીવ જાણી ન શકે. આવા શ્રીજીમહારાજ અને શ્રીજીમહારાજના લાડીલા મુક્ત મળ્યા પછી જ્યાં ત્યાં સાંધા ન રાખવા ને બીજે ક્યાંય હેત ન કરવું. બીજે હેત રહે તો જાણવું જે, જીવમાં રોગ છે. તે રોગ આ સભાના જોગથી ટળે છે. શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્ત બરાબર બીજું કોઈ છે જ નહિ, એવી સમજણ દૃઢ કરવી. મુક્ત તો સર્વે મૂર્તિને આધારે છે. પછી કોણ રહ્યું? એક કારણ મૂર્તિ જ રહી. માટે અખંડ એકતાર મૂર્તિમાં જોડાઈ રહેવું. કર્તા, નિયંતા એ જ છે. "કર્તા થકા અકર્તા રે, જુગજુગમાં નરદેહ ધરે." મોટા મુક્તને જોગે ખરો સત્સંગ થયો હોય તે તો એક મૂર્તિને દેખે. મૂર્તિ વિના સર્વત્ર દુઃખ જ છે. જુઓને! મૂર્તિ વિના બીજો ઘાટ સંકલ્પ થાય એટલે જન્મમરણ આવે છે. એથી બીજું વધુ દુઃખ કયું? માટે એક શ્રીજીમહારાજને જ રાખવા. એ કારણ મૂર્તિનું જ્ઞાન આપવા

અને એ કારણ મૂર્તિને પમાડવા આજ મોટા મુક્ત દયા કરીને પધાર્યા છે. શ્રીજીમહારાજ પણ ભેળા બિરાજે છે, તેથી મોટા મોટા અવતાર પણ પોતાના આત્યંતિક મોક્ષને અર્થે આ સત્સંગમાં આવે છે અને શ્રીજીમહારાજના સ્વરૂપનું જ્ઞાન સમજીને સુખિયા થઈ જાય છે. એવો દિવ્ય સત્સંગ અને આવા દિવ્ય સંત મળ્યા છે, માટે આવા જોગમાં પોતાનું પૂરું કરી લેવું.

આ સભા અક્ષરધામની જાણે તે સુખના સમુદ્રમાં ઝીલે. આપણે તો સદાય એ દિવ્ય સભામાં જ બેઠા છીએ, પણ દેહ મૂકીને જવું છે એમ ન જાણવું. જેને આત્યંતિક મોક્ષ જોઈતો હોય તેને આ સત્સંગમાં આવ્યા વિના છૂટકો નથી; પછી ભલે ઐશ્વર્યાર્થી કે નાના મોટા અવતાર હોય. એ સૌને આજ શ્રીજીમહારાજ અભયદાન આપે છે ને ન્યાલ કરે છે. 'જેને જોઈએ તે આવો મોક્ષ માગવા' એવું છે. આવા અવસરમાં ને આવા જોગમાં જે ધ્યાન કરી મૂર્તિ સિદ્ધ નહિ કરે, તે શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાના ગુનેગાર થશે. માટે મૂર્તિથી નોખું ન પડાય તેવો ખટકો રાખવો. શ્રીજીમહારાજે કહ્યું છે કે, 'અમારી તથા અમારા મુક્તની નજરે ચડ્યો તેને મૂક્વો નથી.' એમના મુક્ત પણ એ જ કામ કરે છે. જીવની કેડે કેડે ફરે છે, પણ બહિર્દૃષ્ટિવાળાને એ વાતની ગમ પડે નહિ, તેથી મહિમા જાણી રાજી ન કરી શકે. આપણે તો એક મૂર્તિ

જ રાખવી. મૂર્તિનું બીજ સર્વે વાતમાં લાવવું શ્રીજીમહારાજને ભૂલીને લૂખી વાત તો ક્યારેય કરવી જ નહિ. આઠે પહોર એમ જાણવું જે અક્ષરધામના ધામી શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન તે આપણને પ્રત્યક્ષ મળ્યા છે, એની ખુમારી રાખવી. ખરું કલ્યાણ એમના પાસે છે. આવા શ્રીજીમહારાજ અને તેમના લાડીલા મુક્તો આ સભામાં દર્શન દે, તે કાંઈ સાધારણ વાત ન કહેવાય. આ સમયે તો અલભ્ય લાભ મળે છે. કાંઈના કાંઈ કામ થાય છે.

મોટા સંત કહે છે કે, મૂર્તિ વિના ઘડી યે રહેવું નહિ ને શ્રીજીમહારાજને સર્વોપરી સમજવા; એ વાતનો આપણે ઘણો ખટકો રાખવો. આ લોકમાં વ્યવહાર તો કરવો પડે, પણ શ્રીજીમહારાજને ભેળા રાખીને કરવો. શ્રીજીમહારાજ જરાય છેટા નથી. દિવ્ય દૃષ્ટિ થાય તો આ રહ્યા! આપણે જોયા જેવું તો એક શ્રીજીમહારાજનું રૂપ છે.

આ સમે શ્રીજીમહારાજે મોક્ષ સાવ સુગમ કર્યો છે, તેથી કોઈ આવો! કોઈ આવો! મહાપ્રભુનો પ્રતાપ તો જુઓ! મૂર્તિમાંથી ઝળળ ઝળળ તેજ છૂટે છે એવા સર્વોપરી શ્રીજીમહારાજ મળ્યા તેને બીજે ક્યાંય પ્રીતિ રાખવી નહિ. નાના મોટા અવતાર કે કોઈ બીજામાં શ્રીજીમહારાજ જેવો ભાવ બેસે તો પતિવ્રતાપણું જાય. આવી દિવ્ય સભામાં મહાપ્રભુ સાક્ષાત્ બિરાજે છે, ફરતા મુક્ત બેઠા છે, તે એક

નજરે એ મૂર્તિ સામું જોઈ રહ્યા છે, ત્યાં આપણે બેઠા છીએ એમ સદાય પ્રત્યક્ષ જાણવા, મૂર્તિમાં દિવ્ય સભા છે. બહાર પણ છે. ઉપર, નીચે, અડખેપડખે મુક્તની ઠઠ્ઠ છે. મુક્ત સર્વે મૂર્તિના સુખરૂપ અમૃતનો આહાર કરે છે. આપણે પણ એ સુખના ભોગી થવું.

આજ શ્રીજીમહારાજ ને તેમના મુક્ત અઢળક ઢળ્યા છે, તે જે જીવ નજરે ચડે તેનો મોક્ષ કરે છે. આવી દિવ્ય સભા પાસે મૂર્તિના સુખ વિના બીજું કાંઈ માગવું નહિ. શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું દિવ્ય અલૌકિક સુખ મૂર્તિરૂપ થયેલા મુક્ત ભોગવે છે. એમને મૂર્તિના સુખ વિના બીજો રસ નથી. એવા મુક્ત અને શ્રીજીમહારાજને અરસપરસ એકતા છે. એવા મુક્ત દ્વારે અનેક જીવ સુખિયા થઈ ગયા ને થાય છે, પણ એમને ઓળખી જીવ જોડવો જોઈએ. સત્સંગમાં સહુ મોક્ષ માટે આવ્યા છે, પણ મોટાને ઓળખે નહિ અને સાધનને વેગે ચડી જાય, તેથી કામ થતું નથી.

આપણને કારણ મૂર્તિ સર્વોપરી ભગવાન જે શ્રીજીમહારાજ તે મળ્યા છે અને આ સભા એમની છે. તેમાં આવા મુક્તને મહારાજે રાખ્યા છે, તેનો જોગ કરી મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ છે જ નહિ, એમ કરી રાખવું.

શ્રીજીમહારાજ અક્ષરધામમાંથી પોતાનો દિવ્ય સાજ લાવ્યા, તેથી અગમ હતા તે સુગમ થયા. લાખો કરોડો

જન્મના કર્મ આવા મોટા મુક્તના દર્શને નાશ પામી જાય, એવી વાત જીવને ક્યાંથી સમજાય? શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે રાજાનું રાજ્ય એટલું રાણીનું રાજ્ય, પણ જીવને મહિમા નહિ તેથી ખબર ન પડે. મહારાજનું સુખ તો બહુ જબરું છે, તે જો મહિમાએ સહિત ધ્યાન કરે, તો શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્ત ઝળહળાટ તેજમાં દેખાય ને સાક્ષાત્કાર થઈ જાય. મહાપ્રભુ સત્સંગમાં અખંડ બિરાજે છે. તેમના મુક્ત પણ ભેળા છે. સર્વોપરી ભગવાન જે શ્રીજીમહારાજ અને તેમના અનાદિમુક્ત અનંત કોટિ બ્રહ્માંડમાં ખોળતાં ન મળે તે આજ સહેજે મળ્યા છે, એમ જાણે તો આઠે પહોર આનંદ આનંદ રહે.

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી અનંત અપાર સુખના ફૂવારા છૂટે છે, આ દિવ્ય મૂર્તિ અને આ દિવ્ય સ્થાન તો જુઓ! આ તો અક્ષરધામ તુલ્ય કહેવાય. આ સભાની રજ લઈને કોઈ માથ ચડાવે તો અનંત જન્મનાં પાપ બળી જાય. શ્રીજીમહારાજે આપણને ન્યાલ કર્યા. ક્યાં અક્ષરધામ અને ક્યાં એ ધામના ધણી-અને ક્યાં એ મૂર્તિના સુખભોક્તા મુક્ત! આ તો ભારે વાત બની ગઈ છે. આવા જોગમાંથી રહી જવું નહિ. શ્રીજીમહારાજની સૌ ઉપર અમૃત નજર છે. આપણે પણ એ મૂર્તિ વિના ક્યાંય સુખ માનવું નહિ. આ વસ્તુ જેમ છે તેમ ઓળખાય તો તેને અર્થે શું ન થાય?

શ્રીજીમહારાજે આપણો હાથ ઝાલ્યો છે, તે હવે મૂકે તેવા નથી. બહુ દયાળુ છે. પણ દેહ રહે ત્યાં સુધી તેમનું કોઈ વચન લોપવું નહિ, એટલું આપણે કરવું.

શ્રીજીમહારાજ ને મોટા મુક્તની કૃપાથી સુખ ઓચિંતાનું આવી જાય, વાર ન લાગે. સુખ તે શું? તો શ્રીજીમહારાજનું દિવ્ય અલૌકિક દર્શન થાય તે. જેમ વિજળીના ઝબકારા ઓચિંતા થઈ જાય છે, તેમ આપણા ઉપર મોટા રાજી થયા છે, તે ઓચિંતા શ્રીજીમહારાજ આવીને ઊભા રહેશે, સાધારણ જેવા જીવ હોય તે પણ મોટાના આશીર્વાદે સુખિયા થઈ જાય છે, તો આપણે તો મોટા મોટાને સેવાએ કરીને રાજી કર્યા છે, એમ જાણી અંતરમાં બહુ જ આનંદ રાખવો અને મૂર્તિમાં વૃત્તિ પરોવી મેલવી. આ ટાણે એવું કરી નાખવું કે લોક, ભોગ, દેહ, સગા, સંબંધી આદિ કોઈ છે જ નહિ. એક શ્રીજીમહારાજ અને તેમના લાડીલા મુક્ત એ બે જ વસ્તુ છે; બીજું કાંઈ નથી. મોટા મુક્ત તો શ્રીજીમહારાજના અવતાર છે, તેથી એ તો સાથે ને સાથે જ હોય એમ જાણવું.

આ સમે જીવને લેવા અક્ષરધામમાંથી શ્રીજીમહારાજના સંકલ્પથી તેમના મુક્ત પધાર્યા છે, તેથી "દુર્બળના દુઃખ કાપિયાં, ન જોઈ જાત કુજાત" એવું થયું છે, એમની દૃષ્ટિમાં કે જોગમાં જે આવે તેને ન્યાલ કરે છે. શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી તેજની છટા છૂટે છે, ત્યાં આ સભા બેઠી છે.

આવા મુક્ત મૂર્તિના સુખરૂપ અમૃતનો આહાર કરનારા ક્યાંથી મળે? શ્રીજીમહારાજે આ સમે સત્સંગમાં ચીંથરામાં રત્ન વીંટીને રાખી મૂક્યાં છે. ઝવેરી વિના હીરા પરખાય નહિ. આવી બ્રહ્મસભામાં જે બેઠા છે, તે તો ઠેઠ અક્ષરધામમાં શ્રીજીમહારાજ પાસે બેઠા છે, એમ મહિમા જાણવો. આવા દિવ્ય મુક્તને દર્શને અનંત જન્મના કર્મ અને દોષમાત્ર નાશ પામી જાય, પણ મહિમા વિના કાંઈ નહિ. આપણે તો એક શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું જ તાન રાખવું. રત્નચિંતામણિ કે પારસમણિના દૃષ્ટાંતથી એમનો મહિમા કહેવાય છે, પણ એકે ય દૃષ્ટાંત કે એકે ય ઉપમા તેમને ન અપાય, પણ આ લોકમાં બીજું શું કહેવું? વર્તમાનકાળે આવા મોટાને જોગે લાખો કરોડો જીવ મૂર્તિના સુખમાં ચાલ્યા જાય છે. જેને અનંત કાળના સુકૃત ઉદય થયાં હોય અને આત્યંતિક મોક્ષ થવાનો હોય તેને આવા મોટા ઓળખાય છે. આવા મુક્તનો જોગ કરીને મૂર્તિમાં જોડાઈ જવું. મૂર્તિ વિના બીજે સુખ નથી. અને એટલું તો નક્કી રાખવું કે, મહારાજ ને મોટા કૃપાસાધ્ય છે, તેમણે આપણો હાથ ઝાલ્યો છે. માટે આનંદમાં રહી તેમને ઘડી યે વિસારવા નહિ, ને તેમના વચનમાં વર્તી પોતાનું પૂરું કરી લેવું. જે જાણી જોઈને શ્રીજીમહારાજના વચન લોપે છે તેને તો મહારાજે અધર્મી અને વિમુખ કહ્યો છે, તે સૌએ સંભારવું.

શ્રીજીમહારાજના મહિમાનો તથા સુખ-સામર્થ્યનો કોઈ પાર પામી શકે નહિ એવી અલૌકિક દિવ્ય મૂર્તિ આપણને મળી છે, પણ જીવને એવો મહિમા સમજાતો નથી; તેથી દુખિયા રહે છે. માટે મોટા મુક્તનો જોગ કરી મહિમા સમજવો. આવો વખત અને આવો દાવ ભૂલ્યા તો કોઈ રીતે ખામી ભાંગશે નહિ. જપ, તપ, ત્યાગ, વ્રત, સેવા કે ભક્તિ અથવા કોટિ સાધને કરીને પણ શ્રીજીમહારાજ મળે નહિ, એવા મોંઘા છે, પણ આજ દયાએ કરીને સોંઘા થયા છે, એમ જાણી ખબરદાર થઈ ધ્યાન-ભજન કરવું. આજ્ઞા પાળવી ને પૂર્ણકામ માની "હરિ મેરે હારલકી લકડી" ની પેઠે મૂર્તિને બાઝી રહેવું. આજ તો નકરો સ્વાંત વરસે છે તે શું? તો શ્રીજીમહારાજના વચન મુક્ત દ્વારે સત્સંગમાં પ્રવર્તે છે. તેમાં જે અધ્ધરથી ઝીલે છે, તે તત્કાળ મુક્ત થાય છે. આમ સમજી મહારાજના હજૂરી ને લાડીલા મુક્તનો જોગ-સમાગમ કરવો.

શ્રીજીમહારાજ આ સમે પોતાના જનને અભયદાન આપી ન્યાલ કરે છે; લાડ લડાવે છે અને અનહદ સુખમાં લઈ જાય છે. દિવ્ય દૃષ્ટિ થાય એટલે 'અહો! અહો!' થઈ જાય. જરાય છેટાપણું ન રહે; અખંડ દેખાય.

આ સભા અને આ મળવું અક્ષરધામનું છે, એમ જે જાણે તે ઠેઠ મૂર્તિના સુખમાં પહોંચે, પણ જીવને અનંતકાળના

માયાના પાશ લાગ્યા છે; તેથી આવી વાત જીવમાં ઉતરતી નથી. નહિ તો શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાના સંબંધે તત્કાળ મોક્ષ થઈ જાય; વાર ન લાગે.

શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્ત કલ્યાણકારી છે, પણ મનુષ્યભાવને લઈને જીવને મહિમાની ખબર ન પડે. તેથી અંતરાય રહે અને અસદ્‌ભાવ પરઠે, એટલે રહી જાય. આ વાત બહુ અટપટી છે, તેથી કેટલાક ઘણા વર્ષ થયા સત્સંગમાં રહ્યાં હોય છે, પણ ટાણું આવે ત્યારે મહિમા ન જાણી શકે.

એક વખત શ્રીજીમહારાજે સભામાં અનાદિ મુક્તરાજ પર્વતભાઈ પાસે વાતો કરાવી ત્યારે સભામાંથી એક સાધુને સંશય થયો જે શ્રીજીમહારાજ આવા મોટા સંત જે સદ્‌ગુરું ગોપાળાનંદ સ્વામી, મુક્તાનંદ સ્વામી, બ્રહ્માનંદ સ્વામી જેવા પાસે વાતો કરાવવી મૂકીને આવા પાસે વાતો કરાવે છે, તે આવી મોટી સભામાં એ શું વાતો કરે? આટલા જ સંકલ્પમાં કેવડું બધું નુકસાન થઈ ગયું, તેની એમને એ ટાણે ક્યાંથી ખબર પડે? કેમ કે સભામાં પોતે વાતો કરી જાણતા હતા તેનું માન હતું, તેથી મોટા મુક્તનો મહિમા હાથ આવેલ નહિ. પછી જ્યારે એ સાધુને દેહ મૂકવાનો સમય થયો ત્યારે શ્રીજીમહારાજ દર્શન આપે પણ તેડી જાય નહિ, તેમ મંદવાડ લાંબો ચાલ્યો, તેથી સેવા કરનાર સાધુ થાક્યા, દુઃખ પણ વધુ

થવા લાગ્યું. પછી તો બહુ પ્રાર્થના કરે જે 'હે શ્રીજીમહારાજ! મને કેમ તેડી જતા નથી? મારો શું વાંક છે?' ત્યારે શ્રીજીમહારાજે કહ્યું કે 'તમારો બીજો વાંક તો નથી. પણ તમે અમારા મોટા મુક્ત જે પર્વતભાઈ તેની વાતોમાં સંશય કર્યો હતો, તેથી એ કહે તો અમે તેડી જઈએ, તમે હવે એમની પ્રાર્થના કરો.' - આમ વાત કરી ત્યારે એ ભૂલ ઓળખાઈ, પછી તો પશ્ચાત્તાપ કરી પર્વતભાઈની સ્તુતિ કરવા લાગ્યા, એટલે તુરત પર્વતભાઈના દર્શન થયાં ને તે જ વખતે પર્વતભાઈએ શ્રીજીમહારાજને હાથ જોડીને કહ્યું કે 'શ્રીજીમહારાજ! આ સંતને કૃપા કરી સુખેથી તેડી જાઓ!' એટલે શ્રીજીમહારાજ તેમને રાજી થઈ તેડી ગયા. આવી વાતો સત્સંગમાં થાય છે અને કેટલાક કહી દેખાડે છે, પણ ટાણું આવે ત્યારે પાછું એમનું એમ કરે, તેથી જીવને જન્મ-મરણ મટતું નથી. નહિ તો શ્રીજીમહારાજ અથવા મોટા મુક્તને હેતે સહિત એક જ વાર હાથ જોડે એટલામાં કલ્યાણ થઈ જાય.

શ્રીજીમહારાજની દયાનો પાર નથી. એ તો જીવોને ન્યાલ કરવા આવ્યા છે. આ સમે સત્સંગમાં જે આવ્યા છે, તેનાં બહુ મોટાં ભાગ્ય છે.

આપણે તો એક શ્રીજીમહારાજ સામી નજર રાખવી. ઐશ્વર્ય, ચમત્કાર, પરચા કે સમાધિ-એ કાંઈ અખંડ

ન કહેવાય; એમાં કાંઈ નહિ. કોઈને સમાસ કરવા શ્રીજીમહારાજ દેખાડે તે ભલે, પણ સુખ તો શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં જ છે. એ મૂર્તિ દિવ્ય તેજોમય છે. માંહિ અનંત કોટિ મુક્ત છે, એ મૂર્તિના એક એક રોમમાં અનંત બ્રહ્માંડ ઉડતાં ફરે છે. એવી મોટપ આપણા શાસ્ત્રોમાં લખી છે. આવા મહાપ્રભુ અને તેમના લાડીલા મુક્ત મળ્યા પછી બીજો કાંઈ સંકલ્પ જ ન રાખવો ને કાંઈ ઐશ્વર્ય, પરચા, ચમત્કાર જોવા-પામવા ઇચ્છવું નહિ.

આજ તો કલ્યાણ થવું સાવ સુગમ છે. લાખો-કરોડો જન્મે આવો જોગ ન મળે, તે આ ટાણે સહેજમાં મળ્યો છે. આ બધી શ્રીજીમહારાજની દયા છે. શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્તનો તો એક જ ઠરાવ છે કે જીવને માયામાંથી બહાર કાઢી ચૈતન્યમાં મૂર્તિ પધરાવી, દિવ્ય કરી, સુખિયા કરી દેવા. આવી વાત મોટાના જોગ વિના સમજાતી નથી. જો ખબરદાર થઈને મોટાનો વિશ્વાસ લાવી એ જેમ કહે તેમ કરવા માંડે, તો એક મિનિટમાં મોટા તેનું પૂરું કરી દે, પણ પ્રત્યક્ષ હોય ત્યારે ઓળખવા કઠણ.

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં રહેનારા અનાદિમુક્ત તો સદાય દિવ્ય હોય. તેને આ લોક, ભોગ કાંઈ નજરમાં જ હોય નહિ.

અક્ષર પર આનંદઘન જે પોતાનું તેજ, તેમાં શ્રીજીમહારાજ અનંત મુક્તોએ સહિત અખંડ દર્શન દે છે;

ત્યાં તેજના બંબ છૂટે છે ને એ મૂર્તિમાંથી તરેહ તરેહની ખુશબો આવે છે. એથી એ દિવ્ય મુક્તો આનંદમાં ગરકાવ ને પૂર્ણકામ રહે છે. ત્યાં આપણે રહેવું. શ્રીજીમહારાજ જરાય છેટા નથી, દિવ્ય દૃષ્ટિ ન હોય એટલે શાસ્ત્રમાં ખોળે, કાં જપ, તપ, વ્રત આદિ સાધન કરે, પણ તે બધું ય બહિર્દૃષ્ટિએ - તેથી આ વસ્તુ હાથ ન આવે. મોટાનો તો એક જ સિદ્ધાંત છે કે એક મટકું ભરીએ એટલી વાર પણ મૂર્તિથી જુદા ન પડવું. મૂર્તિ વિના બીજી ઇચ્છા રહે તે દુષ્ટ વાસના કહેવાય. એવી વાસનાવાળાને સુખ ન આવે. માટે કરી કરીને કરવાનું એ જ છે કે શ્રીજીમહારાજ વિના બીજું કાંઈ વહાલું રાખવું નહિ.

શ્રીજીમહારાજનો રસ આવે, તે જ ખરો સુખિયો છે. એ ન આવે ત્યાં સુધી કાંઈ નહિ; માટે લૂખા ન રહેવું. અને આવી દિવ્ય સભામાં શ્રીજીમહારાજના હજૂરી મુક્ત હોય તેને ઓળખીને જોગ-સમાગમ કરી લેવો. એ જ્યાં બેઠા હોય ત્યાં કાળ, કર્મ, માયાનું કાંઈ ચાલી શકે નહિ, એવું એમનું સામર્થ્ય છે. એમને તો મૂર્તિ વિના બીજો રસ જ નથી. આવા દિવ્ય શાસ્ત્ર પણ એવા અનાદિમુક્તના સમાગમથી જ સમજાય, જો પોતાની મેળે સમજવા જાય તો ખરી વસ્તુ રહી જાય. માટે એવા મોટાને ઓળખીને ખરેખરો મહિમા સમજવો અને તેમને પોતાનું જીવનપણું માનવું તે વિના બળ ન આવે. જેમ

શ્રીજીમહારાજ દિવ્ય છે, તેમ મોટા અનાદિ દિવ્ય છે. તેમ જ તેમના જોગ-સમાગમવાળા પણ સર્વે દિવ્ય જાણવા.

શ્રીજીમહારાજ તથા તેમના અનાદિમુક્ત બહુ મોંઘા છે, પણ વર્તમાનકાળે સોંઘા થઈ દર્શન દે છે, એ લાભ બહુ જબરો મળ્યો છે, એમ જાણી મૂર્તિ વિના બીજે ક્યાંય પ્રીતિ રાખવી નહિ; ને આવી અલૌકિક દિવ્ય સભામાં ભાગ રાખવો. અક્ષરધામમાં તેજોમય દિવ્ય મૂર્તિ અને અહીં મનુષ્યરૂપ શ્રીજીમહારાજ એ બેમાં રોમનો ફેર નથી, તેમ આ સભા અને ધામની સભામાં અણું જેટલું ય છેટું નથી. આવી શ્રીજીમહારાજની અલૌકિક દિવ્ય મૂર્તિ અને દિવ્ય સભા મળ્યા પછી બીજે ઠેકાણે વાસના રહે તે મોટી ખોટ કહેવાય, એમ જાણી એક મૂર્તિ જ રાખવી ને બીજે બધેયથી વૃત્તિ ઉખાડી લેવી. એક મૂર્તિ રહી તો જાણવું જે બધું ય રહ્યું; અને એમના વચનમાં ક્યારે ય ફેર પાડવો નહિ, તો રાજી થાય. કેટલાક મનનું કહ્યું માનીને ભગવાનના વચન લોપી નાખે છે, તેને શ્રીજીમહારાજે વચનામૃતમાં ચંડાળ અને મહાપાપી કહ્યા છે.

મંદ મંદ શીતળ ને શાંત એવું ધામનું સુખ છે. તે કરતાં મૂર્તિમાં અનંતગણું સુખ છે, તે જેને મૂર્તિનો સાક્ષાત્કાર થાય તેને ખબર પડે.

આજ તો રોકડું કલ્યાણ છે, ઉધારાની વાત નથી, કેમ કે

બ્રહ્માંડની અર્ધી આવરદાએ ભગવાન એક વાર આવે છે, એમ લખ્યું છે, તે મૂર્તિ આપણને મળી છે. માટે આ છેલ્લી વારની લીલા છે. એમ સમજાય તો ટુકટુક થઈ જવાય. શ્રીજીમહારાજ અને મુક્ત સર્વે દિવ્ય તેજોમય છે. આ તો બધું ય સાકરનું નાળિયેર છે. માટે એ મૂર્તિને પામવા ખરેખરા પાત્ર થઈ જવું, તો શ્રીજીમહારાજ ને મોટાનો રાજીપો થતાં વાર ન લાગે. જેને પાત્ર થવું હોય તેને ધ્યાન કરવું, માળા ફેરવવી, સત્સંગમાં દિવ્યભાવ લાવવો અને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં અખંડ એકતાર વૃત્તિ જોડી રાખવી. આ બધું પાત્ર થવાનું કારણ છે. એમ કરવા માંડે એટલે એની મેળાએ કૃપા થાય, જરાય વાર ન લાગે.

પ્રેમી, જ્ઞાની, અનુભવી અને અનાદિ એમ ચાર પ્રકારના મુક્તના ભેદ છે. આ ચાર પ્રકારના મુક્તનાં સુખભોક્તા-પણામાં ફેર એટલો ફેર. પ્રેમી એક ઠેકાણે મૂર્તિમાં ડૂબી રહે અને સુખ ભોગવે, પણ ક્યા અંગમાંથી સુખ આવે છે તે જાણે નહિ અને જ્ઞાની જાણે જે આ અંગમાંથી આ સુખ આવે છે. અનુભવી તો મૂર્તિના અંગોઅંગમાં જેટલા દેખાય એટલા સુખ ભોગવે, પણ નવા નવા ઇચ્છે નહિ અને અનાદિ તો મૂર્તિમાં સળંગ રહ્યા થકા સુખ ભોગવે છે; અને નવા નવા ઇચ્છે છે તેમ તેમ શ્રીજીમહારાજ પણ તેમને નવા નવા સુખ આપતા જ જાય છે. એ અનાદિ સુખ લેવામાં પૂર્ણ થતા નથી અને

મહારાજ તેને સુખ આપવામાં પૂર્ણ થતા નથી. એવી એમની અલૌકિક રીત છે.

શ્રીજીમહારાજની વ્યતિરેક મૂર્તિનું સુખ આપણને મળ્યું છે. આ વાત જીવમાં ઊતરે તો ગાંડુ થઈ જવાય, એટલે જગતમાં કોઈ તેને ગણે નહિ અને એ પણ શ્રીજીમહારાજ વિના બીજા કોઈને ગણે નહિ, માટે સમજણ ખરેખરી કરી દેવી. શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્ત પ્રત્યક્ષ મળ્યા છે, એ વાતનો કેફ રાખવો ને તેમની સાથે રસબસ થઈને જોડાઈ જવું ને એમ જાણવું જે મારું કલ્યાણ તો થઈ જ રહ્યું છે. જો ખરેખરો પાત્ર થઈ જાય, તો સળંગ સુખની ધારાઓ છૂટે, વાર ન લાગે.

શ્રીજીમહારાજ અને મોટા મુક્ત વિચરે ત્યાં પૃથ્વી, વસ્ત્ર, વાહન આદિ સર્વ દિવ્ય થઈ જાય, એવું એ મૂર્તિમાં નિર્ગુણપણું છે; માટે મનુષ્યભાવ ટાળી સદાય દિવ્યભાવ રાખવો. જ્યાં સુધી એમને વિષે મનુષ્યભાવ રહે છે; ત્યાં સુધી સુખ મળતું નથી. જેથી જ્યાં ત્યાં ભમે છે, પણ જો શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાનો ખરેખરો વિશ્વાસ આવે ને એ કહે તેમ કરે તો એ તત્કાળ પૂરું કરી આપે.

આપણને તો દિવ્ય શ્રીજીમહારાજ, દિવ્ય મુક્ત, દિવ્ય સેવા-એ સર્વે આ ટાણે વગર દાખડે મળી ગયું છે, તેથી પૂર્ણકામ માનવું. મહારાજની મૂર્તિ વિના અક્ષરનો અધિકાર

મળ્યો હોય તો ય શું? આ તો અનાદિમુક્તનો દરજ્જો એ છેલ્લી સ્થિતિ છે. એ પંક્તિમાં મહારાજે દયા કરીને આપણને ભેળવ્યા છે. માટે કોઈ વાતનું અપૂર્ણપણું માનવું નહિ. તેમ દેહરૂપ થઈને શ્રીજીમહારાજની નાની મોટી કોઈ આજ્ઞા લોપવી નહિ. જો દેહને વશ થઈને શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞામાં ફેર પાડે તો બધોય દાખડો ધૂળમાં મળી જાય. માટે એ જાળવવું.

શ્રીજીમહારાજ દિવ્યરૂપે અમૃતદૃષ્ટિ કરી રહ્યા છે. તેમના હજૂરી મુક્ત પણ સાથે જ છે માટે સૌ આમ ને આમ દિવ્યભાવ રાખજો. આવી બ્રહ્મસભામાં જે દોષ પરઠે તેને બહુ મોટી ખોટ આવે. આ તો અલૌકિક વાત છે.

આપણે શ્રીજીમહારાજના દીકરા છીએ, તેથી સદાય આનંદમાં ને આનંદમાં રહેવું, કેમ કે શ્રીજીમહારાજની પ્રાપ્તિ થવી જીવને બહુ દુર્લભ! સાધને કરીને કે જપે, તપે કરીને ન થાય. આપણને તો બગાસું ખાતાં મોઢામાં સાકરનો ગાંગડો આવી ગયા જેવું થયું છે. શ્રીજીમહારાજ જેવા સર્વોપરી ભગવાન અને તે મૂર્તિમાં રહેનારા અનાદિમુક્ત આ લોકમાં ક્યાંથી હોય? આ તો શ્રીજીમહારાજ જીવો ઉપર દયા કરી દૃષ્ટિગોચર થયા, તેથી સુગમ થયું છે. માટે મૂર્તિ વિના બીજો ઘાટ ન કરવો. શ્રીજીમહારાજનો પ્રતાપ બહુ જબરો છે. એ દિવ્ય મૂર્તિના દર્શને અનંત કોટિ બ્રહ્માંડનાં આવરણ

ભેદી જવાય, વાર ન લાગે.

જીવ બીજાં ગમે તેટલાં સાધન કરે, પણ જ્યારે મૂર્તિમાં વૃત્તિ રહેવા માંડે, ત્યારે મોટા ગુણ આવે ને 'અહો! અહો' થાય. માટે મૂર્તિ વિના તો વર વિનાની જાન જેવું કહેવાય. આ સમે જોગ બહુ સારો આવ્યો છે, તેથી કેટલાક મોટાના વચનમાં વિશ્વાસ લાવીને શ્રીજીમહારાજને જેમ છે તેમ જાણી પોતાનું કામ કરીને ચાલ્યા જાય છે અને કેટલાક જૂનાપણાના માનવાળા તથા વિશ્વાસ વિનાનાં ગોથાં ખાય છે. તેને મોટી ખોટ આવે છે. આ વખત ખરેખરો છે. કહેનારા પણ તેવા જ છે. આવો જોગ ફરીફરીને ન આવે.

શ્રીજીમહારાજ દિવ્ય છે, તેમ આ સંત હરિભક્તોની સભા બધી દિવ્ય છે. આ સભા તુલ્ય કાંઈ નથી, પણ એવો ભાવ બેસતો નથી એ જ અજ્ઞાન છે. જીવને બહિર્વૃત્તિ બહુ થઈ ગઈ છે, તેથી આવો જોગ મળ્યો છે, તો ય કામ કરી શક્તા નથી. જો અંતર્વૃત્તિ કરીને મૂર્તિમાં જોડાય તો કાંઈ બાકી રહે નહિ. મૂર્તિમાં અલૌકિક, અપાર ને અનહદ સુખ છે. કલ્પેકલ્પ વીતી જાય તો ય તૃપ્તિ થાય નહિ. જેમ સૂર્યના રથમાં પ્રકાશ વિના બીજું કાંઈ દેખાય જ નહિ, તેમ મૂર્તિમાં નકરું સુખ, સુખ ને સુખ જ છે અને તે અતિ અપાર છે, ઉપમા વગરનું છે; માટે બધા ય દાખડા કરવા પડ્યા મૂકીને મૂર્તિમાં જોડાવું. જો ખરેખરું મૂર્તિમાં જોડાઈ જવાય તો અખંડ

આનંદ વર્તે. જેમ મૂર્તિનું અપારપણું છે, તેમ સુખ, સામર્થ્ય ને પ્રકાશનું પણ અપારપણું છે.

શ્રીજીમહારાજે પોતાના આશ્રિતને અખંડ આનંદ આપવા સંવત ૧૮૩૭ના ચૈત્ર સુદ ૯થી કલ્યાણનો કળશ ચડાવ્યો છે, તે જે જીવ શરણે આવે તેના જન્મમરણનાં ખાતાં વાળી મૂર્તિને સુખે સુખિયા કરે છે. માટે ખરેખરા પાત્ર થઈ જવું.

એકવાર શ્રીજીમહારાજે સંતની સભા સામી એવી તો અમૃત નજર કરી કે સૌની વૃત્તિ મૂર્તિમાં ખેંચાઈ ગઈ. પછી શ્રીજીમહારાજ ધીરે સ્વરે એમ બોલ્યા જે "સંતો આવો! અમારા સુખના ભોગી હો તે આવો," એમ કહી ઊભા થયા અને ખેસ ઓઢ્યો હતો, તે ઉતારી ઉઘાડે શરીરે સૌને ભેટ્યા અને ચરણારવિંદ આપ્યા. એટલી વારમાં તો સભામાં અહો અહોપણું ને દિવ્યભાવ સિદ્ધ થઈ ગયો. આમ શ્રીજીમહારાજ ધારે તો પોતાના જનને વાતની વાતમાં સુખિયા કરી મૂકે.

સત્સંગમાં ઘણા ય આમતેમ ભટકે છે, દાખડા ને ઉજાગરા કરે છે, જપ, તપ કરે છે અને હેરાન થાય છે; તે સૌને શ્રીજીમહારાજનો ખપ છે, પણ મોટા મુક્ત જે શ્રીજીમહારાજના હજૂરી તેને વિષે દિવ્યભાવ ન હોય, તેથી તેનું મૂર્તિને પામવારૂપ કામ સિદ્ધ થતું નથી. માટે ખરું કરવાનું તો એ છે જે, મહારાજ તથા તેમના મોટા મુક્તને દિવ્ય જાણવા ને તેમનો અખંડ જોગ રાખવો, તો દેહ છતાં જ

કૃતાર્થ થઈ જવાય. નહિ તો લાખો જન્મ દાખડા કરે. તો ય મહારાજનું સુખ ન મળે, કેમ જે સુખના ધણી શ્રીજીમહારાજ છે, તે સુખ આપે ત્યારે જ લેવાય. માટે એમની મરજી જાણવી જોઈએ જે, એ કેમ રાજી થાય છે?

અનાદિમુક્ત છે તે તો શ્રી પુરુષોત્તમરૂપ છે, તેમને તો પુરુષોત્તમનારાયણ વિના બીજું કાંઈ છે જ નહિ, તો પણ આ લોકમાં દેખાય ત્યારે બધો ય વિધિ આ લોકને મળતો દેખાડે. એકવાર અનાદિ મુક્તરાજ સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામીએ તેમના સાધુને રાત્રે પૂછ્યું જે 'આ ટાણે કેટલો વખત હશે?' સંતો કહે, 'સ્વામી! હજી અરધી રાત જેવું લાગે છે.' પછી બીજે દિવસે બપોર ટાણે વળી એમ જ પૂછયું. ત્યારે સંતો કહે, 'સ્વામી! અત્યારે બપોર થઈ છે.' પછી સ્વામીશ્રીએ સંતોને પાસે બેસારીને વાત કરી જે, તમે તો શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ અખંડ ધારો છો અને તમને બપોર કે રાતની કેમ ખબર પડી? આ વાતથી સંતો સમજી ગયા કે સ્વામીશ્રીએ આપણી કાચપ ઓળખાવી. આપણે મહારાજ વિના રાત કે દિવસનો નિર્ણય શા માટે કરવો જોઈએ? એમ મોટા મુક્ત આપણી પેઠે સર્વે ક્રિયા કરતા દેખાય, પણ એમને શ્રીજીમહારાજ વિના બીજું કાંઈ હોય જ નહિ. એવા મોટા મુક્તની છાયા પડે ત્યાં માયા ગોતી જડે નહિ, નબળા ઘાટ સંકલ્પ ટળી જાય. જેમ કમળના ફૂલને પાણીનો પાશ ન અડે

અને સૂર્યના પ્રકાશમાં અંધારું રહે નહિ, તેમ મોટાની સમીપે માયા પરાભવ કરી શકે નહિ, એમ જાણી મોટા મુક્ત સાથે આત્મબુદ્ધિ કરવી અને જીવ જડી દેવો.

શ્રીજીમહારાજને જીવનાં કલ્યાણ કરવાનો ખપ તો જુઓ! અક્ષરધામમાંથી અહીં મનુષ્યરૂપે દર્શન દઈ ગામેગામ ને ઘરેઘર ફર્યા, પોતે ત્યાગની રુચિ જણાવતા તો ય દયાએ કરીને લાખો માણસના ભીડામાં રહ્યા, અજ્ઞાનીના ઉપદ્રવ ને અપરાધ સાંખ્યા, એવું ઘણું ય એમણે કર્યું તો ય જીવને પોતાના કલ્યાણ માટે સંત-હરિભક્તોનો ભીડો ખમવો અને વચનમાં વર્તવું એટલું ય કઠણ પડે છે. જીવને મનનું ગમતું કરવાના ઘણા કાળના સ્વભાવ પડ્યા છે, તેથી દુખિયા વર્તે છે, પણ જો એવા અવળા સ્વભાવ મૂકી આવા મોટાનો જોગ સમાગમ કરે અને સત્સંગની લટક શીખી, ભાગવત્ ધર્મ સિદ્ધ કરે, તો મહારાજ તથા મોટા મુક્ત તેની કાચપ માત્ર ટાળી નાખે.

શ્રીજીમહારાજનાં દર્શન કરવાં ત્યારે જાણે અનંત મુક્ત એ મૂર્તિ ભેળા છે; અને મોટાં મુક્તનાં દર્શન કરવાં ત્યારે એવો ભાવ રાખવો જે, અનંત મુક્તે સહિત મહારાજ એમના ભેળા છે.

શ્રીજીમહારાજ મનુષ્યરૂપે દેખાયા એ મૂર્તિ તથા જે પ્રતિમારૂપે દર્શન આપે છે એ મૂર્તિ અને અક્ષરધામમાં અનંત

કોટિ મુક્તને અખંડ દિવ્ય તેજોમય દર્શન આપે છે - એ ત્રણેય મૂર્તિમાં એક રોમનો ફેર નથી. આમ સમજણ રાખવાથી દિવ્યભાવ વધતો ને વધતો જાય.

શ્રીજીમહારાજ સત્સંગમાં પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે, સેવા અંગીકાર કરે છે, પોતાના ભક્તના મનોરથ પૂરા કરે છે, દેહ મૂકવા સમે દર્શન દઈ તેડી જાય છે, એમ અનંત પ્રકારે મોક્ષના દ્વાર ઉઘાડ્યાં છે: 'કોઈ આવો! કોઈ આવો!' પણ જીવને એ વાત સમજાતી નથી, તેથી રહી જાય છે. માટે મોટા મુક્ત જે શ્રીજીમહારાજના લાડીલા, તેમનો જોગ કરી પોતાનું પૂરું કરી લેવું.

આજ સત્સંગમાં શ્રીજીમહારાજના હજૂરી મુક્ત એવા જબરા છે કે દૃષ્ટિમાત્રે જીવને શ્રીજીમહારાજના સુખમાં મેલી દે છે. જો આવી સભામાં દિવ્યભાવ આવે તો છતે દેહે ધામમાં બેઠા છીએ, એવું થઈ જાય. આ સભા સર્વે અક્ષરધામની છે, એવો મહિમા સમજાય તો માયાનો પડદો ન રહે.

મોટા સંતોએ કેવાં ચમત્કારિક શાસ્ત્રો લખ્યાં છે! જીવનાં કલ્યાણ સારુ કેવા કેવા દાખડા કર્યા છે. તો ય જીવને મહિમાની ખબર નહિ; તેથી જ્યાં ત્યાં માથાં ભટકાવે ને જેના તેના વિશ્વાસ કરે, એ તો સાવ અજ્ઞાન કહેવાય. જો શ્રીજીમહારાજની મોટપ હાથ આવે તો કોઈનો ભાર રહે જ નહિ; કેમ કે શ્રીજીમહારાજની કોઈ જોડ નથી, તેમ કોઈની

ઉપમા ન દેવાય એવી એ અલૌકિક દિવ્ય મૂર્તિ છે. એવો મહિમા ન સમજાય ત્યાં સુધી બધું ય કાચું.

આપણે મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ સંભારવું નહિ. શ્રીજીમહારાજ આપણા સામું જોઈ રહ્યા છે, તેમ આપણે એમના સામું જોઈ રહેવું. અક્ષરધામ અને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ કાંઈ છેટે નથી. આમ અંતર્દષ્ટિ કરીને જોઈએ તો દર્શન થાય, એટલી જ વાર લાગે.

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ ત્યાં અક્ષરધામ અને અનંત મુક્ત હોય. આ સભામાં શ્રીજીમહારાજ પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે, મોટા મોટા મુક્તો પણ છે. શ્રીજીમહારાજને જવા આવવાનું ક્યાં હતું? એ તો સદાય છે, છે ને છે જ. દિવ્ય દૃષ્ટિ ન થઈ હોય ત્યાં સુધી ક્યાંક હશે એમ જણાય, પણ દિવ્ય દૃષ્ટિવાળાને તો મૂર્તિ, મુકત ને ધામ સદાય પાસે જ છે.

ચકોર પક્ષી જેમ ચંદ્રમા સામું જોઈ રહે છે, તેમ આપણે શ્રીજીમહારાજ સામું જોઈ રહેવું. શ્રીજીમહારાજની દયા જીવો ઉપર ઘણી છે! કેમ કે અનંત મુક્તો સહિત જે મૂર્તિ અક્ષરધામમાં બિરાજે છે, તે જ મહાપ્રભુએ દયા કરી ભક્તિ-ધર્મને ઘેર પ્રગટ થઈ સૌને દર્શન આપ્યાં, સાથે દિવ્ય મુક્તો પણ એવા જ લાવ્યા. માટે એ દિવ્ય મૂર્તિ અને દિવ્ય મુક્તથી ક્યારેય જુદા ન પડવું. મૂર્તિમાં જોડાઈ જવાય તો ત્રિવિધ તાપ કે કાળકર્માદિ કોઈ નડી શકે નહિ.

જો પુરુષોત્તમ ભગવાન અને તેમના અનાદિમુક્ત સામું જોઈ રહીએ તો બીજું કાંઈ ભાસે જ નહિ. આનંદ, આનંદ થઈ જાય.

આ બધી શ્રીજીમહારાજની ફૂલવાડી છે. જેના અતિ મોટાં ભાગ્ય હોય તેને શ્રીજીમહારાજનું અને આવી દિવ્ય સભાનું દર્શન થાય છે. ક્યાં અક્ષરધામના પતિ ને ક્યાં અલ્પ જેવા જીવ! આ તો ન બનવાની વાત બની ગઈ છે. શ્રીજીમહારાજ વિના કોટી સાધને આત્યંતિક મોક્ષરૂપ કામ થાય તેવું નથી, માટે એક મૂર્તિ જ મુખ્ય રાખવી.

શ્રીજીમહારાજ ચિંતામણિરૂપ છે, તેમાંથી જે ચિંતવે તે મળે પણ ચિંતવનારની ખોટ છે. નહિ તો શ્રીજીમહારાજ ને તેમના મુક્ત પળમાત્રમાં આત્યંતિક મોક્ષ કરી નાખે તેવા છે. શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે 'અમારે અનંત મનવારો ભરીને જીવને લઈ જવા છે. વાંકગુના સામું જોવું નથી.' આવા દયાળુ ભગવાન અને તેમના લાડીલા મુકતને જીવ ઓળખે નહિ, તેથી રખડે છે. જુઓને, કેવાં શાસ્ત્ર કર્યાં, કેવા મંદિર બાંધ્યાં, કેવી રીત ચલાવી, આમ અનેક પ્રકારે જીવને ઉગારવાનો મોક્ષમાર્ગ ચલાવ્યો છે, માટે એમના થઈ રહેવું.

શ્રીજીમહારાજ આ સભામાં પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે. આ સભા દિવ્ય છે, અલૌકિક છે, આપણે તો એક મૂર્તિના સુખનો જ આહાર કરવો. બીજે અક્ષરકોટિ આદિમાં ક્યાંય અટકવું

નહિ અને શાસ્ત્ર પણ એવાં ભણવાં તે આપણાં શાસ્ત્ર ક્યાં? તો વચનામૃત, ભક્તચિંતામણિ, સત્સંગિજીવન, સત્સંગિભૂષણ આદિ તથા શ્રીજીમહારાજ અને તે મૂર્તિના સુખભોક્તા અનાદિમુક્તોની વાણી. મોટા મોટા સંતોએ આપણા સારુ એવાં સદાવ્રત બાંધી દીધાં છે. આ શ્રીજીમહારાજની દિવ્ય સભા છે. આ ટાણે અમૃત લૂંટાય છે અને સ્વાંત વરસ છે. આજ શરદ ઋતુ બેઠી છે તેથી દિવ્યભાવવાળા ન્યાલ બની જાય છે. મોટા રાજી થઈને કહે 'માગો!' ત્યારે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ માગવી અને મૂર્તિમાં રહી મૂર્તિનું સુખ ભોગવવું.

શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે 'અમારે કથા, કીર્તન, વાર્તા અને ભગવાનનું ધ્યાન એમાંથી કોઈ કાળે મનને તૃપ્તિ થતી નથી.' એમ કહીને આપણને આજ્ઞા કરી છે જે 'તમારે પણ એવી જ રીતે કરવું, માટે જ્યાં જવું ત્યાં સદાય આવો ને આવો આનંદ રાખવો.' આ બધી અક્ષરધામમાં પૂજાઓ થાય છે. આપણા ભેળા શ્રીજીમહારાજ અને અનંત મુક્ત છે, તેથી સભા સર્વે દિવ્ય, અલૌકિક છે, એમ જાણી મૂર્તિના સુખથી ભર્યા રહેવું, પણ ક્યારેય ખાલી ન રહેવું. ખાલીના કોઈ ધણી નથી.

શ્રીજીમહારાજ તો અખંડ એક જ સ્થિતિમાં દર્શન આપે છે અને સદાય પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ છે. પણ જેવા જેવા પાત્ર તે રીતે તેને અલૌકિકભાવ જણાય. સૌથી મોટામાં મોટા પાત્ર

અનાદિ છે, તેથી જેવું અનાદિમુક્ત રસબસભાવે દર્શનનું સુખ લે છે, તેવું પરમ એકાંતિકને ન કહેવાય ને જેવી પરમ્ એકાંતિકને સુખ લેવાની ગતિ છે, તેવી એકાંતિકને ન કહેવાય. બીજા દેહધારીને તો જેવી પાત્રતા તેવું સુખ પણ શ્રીજીમહારાજ તો સર્વેને એક જ રીતે દર્શન આપે છે અને જે ફેર રહે છે તે પોતાની સ્થિતિનો છે.

ધામની મૂર્તિ છે તે જ મનુષ્યરૂપે અને મૂર્તિરૂપે દર્શન આપે છે, કેમ કે પોતે જેવા તેજોમય છે, તેવા ને તેવા દર્શન આપે, તો તે સ્વરૂપનું કોઈ જીવ દર્શન કરવા સમર્થ થાય નહિ. માટે દયા કરીને તેજ, ઐશ્વર્ય-પ્રતાપ ઢાંકીને શ્રીજીમહારાજ વર્તે છે, એમ જાણી સદાય અલૌકિકભાવ રાખવો. શ્રીજીમહારાજના અનાદિ પણ એવા જ દિવ્ય છે ને સભા બધી દિવ્ય તેજોમય છે. "મારી મૂર્તિ રે, મારા લોક, ભોગ ને મુક્ત; સર્વે દિવ્ય છે રે, ત્યાં તો જોયાની છે જુક્ત." એમ શ્રીજીમહારાજ કહે છે, માટે સર્વે સમાજ અલૌકિક દિવ્ય છે, એમ જાણવું.

જીવને બીજુ બધું ય મળે, પણ મહામોંઘી વસ્તુ જે શ્રીજીમહારાજ ને તેમના મુક્ત ન મળે; તે દયા કરીને મળ્યા છે, પણ એવું જણાતું નથી, ત્યાં સુધી મહિમા સમજાતો નથી અને જીવમાંથી રાંકપણું જતું નથી. પણ શ્રીજીમહારાજ જેવા ભગવાન અને આવા મુક્ત અનંત કોટિ બ્રહ્માંડમાં ક્યાંય

નથી. શ્રીજીમહારાજ તથા અનાદિમુક્તના મહિમાની ખબર જે તેના પારખુ હોય તેને જ પડે.

લાખો જન્મ ધરે તો ય મોક્ષ ન થાય તે આજ દેહ છતાં થાય છે. એવો શ્રીજીમહારાજનો ને મોટાનો પ્રતાપ છે. આવો મહિમા સમજાય તો કાંઈ બાકી રહે નહિ; પણ જીવને સાધનના તથા ક્રિયાના ફેર ચડી જાય છે, કાં તો એમને વિષ મનુષ્યભાવ પરઠે. પણ શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્ત તો જેવા અક્ષરધામમાં છે, તેવા ને તેવા જ દિવ્ય છે અને અનેક જીવને સુખિયા કરે છે, એમ જાણે તો કાંઈ વાંધો રહે નહિ. આ જોગ ને આ વખત બહુ સારો છે. આ ટાણે મૂર્તિના સુખરૂપ અમૃતના ઘન વરસે છે, આવું સુખ કોણ મૂકી દે? આપણે મુખ્ય વાત તો એ રાખવી જે, શ્રીજીમહારાજ અને મોટા મુક્તને ઘડી યે મૂકવા નહિ અને એ વિના બીજું કાંઈ જોવાનો ઠરાવ ન રાખવો. મોટા મુક્ત તો મૂર્તિથી ક્ષણમાત્ર જુદા રહેતા નથી. એટલે એ જ્યાં હોય ત્યાં શ્રીજીમહારાજ હોય અને શ્રીજીમહારાજ હોય ત્યાં એ હોય, એમ અરસપરસ છે. આ સભામાં એ મહાપ્રભુ અખંડ બિરાજે છે અને સૌને અભયદાન આપે છે. તેમણે આપણો હાથ ઝાલ્યો છે તે મૂકે એવા નથી. એ મૂર્તિમાં નકરું સુખ, સુખ ને સુખ જ છે -સુખની સીમા નથી. જેમ શ્રીજીમહારાજ તેજોમય, મુક્ત તેજોમય, તેમ આ સભા પણ તેજોમય, દિવ્ય અને અખંડ છે.

આ સભા પુરુષોત્તમ ભગવાનની છે. શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે 'સર્વથી પર ચિદ્‌ઘન તેજમાં અમે અખંડ રહ્યા થકા અહીં મનુષ્યરૂપે દર્શન આપીએ છીએ અને જેમ અમે દિવ્ય છીએ, તેમ અમારી સભા પણ દિવ્ય છે.'

શ્રીજીમહારાજને અનંત મુક્તો સદાય ભેળા ને ભેળા જ છે એવી સમજણ દૃઢ રાખજો, એટલે કાંઈ વાંધો નહિ રહે.

શ્રીજીમહારાજની ફૂલવાડી કેવી ફૂલી રહી છે. "અલબેલાને અંગે સર્વે ફૂલી ફૂલવાડી, બ્રહ્માનંદ કહે એ છબી જોવા આવીશ હું દા'ડી." એ ફૂલ મૂર્તિમાંથી શ્રીજીમહારાજ દેખાડે છે. "વ્હાલા તારા ઉરમાં વિનગુણ હાર જોઈને નેણાં ઠરે રે લોલ" એ ફૂલ વાડીમાંથી લાવવાં ન પડે, તેમ પરોવવાં ન પડે. મહારાજ એ બધું મૂર્તિમાંથી દેખાડે.

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી તેજ ઝળક ઝળક થાય છે. ત્યાં આ સભા બેઠી છે. આપણે મૂર્તિ મુખ્ય રાખવી. જે શ્રીજીમહારાજને આગળ ન રાખે તે લૂંટાય છે કેમ કે માયા બહુ ભૂંડી છે; તે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ મૂકી દે તેને ખરેખરી ખુવાર કરે. કેટલાક બહુ મોટા કહેવાતા હોય છે અને પછી તો કાંઈ ઠેકાણું ય રહેતું નથી, તેનું કારણ પણ એ જ છે. માટે શ્રીજીમહારાજ મુખ્ય રાખવા. 'હરિ મેરે હારલકી લકડી પકડી સો પકડી' એવું રાખવું. આપણે કાંઈ વેષ કાઢ્યો નથી.

આ તો શ્રી સ્વામિનારાયણની ચૂંદડી ઓઢી છે અને એના કહેવાણા છીએ. આપણે તો ખરેખરા ખબરદાર થઈને મૂર્તિમાં જોડાઈ જવું, એટલે માયા ગોતી યે જડે નહિ; મોટા મોટાએ આપણા સારુ દિવ્ય શાસ્ત્રો લખી મૂક્યા છે, તે સામું જોતા રહેવું અને કોઈ વાતમાં ફેર ન પાડવો.

શ્રીજીમહારાજ સત્સંગમાં અખંડ બિરાજે છે, ભગવાનના ભક્તને એ મૂર્તિનો, આનંદ અને ખુમારી જોઈએ. અક્ષરધામની મૂર્તિ, અહીં શ્રીજીમહારાજે દર્શન આપ્યાં એ મૂર્તિ અને સિંહાસનમાં પ્રતિમારૂપે બિરાજતી મૂર્તિમાં એક રોમનો ય ફેર નથી, કેમ કે શ્રીજીમહારાજમાં ત્યાગભાગ નથી, તેમ એ મૂર્તિનો કે મૂર્તિના સુખનો કોઈથી પાર પમાય તેવું નથી.

શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્ત અનંત જીવોના આત્યંતિક કલ્યાણ કરે છે અને સૌને અભયદાન આપી ન્યાલ કરે છે. જુઓને, સભામાં વચનામૃત વંચાય છે તેમાં એ મહાપ્રભુ તથા તેમના લાડીલા મુક્તના વચનરૂપી અમૃત વરસે છે, તે જો અદ્ધરથી ઝીલે તો બહુ ભારે કામ થઈ જાય.

આ સમયે શ્રીજીમહારાજે જીવોના આત્યંતિક મોક્ષ કરવા અક્ષરધામનાં બારણાં ઉઘાડાં મેલ્યાં છે. આપણે એમના ખોળામાં મસ્તક મૂકી દઈએ એટલે જીતનો ડંકો થઈ ગયો; કેમ જે એ તો ન્યાલકરણ છે. અનંત બ્રહ્માંડમાં એમની કોઈ

જોડ ન મળે; પણ જીવને એ વાતની ખબર કે મહિમા નહિ. જેમ ખરો ઝવેરી હીરાને પારખે ને કિંમત કરે, તેમ શ્રીજીમહારાજનો મહિમા જેવો છે તેવો અનાદિમુક્ત વિના બીજા કોઈથી જાણી શકાતો નથી; માટે એવા મોટાનો ખપ કરવો. શ્રીજીમહારાજ અને મોટા મુક્ત તો અધમ જેવા જીવ હોય તો ય દૃષ્ટિ માત્રે કલ્યાણ કરી નાખે, એવું એમનું સામર્થ્ય છે.

શ્રીજીમહારાજના અનાદિમુક્ત તો શ્રીજીમહારાજની ભેળા જ રહે છે. એવો જોગ મળે એટલે પૂર્ણ માનવું. કેમ કે કઠણ વેળાએ એ જીવની વહારે ચડે છે અને વાંકગુના સામું જોતા નથી, અને એટલું તો જાણી રાખવું કે, આપણી મોટપ શ્રીજીમહારાજ તથા એવા મુક્તને લઈને છે. એમણે આપણને ન્યાલ કરી મૂક્યા છે, તેથી સુખિયા છીએ.

આ સમયે જે જીવ સત્સંગમાં આવ્યા છે, તેનાં ધન્ય ભાગ્ય છે, કેમ કે શ્રીજીમહારાજના અનાદિમુક્ત જે અખંડ એકતાર મૂર્તિમાં જોડાઈ રહ્યા છે, તેમને શ્રીજીમહારાજે જીવના કલ્યાણ સારુ અહીં મૂક્યા છે. એમનો જોગ આ ટાણે સહેજે મળે છે. એને અને શ્રીજીમહારાજને જરા ય જુદાપણું નથી. મૂર્તિમાંથી રોમરોમના સુખ લે છે. આપણે એવા મુક્ત થવું, એટલે શ્રીજીમહારાજથી જરા ય છેટાપણું ન રહે અને મૂર્તિનું સુખ આવે. એ સુખ અતિ અપાર છે,

એને કોઈની ઉપમા દેવાય એવું નથી.

શ્રીજીમહારાજ અને મોટાની કૃપા તો ઘણી છે, પણ જીવ ગરજુ થઈને કૃપાનો ઉપયોગ કરી શકતો નથી. મોટા મોટાએ આ દેહ ચિંતામણિ જેવો કહ્યો છે. તેથી, જો સવળું ચિંતવતાં આવડે તો શ્રીજીમહારાજના સુખમાં ચાલ્યું જવાય, પણ જીવને ત્રણ ગુણ બહુ નડે છે. સત્ત્વગુણ સારો કહેવાય છે, પણ એ મલિન સત્ત્વ છે. મલિન સત્ત્વવાળાને જરાક છંછેડ્યો હોય તો ક્રોધે ભરાઈ જાય. પછી એ ક્રોધ વડે શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્તમાં દોષ પરઠે, તેથી એને ઘણું નુકસાન થઈ જાય, પણ એ ત્રણ ગુણે રહિત થઈને વર્તે, ત્યારે તેને કોઈ ઉપર ક્રોધ કે બીજા ઘાટ થાય નહિ. પછી શ્રીજીમહારાજ ને મોટાની કૃપાએ અલૌકિક દૃષ્ટિએ વર્ત્યા કરે અને ભગવાનને સુખે સુખિયો થઈ જાય.

જેવો ધામના મુક્તનો મહિમા છે તેવો જ પ્રત્યક્ષ દૃષ્ટિગોચર વર્તતા હોય તેનો મહિમા સમજે તો ઝટ કામ થઈ જાય. આ વખતે શ્રીજીમહારાજે સત્સંગમાં અનાદિમુક્તને મોકલ્યા છે, તે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનો રસ લઈને તે રસ સત્સંગમાં સહુને આપે છે, તેણે કરીને નાના મોટા અનેક સુખિયા થાય છે. ભગવાનનું સુખ તો જે ઠેકાણેથી આવતું હોય ત્યાંથી જ પમાય. મુક્ત તો શ્રીજીમહારાજના પડછંદા છે, તે જેમ આ ડુંગરામાં જઈને કોઈ બોલે તે બોલનારના

જેવા જ પડછંદા બોલે તેમ છે. શ્રીજીમહારાજનો મહિમા અને સુખ અપાર છે, તે મુક્ત મળ્યા વિના સમજાય કે પમાય નહિ અને મોટા મુક્તને એ દિવ્ય સુખ આપવું તેમાં કાંઈ વાર ન લાગે, પણ જીવ પાત્ર નહિ તેથી ઝીલી શકે નહિ. જેમ માટીના વાસણમાં પાણી નાખેલ હોય, પણ કાણું પડે કે પાણી નીકળી જાય, તેમ પાત્ર થયા વિના શ્રીજીમહારાજનું સુખ ટકી શકે નહિ. માટે, પાત્ર થઈને મોટાનાં વચન અદ્ધરથી ઝીલવાં. આપણે તો શ્રીજીમહારાજ પ્રગટ થયા ત્યારથી શરદઋતુ બેઠી છે ને સ્વાંતના વરસાદ થાય છે; જો અનાદિમુક્તના શબ્દ શ્રદ્ધા ને વિશ્વાસ સહિત ઝીલે તો પુરુષોત્તમરૂપ થઈ જાય. આજ તો પુરુષોત્તમના અનાદિમુક્ત આવ્યા છે. તેણે સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામી, બ્રહ્માનંદ સ્વામી, મુક્તાનંદ સ્વામીની સભામાં જીવોને બેસાર્યા છે. પણ જીવ જો અપૂર્ણપણું રાખે તો તેના અભાગ્ય. શ્રીજીમહારાજ અને મોટા મુક્ત તો કેવળ દયાએ કરીને જીવોના મોક્ષ કરવા સારુ આ પૃથ્વી પર દેખાય છે એવું જાણી, તેમનો મહિમાએ સહિત કેફ રાખવો. આ લોકમાં પણ સહુને વધારે પૈસા હોય તેના જેવા થવાના સંકલ્પ રહે છે, તેમ આપણે શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞા પાળી મોટામોટા મુક્તો સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામી, બ્રહ્માનંદ સ્વામી, મુક્તાનંદ સ્વામી, પર્વતભાઈ જેવા થવાની ત્વરા રાખવી. જગતમાં કોઈ વાઘરીના વૈભવને ઇચ્છતા નથી, તેમ

સત્સંગમાં ઉતરતા જેવા થવા ઇચ્છવું નહિ. શ્રીજીમહારાજના મુકતનો મહિમા તો અતિશય સમજવો, કારણ કે શ્રીજીમહારાજના સુખનું દ્વાર મુક્ત છે, પણ સમજ્યા વિના મહિમા કહે ને આજ્ઞા ઉપર સુરત ન રાખે તો મોટી ખોટ આવે, કેટલાક તો એકબીજામાં દાદાખાચર, મૂળજી બ્રહ્મચારી, બ્રહ્માનંદ સ્વામી એવાં નામ ઠરાવી મોટપ કહે અને આજ્ઞા પાળવાનું તો કાંઈ ઠેકાણું ય ન હોય તેથી મોક્ષરૂપી કામ ન સરે. ઊલટો મહારાજનો કોપ થાય માટે આજ્ઞામાં ખબરદાર રહેવું.

જીવને વર્તમાન ધરાવે, એટલે અનંત જન્મનાં કર્મ શ્રીજીમહારાજને ચરણે મુકાવે છે, ત્યાર પછી કર્મ થઈ જાય તો તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું. તે કર્મ ચાર પ્રકારનાં છે: જો ઝીણાં જંતુઓ અજાણતાં મરી જાય, તો 'શ્રી સ્વામિનારાયણ' નામના મહામંત્રનો જપ કરવો, તેણે કરીને એ જંતુનો મોક્ષ થાય અને આપણું પ્રાયશ્ચિત્ત થાય. બીજું મનમાં વર્તમાન બહાર સંકલ્પ થઈ જાય તો શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્તને સંભારી પ્રાર્થના કરવી અને જતાં આવતાં જે કોઈ હરિભક્ત રસ્તામાં મળે તેને હેતે સહિત બે હાથ જોડી 'જય શ્રી સ્વામિનારાયણ' કરવા. ત્રીજું દેશકાળે વર્તમાનમાં ફેર પડી જાય, તો સંતોને પૂછીને એ કહે તે પ્રમાણે પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું. ચોથું પશુ, પક્ષી કે કૂતરાં, બિલાડાં આદિ અજાણતાં મરી

જાય, તો તેનું પણ પ્રાયશ્ચિત્ત કરી નાખવું ને ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ તો કયારેય લેવો જ નહિ અને જાણે અજાણે જો ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ લેવાઈ જાય તો દીન આધિન થઈ માફી માગવી.

શ્રીજીમહારાજના મુક્તને વિષે મનુષ્યભાવ ન આવે અને સદાય દિવ્યભાવ રહે, તો અખંડ આનંદના સમુદ્રમાં ઝીલાય. મુક્ત તો પુરુષોત્તમ ભગવાનની સભાના છે; તો પણ કેટલાક અક્ષરના મુક્ત કહે છે, તે તો પ્રથમથી શબ્દ પ્રવર્તેલ છે. તેથી એમ કહેવાય છે; પણ જે અક્ષર દરજ્જાવાળા છે, તેની સભા તો જુદી જ છે અને અક્ષરધામ છે, તે તો શ્રીજીમહારાજના અંગનો પ્રકાશ છે. શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાની દયાએ તમે સહુ અક્ષરધામમાં જ છો. એમ જાણી સદાય આનંદમાં રહેવું.

વચનામૃતમાં અક્ષરધામ સોતા ભગવાન પૃથ્વી પર બિરાજે છે એમ કહ્યું છે, પણ અક્ષરધામ તે શું? તો શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનો પ્રકાશ તે સર્વે મૂર્તિ ભેળો જ છે; તો ય આ લોકમાં શ્રીજીમહારાજ દર્શન આપે, ત્યારે આ લોકની રીતે જ મનુષ્યભાવ દેખાડે, પણ બંધુ ય એમાં છે, એમ જાણવું, મૂર્તિમાંથી તેજ ઝળળ ઝળળ છૂટે છે, ફરતી મુક્તની સભા બેઠી છે, તે સર્વે દિવ્ય તેજોમય છે, અનંત મુક્ત મૂર્તિમાં રહ્યા થકા સુખ લે છે. જેમ ઝાડ સાથે રસ ને

છાલ હોય તેમ અનાદિ ને પરમ એકાંતિક સાથે જ હોય છે; પણ બહિર્દષ્ટિવાળાને એ વાતની ખબર ન પડે. એ તો જ્યારે શ્રીજીમહારાજના લાડીલા અને હજૂરી મુક્ત મળે, ત્યારે તેમના જોગે એ વાત સમજાય.

સંતો! તમારા બળની તમને ખબર પડતી નથી, પણ તમારા તો સંકલ્પ ચાલે છે! જેમ બળદેવજીને પ્રલંબાસુર દૈત્ય ઉપાડી ગયો અને આકાશવાણી થઈ ત્યારે તેમને ખબર પડી, તેમ બધા શાસ્ત્રમાં તમારો મહિમા ગવાય છે; તમે તો શ્રીજીમહારાજની હજૂરમાં રહ્યા છો, તમારા પર એ દિવ્ય મૂર્તિની અમૃત નજર છે, તમે જે જે સેવા-પૂજા કરો છો તે શ્રીજીમહારાજ દયા કરીને અંગીકાર કરે છે. આવી દિવ્યસભામાં શ્રીજીમહારાજ અને અનાદિમુક્ત અખંડ બિરાજે છે અને સૌના મનોરથ પૂરા કરે છે. સંત-હરિભક્તો પર અમૃત નજર કરી રહ્યા છે, પણ જીવને બહિર્દષ્ટિનો અભ્યાસ થઈ ગયો છે, તેથી એમ ને એમ ખબર વિના આળપંપાળમાં આવરદા ખોઈ નાખે છે; પણ જેને એ સુખમાં દૃષ્ટિ પહોંચે, તે તો આવી દિવ્ય સભા તથા દિવ્ય શ્રીજીમહારાજને ઘડીએ મૂકે નહિ. મૂર્તિમાંથી તેજના બંબ છૂટે છે; અતિ અપાર તેજોમય મૂર્તિ છે. અનંત મુક્તો એક નજરે એ મૂર્તિ સામું જોઈ રહ્યા છે.

શ્રીજીમહારાજનો એવો સંકલ્પ છે કે, જે જીવ સત્સંગમાં

આવ્યા છે, તેને ગમે તે રીતે પોતાનું મહા અલૌકિક સુખ આપવું છે. સભામાં સંતો વાતો કરે તે પણ એવી જ. કોઈને વર્તમાન ધરાવે તો ય શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ આપવાનો ઠરાવ. આમ આ સમયની વાત બહુ જબરી છે.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન સર્વોપરી છે, એ મુદ્દો હાથ રાખવો અને આવા સંત દિવ્ય કલ્યાણકારી છે એમ જાણી હેત રાખવું. શ્રીજીમહારાજ તથા તેમની દિવ્ય સભા આવીને બિરાજમાન થાય ત્યાં માયા કે એવું બીજું કોઈ ઊભું રહી શકે નહિ. અક્ષરધામના અધિપતિ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ભગવાન જે શ્રીજીમહારાજ, તેમનાં દર્શન જે સ્થાનમાં થાય તે સ્થાનનો મહિમા મુખથકી કહી શકાય નહિ.

જે ઠેકાણે શ્રીજીમહારાજ બેઠા હોય, જમ્યા હોય કે નહાયા હોય અથવા જે જે ચમત્કારી લીલા કરી હોય તે સ્થાનને જે કોઈ સંભારે તેને એ દિવ્ય નિર્ગુણ મૂર્તિ સાંભરે એટલે છેલ્લો જન્મ થઈ જાય.

અમારો ઠરાવ તો એક શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ આપવાનો છે, પણ જીવને એ વાતની ખબર ન પડે. તેથી સમજણ વિના આ લોકનું જે તે માગ્યા કરે. જો બીજે ઠેકાણેથી વૃત્તિ તોડી મૂર્તિ સામું નિશાન રાખે તો બહુ ભારે કામ થઈ જાય. બીજું માગ-માગ કરે તેને એવું ન મળે. અમારે ખેડૂતને ખેતરમાં ખળાં ભરાય ત્યાં કોઈ માગવા આવે તેને ખોબે ખોબે આપે,

કાં સુપડાં ભરીને આપે, પણ કાંઈ ગાડું ભરીને કોઈ આપે? તેમ પ્રસન્નતાના સાધન કર્યા વિના અમથું માગવાથી થોડું મળે? શ્રીજીમહારાજ કોઈને દયા કરીને આપે તો તેની ના નહિ, કેમ કે એ ધણી છે. લોકમાં કેટલાક એમ બોલે છે કે, 'ભાઈ! કોઈ ધણીનો ધણી છે?' તેમ શ્રીજીમહારાજ પણ ઝાડ, પહાડ, પશુ, પક્ષી આદિનો દૃષ્ટિમાત્રે મોક્ષ કરી નાખે. એ તો એમની અપાર દયા કહેવાય, પણ આપણે તો મન, કર્મ, વચને એમના થઈ રહેવું, તેમાં ઘણો લાભ છે.

સર્વેના કારણ એક શ્રીજીમહારાજ છે, એ મૂર્તિ વિના કોઈ જ્યાં બાઝે તેને બહુ દુઃખ થાય છે. અને કોઈ બીજો ભગવાન થવા જાય તેને તો ભૂખ, દુઃખ ને માર જ જડે. આપણે તો શ્રીજીમહારાજ વિના બીજા કોઈમાં એવું હેત ન રહે તેવી ચોખ્ખી સમજણ કરવી. પતિવ્રતાની ભક્તિ પણ તેની જ કહેવાય. કારણ મૂર્તિ વિના બીજી તાણ રહે તો શ્રીજીમહારાજનો મહિમા જણાયો જ નથી. શ્રીજીમહારાજમાં શું નથી; બધું ય છે. અનાદિમુક્ત કોટાનકોટિ કલ્પ વીતી જાય તો ય મૂર્તિના સુખમાંથી તૃપ્ત થતા નથી, અને સુખમાં લુબ્ધ થઈ સળંગ જોડાઈ રહ્યા છે, સુખમાં થીજી રહ્યા છે, કિલ્લોલ કરે છે, સુખમાં ચાલ્યા જ જાય છે, અપાર ને અપાર સુખ અનુભવે છે. સ્વતંત્ર થકા એ સુખનો આહાર કરે છે, પણ ક્યારેય એ મૂર્તિના સુખનો પાર પામી શકતા નથી, તો

પરમ એકાંતિક મુક્ત તો ક્યાંથી પાર પામી શકે? એમ જાણી જળ સ્નેહી મીન અને ચંદ્ર સ્નેહી ચકોરની પેઠે મૂર્તિમાં જોડાવું. મૂર્તિના સુખની જ તાણ રાખવી. બીજી બધી તાણ મૂકી દેવી. આવો મોટા મુક્તનો અભિપ્રાય છે, કેમ કે એમને મૂર્તિ વિના બીજો રસ નથી. એમની તો વાત જ નોખી છે. એમની દૃષ્ટિમાં જે કોઈ આવે તેને પલમાત્રમાં ન્યાલ કરી, મૂર્તિના સુખમાં પહોંચાડી દે. જુઓને, અનાદિ મુક્તરાજ સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામીની કેવડી દયા! અજ્ઞાની બ્રાહ્મણોએ સંતોની નિંદા કરવા માંડી તો ય પોતાની કૃપાદૃષ્ટિએ તેમને દેહ મેલાવી ધામમાં મૂકી દીધા, એ ક્યાંય મળતું ન આવે, પણ એવા મોટા મુક્તની તો એ રીત જ છે, શ્રીજીમહારાજ ને તેમના મુક્તનો તો જીવને સુખિયા કરવાનો જ ઠરાવ છે. ભગવાન કે મોટા પુરુષના જોગમાં જે આવે તેના ભાગ્યનું માપ થાય નહિ. અમે પણ ઝાડ, પહાડ, પશુ, પક્ષી, આદિ જે કોઈ નજરમાં આવે તેના મોક્ષ થવાના સંકલ્પ કરીએ છીએ. આવો મહિમા ન જાણે તેથી લૂખાપણું મટે નહિ. આ લોકમાં ચિંતામણિ, કલ્પવૃક્ષ પણ કેવાં કામ કરે છે? તો શ્રીજીમહારાજ ને તેમના અનાદિમુક્ત મોક્ષ કરે તેમાં શી નવાઈ! મહારાજની મૂર્તિમાં નકરું તેજ જ ભર્યું છે. એવા શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન અને એમની દિવ્ય સભા આપણને મળી તે કામ બહુ ભારે થઈ ગયું છે. એમની કૃપાએ

આત્યંતિક મુક્તિ એટલે છેલ્લી મોક્ષ પ્રાપ્તિ થઈ. આવી દિવ્ય સભામાં મૂર્તિનું સુખ તત્કાળ મળે છે. આપણે તો કારણ મૂર્તિનું અનુસંધાન અખંડ રાખ્યા કરવું. શ્રીજીમહારાજનું કામ શ્રીજીમહારાજ કરે છે, એટલે પુરુષોત્તમનારાયણ પોતે જ કૃપા કરે ત્યારે સાધર્મ્યપણું પમાય અને ત્યારે જ પૂરુ થાય. જ્ઞાન-ધ્યાન પણ એ જ એને જ ખરી પ્રાપ્તિ કહેવાય.

સાધન માત્રમાં મૂર્તિમાં અખંડવૃત્તિ રાખવી એ જેવું એક ય નથી. સર્વ ક્રિયામાં શ્રીજીમહારાજનો સંબંધ રાખતાં રાખતાં પરભાવમાં જવાય; પછી તો માનસી પૂજામાં પણ તેજમાં મૂર્તિ ધારવી. નવરાવવા, ચંદન ચર્ચવુ, પુષ્પના હાર પહેરાવવા, પૂજા કરવી, એ બધું તેજમાં જ કરવું, એવી સ્થિતિ ન થઈ હોય ત્યાં સુધી અવરભાવમાં કરવું. પણ મૂર્તિ ક્યારેય ન ભૂલાય એવો ખટકો રાખવો, તો મૂર્તિનો સાક્ષાત્કાર થઈ જાય. મૂર્તિ ધારતાં જુદાં જુદાં અંગ દેખાય પણ સળંગ મૂર્તિ ન દેખાય ત્યાં સુધી લટક આવી નથી એમ જાણવું. દેહથી નોખા પડતાં ન આવડે તેથી ઇન્દ્રિયોની વૃત્તિઓનો ભાવ રહી જાય. જો દેહથી નોંખું પડતાં આવડે તો સમગ્ર મૂર્તિ જેમ છે તેમ દેખાય પછી તો એક મૂર્તિ જ ભાસે અને મુક્તપણું આવે, માટે મૂર્તિરૂપ થઈ મૂર્તિમાં જોડાવું એ જ કરવાનું છે, કેટલાક ભણેગણે, વાતો કરે અથવા કીર્તન ગાય. એ બધું ઠીક છે, પણ એ સૌથી ધ્યાનમાં અધિક

સુખ આવે, કેમ કે એમાં નકરો મૂર્તિનો સંબંધ રહે છે. શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં વૃત્તિ રહેવા માંડે, પછી તેને કોઈ વિઘ્ન નડે નહિ, તેમ કોઈ બીજી વસ્તુ પણ દેખાય નહિ. જેમ સમુદ્રમાં ધૂળ, કાંકરા કે બીજી વસ્તુ કોઈ નાખે તે દેખાય જ નહિ, તેમ મૂર્તિમાં વૃત્તિ રાખતાં પિંડ, બ્રહ્માંડ કોઈ નડી શકે નહિ.

કોઈ તપ કરીને દેહ સૂકવી નાખે અને લાકડા જેવો થઈ જાય તો ય મૂર્તિની લટક હાથ આવ્યા વિના દિવ્ય દૃષ્ટિ ન થાય અને જો મૂર્તિમાં જોડાવાની લટક હાથ આવી ગઈ હોય તો તે ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહ્યો હોય ને ઘેર છોકરાં હોય તો ય મહાસુખિયો વર્તે, પણ લટક શીખ્યા વિના કોઈ જપ, તપ કરે તો તેનું ફળ તો મળે, પણ મૂર્તિ રાખ્યા જેવું કામ ન થાય.

ભૂજમાં સુંદરજીભાઈને શ્રીજીમહારાજે કહ્યું, 'સુંદરજીભાઈ જુઓ! આ અમારી મૂર્તિ કેવી છે! આ મૂર્તિમાં વૃત્તિ રહે તો ભારે કામ થઈ જાય.' એમ કહીને એવી કૃપાદૃષ્ટિ કરી કે, ઝળઝળાટ તેજમાં શ્રીજીમહારાજને દેખ્યા, એટલે નિરાવરણ દૃષ્ટિ થઈ ગઈ. પછી એ ઘર વાસીને બેઠા તો ય ઘર સોંસરું બધે ય તેજ, તેજ દેખાય. અને એ તેજમાં શ્રીજીમહારાજનાં દર્શન થયા કરે. પછી તો જ્યાં વૃત્તિ જાય ત્યાં મૂર્તિ જ દેખાય એવું થઈ ગયું. આમ શ્રીજીમહારાજ અથવા શ્રીજીમહારાજના

મુક્ત દયા કરે તો સહેજમાં મૂર્તિ સિદ્ધ થઈ જાય, જરા ય વાર ન લાગે. અમે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં રહ્યા થકા તમને એ મૂર્તિમાં રાખવા શ્રીજીમહારાજના સંકલ્પે દેખાઈએ છીએ. એમ સમજવામાં તમે સુખિયા થશો. શ્રીજીમહારાજ સૌના આધાર અને સુખદાતા છે. એ મૂર્તિનું બળ બહુ રાખવું, એ મૂર્તિ દિવ્ય ચિંતામણિ ને પારસમણિ છે. આપણે એમની કંઠી બાંધી છે તે વરમાળા પહેરાવી છે એમ જાણવું. કેટલાક કહે છે કે શ્રીજીમહારાજ અંતસમે તેડવાં આવશે એ તો ઉધારાની વાત થઈ. જો શ્રીજીમહારાજ અંત સમયે કોઈને દર્શન આપે તો એમ જાણવું જે, એ તો અનેક જીવને પોતાની મૂર્તિમાં ખેંચવા પ્રબળ પ્રતાપ જણાવે છે, પણ શ્રીજીમહારાજને આવવું જવું ન હોય, એ તો સંકલ્પમાત્રે દર્શન આપી મૂર્તિના સુખમાં જીવને તાણી લે છે. આવી વાતો સમજાય તેને બહુ ખુમારી આવે.

શ્રીજીમહારાજને જેવા છે તેવા જાણ્યા વિના તેમનો ખરો રાજીપો થતો નથી. એ કારણ મૂર્તિના પમાડનારા અનાદિ મહામુક્ત છે. આપણને તો ભારે પ્રાપ્તિ થઈ છે. શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મોટા મુક્ત મળ્યા એ કાંઈ જેવી તેવી વાત નથી. આપણા તો કાળ, કર્મ, માયા આદિ સર્વે કાઢી નાખ્યા છે. આજ પ્રત્યક્ષ વાદળી છૂટી પડી છે. તે શું! તો આવા શ્રીજીમહારાજના અનાદિમુક્તનો જોગ મળ્યો છે.

અનાદિને મૂર્તિના સુખ વિના બીજો આહાર નથી. મૂર્તિમાંથી નવીન નવીન સુખ લીધા જ કરે છે, તે એક મિનિટે જે સુખ આવ્યું હોય, તેથી બીજી મિનિટે અનંતગણું આવે છે. એમ નવીન આવ્યા કરે છે. પોતાના મુક્ત વિના બીજા અક્ષર આદિ સર્વે અધિકારવાળાને સુખ આપ્યું છે તે તો સિંધુ આગળ બિંદુ જેવું ગણાય. આવી રહસ્ય વાતો જ્યારે અનાદિમુક્તરાજ સદ્ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામી જેવા સમજાવતા ત્યારે કેટલાક એમ કહેતા જે આ તો ખૂણિયું જ્ઞાન કરે છે.

શ્રીજીમહારાજનો મહિમા બહુ સમજવો, કેમ કે અનંત મહામુક્તો એ મૂર્તિમાંથી સુખ લીધા જ કરે છે, પણ કોઈ પાર પામતા નથી. એ મૂર્તિ સૌને જીવનદોરી રૂપ છે. સુખમાત્રનું સ્થાન એ કારણ મૂર્તિ છે. એ મૂર્તિમાં જોડાવું હોય તેને આજ્ઞા અને ઉપાસના એ બે જોઈએ જ. તે વિના કામ ન આવે. આજ્ઞામાં ધર્મામૃત, નિષ્કામશુદ્ધિ, શિક્ષાપત્રી એમા બધું ય આવી જાય ને ઉપાસનામાં તો કારણ મૂર્તિ જે શ્રીજીમહારાજ એમના જેવું તો કોઈ છે જ નહિ. એ જેવા એ એક જ છે. એમની કોઈ જોડ જડે નહિ, તેમ એમના જેવી કોઈની સત્તા નહિ. એમના જેવું કોઈનું સામર્થ્ય નહિ. એવા સર્વના નિયંતા સર્વના કારણ સર્વોપરી ભગવાન આપણને દયા કરી મળ્યા છે. એમણે આપણો હાથ ઝાલ્યો છે. પોતાના

જાણ્યા છે, એવું સમજી સદાય આનંદમાં રહેવું. બીજા અવતાર કે ઐશ્વર્યાર્થી આદિ છે, તેની કાંઈ ના નથી. એ સૌ સૌના સ્થાનકે ભલે હોય. એ પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કામ કરે, પણ શ્રીજીમહારાજે તો બહુ જ પ્રતાપ જણાવ્યો. તે જુઓને! લાગઠ સમાધિઓ કરાવી, કેટલાક સંત-હરિભક્તોને સમાધિનિષ્ઠ રાખેલા, કેટલાકને સોટી, રૂમાલ કે ફૂલના હાર આપેલા. તેથી તેઓ સમાધિઓ કરાવી ધામમાં મોકલતા અને પાછા જગાડતા. આ બધું કારણ મૂર્તિનું કામ છે. આપણને એ મૂર્તિ મળી છે. જેમ મોર ભેગાં પીંછાં શોભે, પણ મોર વિના પીંછાં શું કામના? એમ કારણ મૂર્તિ વિના કોઈ વાત પૂર્ણ ન થાય, તેમ કલ્પના મટે નહિ અને ખરું સુખ પણ ન આવે.

જેમ ચિંતામણિ મનોરથ સિદ્ધ કરે છે તેમ શ્રીજીમહારાજ ને મહામુક્તો આશ્રિતજનના મનોરથ સિદ્ધ કરે છે. આ તો દિવ્ય સભા છે; તે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી સુખ ભોગવે છે; પણ જેને બહિર્વૃત્તિ છે, તેને તો લાખો ગાઉનું છેટું છે. જેને મોટા પુરુષનો રાજીપો થયો હોય તેને તો આ સભા દિવ્ય તેજોમય ભાસે અને ઝળઝળાટ તેજમાં શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્ત દેખાય, પણ જીવની માયિક દૃષ્ટિ છે તેથી એવો ભાવ બેસતો નથી. જેને આ સભાને વિષે દિવ્યભાવ આવે તે તો છતે દેહે જ ધામમાં છે.

આપણે તો એક શ્રીજીમહારાજનું કામ છે અને તે તો સાથે જ છે. મૂર્તિ સામું જોઈએ એટલે અવરભાવમાંથી પરભાવમાં જતું રહેવાય. મૂર્તિ વિના બધું ય દુઃખરૂપ છે.

શ્રીજીમહારાજના અનાદિમુક્તો આ લોકમાં બીજુ કાંઈ કરવા નથી આવતા. એ તો જે જીવ નજરે ચડે કે કાંઈ જોગમાં આવી જાય તેને અનાદિ કરી મૂર્તિમાં લઈ જવા આવે છે. અમારો પણ એ જ વેપાર છે. તમારા જેવા સંતોનું પણ એ જ કામ છે. તમે તો અનેક જીવને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં લઈ જાઓ છો. આ બધી સભા પુરુષોત્તમનારાયણની છે, તેમાં શ્રીજીમહારાજે નિર્ગુણાનંદ, અખંડાનંદ, સ્વરૂપાનંદ, સચ્ચિદાનંદ, સુખાનંદ એવાં મુક્તોનાં નામ પડ્યા છે તે પોતાની મૂર્તિના સુખનાં છે અને પોતામાં તો અતિ અપાર સુખ છે. માટે શ્રીજીમહારાજ સુખના સિંધુ કહેવાય છે. એ મૂર્તિના સુખમાં કલ્પેકલ્પ વીતી જાય તો ય તૃપ્ત ન થવાય અને પાર ન આવે. અહો! શ્રીજીમહારાજની દયા તો જુઓ! ઝીણામાં ઝીણા ને અલ્પમાં અલ્પ જીવ તેને પણ પોતે કેવું સુખ આપી દે છે. રાજાના વૈભવ રાંકને સોંપે તો ગાંડપણ આવી જાય અને અહો! અહો! થઈ જાય. તેમ શ્રીજીમહારાજે આ સમે અગમ સુગમ કર્યું છે. આવી વાતો જીવમાં ઉતારે તો ભારે કામ થઈ જાય.

શ્રીજીમહારાજે કેવો મહિમા કહ્યો છે અને કેવો પ્રતાપ

જણાવ્યો છે? બહિર્વૃત્તિએ જોઈએ ત્યાં સુધી કાંઈ ખબર ન પડે, પણ અંતર્વૃત્તિ થાય તો આ ઠેકાણે જ શ્રીજીમહારાજ અને દિવ્ય સભા બધી ઝળેળાટ તેજોમય દેખાય. મૂર્તિમાં નકરું તેજ જ ભર્યું છે, મુક્તો પણ એવા જ છે. અવરભાવમાં એ ન દેખાય પણ પરભાવમાં તો મૂર્તિ વિના છે જ નહિ.

શ્રીજીમહારાજ સૌને અલૌકિક દર્શન આપે છે, પરચા પૂરે છે, ચમત્કાર જણાવે છે. મોટા સદ્‌ગુરુઓ અહીં આવી આવીને સૌને સુખિયા કરે છે. આવા સંતનો મહિમા પણ શ્રીજીમહારાજે ઘણો કહ્યો છે. આ તો દિવ્ય સભા છે. આ સભામાં શ્રીજીમહારાજના હજૂરી સંત પ્રત્યક્ષ દર્શન દે તે કેવડી વાત!

જેમ મા-બાપ છોકરાને બધું આપી દે છે, તેમ શ્રીજીમહારાજે કહ્યું કે - "અમારો દેહ અમારા ભક્તને અર્થે કૃષ્ણાર્પણ કરી રાખ્યો છે," - આનું કારણ એ છે કે કોઈ જીવથી અમારી મૂર્તિ સુધી પહોંચાશે નહિ, એવું જાણી અનંત જીવોને સુખિયા કરવા શ્રીજીમહારાજે પોતે જ દયા કરી દર્શન આપ્યાં છે. નહિ તો કોટિ કલ્પ જપ-તપ કરીને પણ સર્વોપરી એવા જે શ્રીજીમહારાજ તે મળે તેવા નથી, તેથી જ "નર વિગ્રહ ધર્યો કરુણા કરી" એમ કેવળ કરુણાએ કરીને સૌને દર્શન આપ્યાં, તેથી અક્ષરાદિ જેવાને પણ અગમ એવા શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુ તે આજ સૌને સહેજે સુગમ

થયા છે. તેણે કરીને વર્તમાનકાળે સત્સંગમાં અનેક જીવોના મોક્ષ થાય છે. એ મૂર્તિના સંબંધ વિના તો ઠેઠ અક્ષર જેવડી મોટાઈ આવે તો ય શું? કેમ કે જીવને જ્યાં ત્યાં ચોટવાનો સ્વભાવ છે. આ તો શ્રીજીમહારાજે - "બાંહ્ય ઝાલીને તાણી લીધી બારણે, નહિ તો વહીને જાત ક્યાંય ને ક્યાંય." એમ ભગવાન પુરુષોત્તમે આપણો હાથ ઝાલ્યો છે, તે એમના હાથમાંથી હાથ મુકાવી ન દેવો. કોઈ એમ જાણે કે, 'જીવ કેમ કરીને હાથ મુકાવી દે?' તો તેનું એમ છે કે, દેહ - ઇન્દ્રિયોને આધીન થઈ શ્રીજીમહારાજની નાની મોટી આજ્ઞા લોપે તો શ્રીજીમહારાજ તેના પર કુરાજી થાય, એટલે હાથ મુકાવી દીધો કહેવાય માટે એ વાતનો તો બહુ જ ખટકો રાખવો અને એમ જાણવું જે 'મૂર્તિ વિના બીજું કોઈ સુખદાયી નથી. મૂર્તિને સંભાર્યા વિના ઊંચે સાદે રાગ તાણે, વાજાં વગાડે, મોટા મોટા ખર્ચ કરે, પણ એક કોડી જેટલી ય કમાણી ન થાય. પોતાની મેળાએ પુસ્તક વાંચી વાંચીને પણ પાર ન આવે. પાર તો શ્રીજીમહારાજ કાં શ્રીજીમહારાજના મોટા મુક્ત મળે તો આવે.'

આપણને સર્વોપરી પુરુષોત્તમ ભગવાન મળ્યા તે અમૂલ્ય વસ્તુ મળી છે, મહામોંઘી પ્રાપ્તિ થઈ છે. તેથી હવે કોઈ વાતે તેમની આજ્ઞામાં ભૂલ આવવા દેવી નહિ. આ જોગ બહુ ભારે છે, તેને સદાય સંભારી રાખવો ને હલર વલરમાં પડવું નહિ.

આપણે સૌને એક સ્થળમાં રહેવું છે તે સ્થળ કયું? તો શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ. એ સદાય અચળ, અખંડ ને અવિનાશી છે. માટે આ ચળ સૃષ્ટિમાંથી જુદા પડી જવું.

અમે મૂર્તિ વિના બીજે ક્યાંય ભાગ રાખ્યો નથી અને જે અમારો જોગ કરશે, તેને પણ એવા કરવા છે. કેટલાક કહે છે કે આને મંદવાડ આવ્યો, પણ અમે તો એમ જાણીએ છીએ જે, શ્રીજીમહારાજ વિના અન્ય પદાર્થમાં રુચિ રહે એ જ મંદવાડ છે.

આજ શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુની દયા જીવો પર અપરંપાર છે, પણ જીવને એવા ફેર ચડી ગયા છે કે આખો દિવસ દેહની ને દેહની સેવા કર્યા કરે અને એને જ સાચવવાનું ને પંપાળવાનું તાન. જો એટલું જતન મૂર્તિનું કરે તો મહારાજ સાક્ષાત્ દેખાય.

જ્યાં શ્રીજીમહારાજ ત્યાં એમની દિવ્ય સભા હોય જ. આ સભામાં અનાદિમુક્ત શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં રહ્યા થકા પ્રત્યક્ષ દર્શન દે છે; માંહી પરમ એકાંતિક ને એકાંતિક પણ છે અને એ સહુની વચ્ચે શ્રીજીમહારાજ અખંડ બિરાજે છે તેથી આ સમે ખરેખરી શરદ્‌ઋતુ આવી છે, માટે આવા જોગમાં રહી ખરેખરા મૂર્તિના સુખભોક્તા થવું અને મૂર્તિમાં જોડાવું, શ્રીજીમહારાજ અને તેમના અનાદિમુક્ત વિના આત્યંતિક કલ્યાણ કોઈ પાસે નથી.

સહુ સુરત રાખજો અને જેને ભગવાનના ધામમાં જવું હોય તે બરાબર વર્તજો. ત્યાગીને ધર્મામૃત અને નિષ્કામશુદ્ધિ પ્રમાણે રહેવું અને ગૃહસ્થને શિક્ષાપત્રી પ્રમાણે વરતવું, પણ તેમાં ક્યારેય ફેર પાડવો નહિ. જડ, ચૈતન્ય એ બેમાંથી ત્યાગીને એકેયનો ફેર પડે તો તે કોયલા જેવો છે.

આવી દિવ્ય સભાનાં દર્શન, પ્રસાદી ને જોગસમાગમ બહુ દુર્લભ છે. કેમ કે શ્રીજીમહારાજ ને તેમના મુક્ત જેવા અક્ષરધામમાં બિરાજે છે તેવા ને તેવા જ દિવ્ય છે અને મનુષ્યભાવ તો પોતાના સંકલ્પે કરીને દેખાડે છે, માટે આ પ્રાપ્તિ મોટી છે -અતિશય મોટી છે. ક્યા સ્થાનમાં બેઠા છીએ અને કોનો જોગ થયો છે એ બધું વિચારવું.

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી વૃત્તિ ચળાયમાન ન થાય તો કાંઈ કરવું બાકી રહે નહિ. જીવનું કલ્યાણ કોઈ વાતે થાય તેમ નથી, પણ ભગવાન કે ભગવાનના મુક્ત પૃથ્વી પર વિચરતા હોય અને તેનો આશરો કરે તો તત્કાળ કલ્યાણ થઈ જાય. બીજાથી એ કામ થાય તેવું નથી.

શ્રીજીમહારાજ ભેળા અનંત મુક્ત છે. તે મૂર્તિના સુખરૂપ અમૃતનો આહાર કરે છે ને અમૃતના યજ્ઞ કરે છે. આવી દિવ્ય સભામાં શ્રીજીમહારાજ પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે, મંદમંદ હસે છે અને દિવ્ય પ્રસાદી આપે છે તથા સૌને અમૃત નજરે જુએ છે. જો એટલું સમજાય તો કામ થઈ જાય.

આપણે તો સહુનું સારું થાય એમ કરવાનો ઠરાવ છે, પણ શ્રીજીમહારાજની બાંધેલી પ્રણાલિકા તૂટતી હોય તો તૂટવા ન દેવી; એટલું તો રાખવું. કેમ કે આપણાં મંદિરોમાં શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિઓ છે તે પ્રત્યક્ષ ભગવાન છે અને એ સૌના સામું જોઈ રહ્યા છે, કેટલાયના મનોરથ પૂરા કરે છે, દર્શન આપે છે તેથી એમનું જે કાંઈ હોય તે પોતાના ઇષ્ટદેવનું માની બગડવા દેવું નહિ અને એમને અર્થે જે કાંઈ કરવું પડે તે પોતાના ઇષ્ટદેવની સેવા ગણાય.

સૌ શ્રીજીમહારાજનાં વચન સામી સુરત રાખજો. આપણે સત્સંગમાં મૂર્તિ સિદ્ધ કરવા આવ્યા છીએ તે કામ રહી જાય અને બીજે માર્ગે ચલાય તો મોટી ખોટ આવે. શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ મંદિરોમાં અનેક સ્વરૂપે બિરાજે છે તે અને જે અક્ષરધામમાં તેજોમય મૂર્તિ રહી છે એ બેમાં રોમનો ફેર નથી, માટે સદાય પ્રત્યક્ષભાવ રાખી તેમના રાજીપાની તાણ રાખજો. શ્રીજીમહારાજે ગઢપુરનું મંદિર થતું હતું તે વખતે પોતે સોનેરી પાઘ ઉપર પાણો ઉપાડી સેવાનો તથા મંદિરનો મહિમા જણાવ્યો છે. વડતાલનું મંદિર થતું હતું તે વખતે પણ એક પટેલીએ કહ્યું હતું કે 'મહારાજ તમે આવી મહેનત કરો છો તે ઠીક નથી લાગતું. કહો તો હું દહાડિયા તથા ગાડાં મોકલાવું, પણ તમે દાખડો ન કરો.' ત્યારે શ્રીજીમહારાજે તેને એમ કહ્યું જે 'અમે જમીનમાંથી સોનાનાં

મંદિર તૈયાર કાઢીએ એવા છીએ, પણ આ તો સહુને સેવા થાય તે માટે કરીએ છીએ.' એવી જ રીતે મૂળીનું મંદિર થતું હતું ત્યારે પાણાની ખાણે પાણીની તાણ પડતાં શ્રીજીમહારાજે સદ્‌ગુરુ બ્રહ્માનંદ સ્વામીને દર્શન આપી વાવ બતાવી. આમ જેટલાં મંદિર થયાં છે તેમાં શ્રીજીમહારાજની પ્રસન્નતા બહુ હતી, કેમ કે એવા સ્થાનમાં સૌનાં કલ્યાણ કરવાનો સંકલ્પ છે. અનાદિ મુક્તરાજ સદ્‌ગુરુ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી કહેતા કે 'જેને વગર દાખડે પોતાનું કલ્યાણ જોઈતું હોય અને ઝાઝું કાંઈ જાણતો ન હોય તેને એક એક બાઈ, ભાઈનું મંદિર બંધાવી દેવું, એટલે એનું સહેજે કલ્યાણ થાય.' આવો મોટાનો અભિપ્રાય જાણી આવા કલ્યાણકારી મંદિરોનો મમત્વ રાખવો અને બનતી સેવા કરવી, પણ પરસ્પર એકબીજાનો દ્રોહ ન થાય એ જાળવવુ. આ સત્સંગરૂપ શ્રીજીમહારાજની ફૂલવાડી છે તેનું રક્ષણ કરવું. આ લોકમાં ઝાઝું રહેવાય તેવું નથી, માટે મોટા મોટાના સિદ્ધાંત પ્રમાણે ચાલવું.

શ્રીજીમહારાજ ક્યાં છેટા છે? અંતર્દૃષ્ટિએ જોઈએ તો આ રહ્યા! ક્યાંય જવું-આવવું ન પડે. શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે 'અંતર્દૃષ્ટિવાળાને ભગવાન ને ભગવાનના ધામ અણુમાત્ર છેટા નથી' માટે કોઈ વાતનો સંકલ્પ કરવો નહિ ને એમની મરજી હોય તેમ સદાય રાજી રહેવું.

આપણે તો શ્રીજીમહારાજને ઘડીએ મૂકવા નહિ એટલું કરવાનું છે. બે જ વસ્તુ: એક શ્રીજીમહારાજ ને બીજા તેમના મુક્ત. એ બેને સંભારે એટલે બધા ય રોગ મટી જાય. બીજું કાંઈ કરવાની ના નથી, પણ જો એમાં શ્રીજીમહારાજ ન ભળે તો કાંઈ કામ ન થાય.

આ સમય એવો છે કે જેમ લોહ ચમકને ખેંચે તેમ અનાદિમુક્ત જીવને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં ખેંચી લે છે. એ મૂર્તિમાં નકરું સુખ જ છે, પણ જીવને બહિર્દૃષ્ટિ ઘણી થઈ ગઈ છે, તેથી એ સુખ લઈ શકતો નથી.

આપણે તો શ્રીજીમહારાજ મળ્યા ત્યારથી રોજ રોજ બ્રહ્મયજ્ઞ થયા કરે છે. એ સાત્વિક યજ્ઞની રીત જુદી ને આવા યજ્ઞની રીત પણ જુદી. આમાં હજારો સંત-હરિભક્તો ભેગા થાય, જમે, રમે ને કથાવાર્તા કરી સુખિયા થાય. ત્યારે સાત્વિક યજ્ઞમાં તો મૂર્તિરૂપ થઈને મૂર્તિમાં જોડાઈ જતાં કોઈ જાણે ય નહિ.

એક શ્રીજીમહારાજને સંભારવા ને એમ જાણવું જે, મારી પાસે એ મહાપ્રભુ અખંડ બિરાજે છે. એ મૂર્તિ અલૌકિક દિવ્ય છે. જુઓ તો ખરા! આ દિવ્ય સભા કેવી શોભી રહી છે! જેનાં બહુ જ મોટાં ભાગ્ય હોય તેને આવો જોગ મળે.

શ્રીજીમહારાજ અક્ષરધામમાંથી પોતાની દિવ્ય સભા લઈને પધાર્યા છે અને આ બ્રહ્માંડમાં મોક્ષનું સદાવ્રત ચલાવ્યું

છે, તે સત્સંગમાં આપણે બધા ય જાણીયે છીએ, પણ જેને જેટલી સમજણ ને મહિમા તેને તેટલું સુખ.

અમારો સંકલ્પ એવો છે કે, આ બ્રહ્માંડમાં જેટલા જીવ-પ્રાણી માત્ર છે તે સૌને શ્રીજીમહારાજ અક્ષરધામમાં લઈ જઈને પોતાની દિવ્ય મૂર્તિનું સુખ આપે. શ્રીજીમહારાજ અનેક જીવનાં કલ્યાણ કરે છે, પણ કેટલાક આવી વાત જાણી શકતા નથી; એટલે સંકલ્પ કરે છે.

શ્રીજીમહારાજ તો આપણા ભેળા જ છે. એમનું કામ હોય ત્યાં એ દર્શન આપે જ.

જે સ્થાનમાં શ્રીજીમહારાજે ઘણી લીલાઓ કરી હોય તેનો મહિમા કહેવાને તો કોઈ સમર્થ જ નથી. પણ જીવને ઝાઝો મહિમા કહીએ તો મનાય નહિ. આ ગામમાં મોટા મોટા યજ્ઞો થાય છે તેમાં શ્રીજીમહારાજ પ્રત્યક્ષ દર્શન દે છે, માણકીએ ચડીને ફરે છે, પંક્તિ ટાણે દિવ્યરૂપે સંત-હરિભક્તો પર અમૃત નજર કરી સુખિયા કરે છે. એ વાતની બહિર્દૃષ્ટિવાળાને ખબર ન પડે.

શ્રીજીમહારાજ આપણને જેમ રાખે તેમ રાજી રહેવું અને એમને અખંડ સંભાર્યા કરવા. આગળ મોટામોટાને શરીરમાં ક્ષય, ઝાડા, તાવ, તણખિયા વા વગેરે રોગ જણાતા, પણ એ પરની સેવાને અર્થે હતા; કેમ જે, કેટલાયને એ નિમિત્તે સેવા મળે. વળી ઔષધિ કે ફળ-ફૂલ જે કાંઈ મોટાના ઉપયોગમાં

આવે તેનું રૂડું થાય. માટે' શરીરમાં વ્યાધિ જણાતી હોય તો ય ધીરજ રાખવી અને દેહદૃષ્ટિ બદલાવી મૂર્તિ આકારે વૃત્તિ કરી દેવી, પણ કોઈ રીતે મૂંઝાવું નહિ, ટાણું થશે એટલે શ્રીજીમહારાજ ને મુકત આવીને ઊભા રહેશે.

આ લોકની વસ્તુ આવા મોટાને અર્થે વપરાય તો જીવને કાંઈ કરવું બાકી રહે નહિ. જીવ બીજા દાખડા ઘણા કરે, પણ આવું ન કરે. સૂર્યને વાંસે રાખીને પડછાયો પકડવા જાય તો ક્યાંથી પકડાય! તેમ જીવ શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાને સન્મુખ થયા વિના સાધન કર્યા કરે તેનો પાર ન આવે.

આપણે તો એમ જાણવું જે, શ્રીજીમહારાજ ભેળા સદાય છીએ. બીજા ઠરાવ મૂકી દેવા અને આ લોકમાં એ મૂર્તિ વિના બીજો સંકલ્પ ન થાય એવું કરી નાખવું.

અમારે યજ્ઞ-સમૈયા કરવામાં આ લોકની મોટાઈ વધારવી કે બીજો કોઈ ઠરાવ નથી, પણ જીવનાં કલ્યાણ કેમ થાય, એટલો જ સંકલ્પ છે. આમ અમારો ઠરાવ જીવોને શ્રીજીમહારાજના સુખમાં લઈ જવાનો છે. કોઈ જુદું સમજતા હોય તો એ જાણે.

શ્રીજીમહારાજનો પ્રતાપ બહુ જબરો છે. આવા જોગમાં જે કોઈ આવી જાય તેનું કલ્યાણ થઈ જાય છે એ વાતની દેહ મૂકવા સમે ખબર પડે અને જો સત્સંગ કરી શ્રીજીમહારાજને તથા મોટાને આશરે જાય તો દેહ છતાં ખબર પડે.

શ્રીજીમહારાજ તથા તેમના મુક્ત સર્વે દિવ્ય તેજોમય છે, એવી અખંડ સ્મૃતિ રાખવી. આ લોકનું તો બધું ય ફરી જાય તેવું છે. આપણે અવરભાવમાં રહ્યા થકા ઠરાવ તો પરભાવનો જ રાખવો. આ તો સર્વે દિવ્ય સભા છે. શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે આ સભા બધી તેજોમય છે, માંહીથી તેજની છટાઓ છૂટે છે, વચ્ચે શ્રીજીમહારાજ બિરાજે છે, મુક્તો સર્વે એક નજરે એ મૂર્તિ સામું જોઈ રહ્યા છે, મૂર્તિમાં પણ મુક્તની ઠક્ક છે, તે સર્વે મૂર્તિ આકારે દિવ્યરૂપ થકા ભેળા ને ભેળા જ રહે છે. 'રસબસ હોઈ રહી, રસિયા સંગ' -તેમ રસબસભાવે મૂર્તિમાંથી સુખ લીધા જ કરે છે, એમ સદાય મૂર્તિ ભેળું રહેવું શ્રીજીમહારાજ વિના એકે ય સંકલ્પ કે એકે ય ઠરાવ રાખવો નહિ.

શ્રીજીમહારાજ પોતાની ઇચ્છાથી અહીં મનુષ્યરૂપે દર્શન આપે તેમાં જેમ દેહ-દેહીભાવ નથી, તેમ મોટા મુક્તનું જે દેખાવું છે, તે પણ શ્રીજીમહારાજના સંકલ્પથી જ છે અને એ મુક્ત તો મૂર્તિમાં લુબ્ધ જ રહે છે; માટે શ્રીજીમહારાજે જે મુક્ત દ્વારા અનેક જીવનો મોક્ષ કરવાનો સંકલ્પ કર્યો હોય તે મુક્ત સ્વરૂપ પણ દિવ્ય છે, પણ તેમાં મનુષ્યભાવ નથી. મુક્ત સ્વરૂપ છે અને શ્રીજીમહારાજ સ્વરૂપી છે. અહીં દેખાય છે, તો પણ મૂર્તિમાં જ રહેલા છે, ક્યારેય જુદા રહેતા નથી. રસબસભાવે ભેળા રહે છે અને એવા મુક્તનું

બોલવું, ચાલવું, ખાવું, પીવું એ સર્વે શ્રીજીમહારાજને આધીન છે. જેમ સાધનદશાવાળા ખાય, પીએ, ઊઠે, બેસે, તે બધું દેહને આધીન થકા કરે છે, તેમ મુક્તની સર્વે ક્રિયા શ્રીજીમહારાજને આધીન છે. શ્રીજીમહારાજ સ્વામી અને મુક્ત સેવક. શ્રીજીમહારાજ સુખના દાતા ને મુક્ત સુખના ભોક્તા, એમ જુદાપણું છે. એવા મુક્ત મૂર્તિમાંથી અખંડ સુખ લીધા જ કરે છે, તો ય તેને અપારપણું મટતું નથી. અને મૂર્તિમાંથી નવીન નવીન સુખ આવતાં જ જાય છે, તેથી પોતાને આનંદ પણ વધતો અને વધતો જ જાય છે. એવા અનંત મુક્ત શ્રીજીમહારાજના સુખમાં ગરકાવ થકા અખંડ રહે છે.

શ્રીજીમહારાજે પાંચ વર્તમાન કહ્યા છે, એટલું જીવ પાળે ને શ્રીજીમહારાજનો દૃઢ આશરો હોય તો પછી તેને અક્ષરધામમાં જતાં કોઈ રોકે નહિ, પણ એ વિના તો મોક્ષ ન થાય.

સત્સંગમાં આવીને શ્રીજીમહારાજ તથા મોટાને મન, કર્મ, વચને રાજી કરવા એથી અધિક બીજું કાંઈ નથી. તમે બધા ય આ દિવ્ય લીલા જાણી સંભારજો. ખરે ટાણે આ સેવાનું ફળ દેખાશે ત્યારે અહો! અહો! થઈ જશે. ક્યાં શ્રીજીમહારાજ! ક્યાં એમના મુક્ત! આ તો અલૌકિક પ્રાપ્તિ થઈ છે. આ સભામાં શ્રીજીમહારાજ અને અનંત મુક્ત છે,

તેથી એમના સંબંધને જે પામે તે નિર્ગુણ થઈ જાય.

આવી દિવ્ય સભા શ્રીજીમહારાજના ઘર વિના બીજે ક્યાંય નથી. આજ તો શ્રીજીમહારાજના સંકલ્પથી સહેજમાં મોક્ષ થઈ જાય છે. આવા અનાદિમુક્ત પણ એ મૂર્તિનો રસ રેલાવે છે. આવો જોગ મન, કર્મ, વચને કરે તો કાંઈ બાકી રહે નહિ, પણ ખરા ભાવે જોગ કરવો જોઈએ. મોટાની દયાનો પાર નથી. એ તો મૂર્તિના સુખમાં તુરત પહોંચાડે, જરા ય વાર ન લાગે. આ જીવ અલ્પ છે તેથી ભગવાનનો મહિમા જાણી શકતો નથી, પણ બ્રહ્માંડાભિમાની અને ધામાધિપતિઓને પણ દુર્લભ એવા ભગવાન આ સમે મળ્યા છે, એમ સમજાય તો આઠે પહોર આનંદ વર્તે. શ્રીજીમહારાજે વચનામૃતમાં કહ્યું છે કે 'પોતાને જે મૂર્તિ મળી હોય તેનું જ ધ્યાન કરવું.' તે આપણને કોણ મળ્યા છે? તો સર્વોપરી એવા જે ભક્તિધર્મના પુત્ર સહજાનંદ સ્વામી ભગવાન તે મળ્યા છે; મૂર્તિઓ પણ એ જ છે. એ બેમાં જરા ય ફેર નથી. એ મૂર્તિનું વાતે વાતે બીજ લાવવું. શ્રીજીમહારાજ વિનાની બધી વાત નિર્બીજ જાણવી, આગળ મોટા મોટા મુક્તો ક્રિયા કરતા જણાતા પણ મટકું ભરે તેટલી વાર પણ મૂર્તિ ભૂલતા નહિ.

શ્રીજીમહારાજ અને મોટા તો એનું એ કહે છે. એમને તો મૂર્તિ આપવાનું જ તાન છે. આપણે પણ એક કારણ મૂર્તિને

જ બાઝવું. એ મૂર્તિનું સુખ અનાદિમુક્તના જોગે તત્કાળ આવે, તો પણ એમ જાણવું જે સુખ તો શ્રીજીમહારાજ આપે છે કેમ કે ગંગાજળનું પાણી ગૌમુખીમાંથી આવે, તો પણ ગંગાજીનું જ છે. અજાણ્યો હોય તે એમ જાણે જે ગૌમુખીમાંથી આવે છે. જેમ કોઈના ઘેર મોટો વરો હોય અને ત્યાં સહુ જમતા હોય ત્યારે જમનાર જાણે જે આ પીરસનાર જમાડે છે, તો તેને જમાડનાર કોણ છે તેની ખબર ન પડી, કેમ કે જમાડનાર ધણી જુદો છે અને એ જ એ સૌને જમાડે છે, તેમ પીરસનાર મુક્ત દેખાય છે, પણ માલના ધણી તો એક શ્રીજીમહારાજ છે અને જે મુક્ત હોય તેને તો શ્રીજીમહારાજ વિના બીજું કાંઈ હોય જ નહિ. જેમ શ્રીજીમહારાજ સદાય દિવ્ય તેજોમય થકા મનુષ્યરૂપે દેખાય છે તેમ એવા મુક્ત પણ દિવ્ય તેજોમય જ છે. એમને દેહરૂપ ન કહેવાય. એમની ક્રિયા નટની માયા જેવી છે, તો પણ દેખનારની દૃષ્ટિને લઈને દેહ ધરે છે, દેહ મેલે છે, એમ દેખાય. તે જુઓને! શ્રીજીમહારાજે પણ દેહ ધર્યો, દેહ મેલ્યો એમ કહેવાણું, પણ એ દિવ્ય મૂર્તિને શું હોય? એ તો જેમ છે તેમ ને તેમ જ છે. એ મૂર્તિનો મહિમા સમજાય તેને બીજું કાંઈ નજરમાં જ ન આવે.

શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ સદાય દિવ્ય તેજોમય છે અને તેજરૂપ અક્ષરધામનો પ્રકાશ શીતળ, શાંત છે. તેને કોની

ઉપમા દેવાય? અગ્નિ જડ છે તો ય કેવો પ્રકાશ કરે છે! સૂર્ય, ચંદ્રનો કેવો પ્રકાશ છે! તેથી વળી માયાથી પર પુરુષકોટિ, બ્રહ્મકોટિ, અક્ષરકોટિ આદિ ઐશ્વર્યાર્થીમાં તો અનંતગણો પ્રકાશ છે પણ શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ આગળ એ બધાયના પ્રકાશ શું લેખામાં? એવા અલૌકિક શ્રીજીમહારાજ તે આપણને દયા કરી પ્રત્યક્ષ મળ્યા છે. આવો મહિમા સમજ્યા વિના અવતાર-અવતારી એક જ છે, એમ કેટલાક કહે છે પણ તેમને મોટા મુક્તોના સિદ્ધાંત વચનો સમજવામાં જ નથી આવ્યા. નહિ તો એમ કહે જ નહિ.

શ્રીજીમહારાજ રંગભીના કહેવાય છે. તેમ મુક્ત પણ શ્રીજીમહારાજના રંગમાં રસબસ છે. એને તો મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ છે જ નહિ.

અનાદિ મુક્તરાજ પર્વતભાઈએ મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ દેખ્યું કે સાંભળ્યું હોય અથવા કાંઈ ભોગવ્યું હોય તે માટે પાંચસો પરમહંસના સમ ખાધા ત્યારે કોઈએ શ્રીજીમહારાજને રાવ કરી જે 'મહારાજ! પર્વતભાઈએ આ રીતે પરમહંસના સમ ખાધા' ત્યારે શ્રીજીમહારાજે તેમને ઠપકો આપ્યો કે 'તમે અજાણે બોલો ને અમથા નિર્ણય કરો, પણ પર્વતભાઈ જેવા મુક્તનો મહિમા તમે શું જાણો? એમને તો અમારી મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ છે જ નહિ.' આમ મોટાની વાત જાણ્યા વિના કેટલાક કહે છે કે, મૂર્તિમાં મુક્ત

કેમ રહેતા હશે? પણ એ વાત મૂર્તિરૂપ થએલા મુક્તની છે. તે દેહધારીને ક્યાંથી સમજાય? એ તો મોટા ·મુક્તને દિવ્ય જાણી તેમનો વિશ્વાસ રાખે અને મન, કર્મ, વચને જોગ કરી કૃપા મેળવે તો સમજાય. આ તો બહુ ભારે વાત છે. આ સમે શ્રીજીમહારાજ સૌને પળમાં ન્યાલ કરે છે, કેમ કે ન્યાલકરણ મૂર્તિ છે. એમને જેમ છે તેમ જાણે ને અખંડ જોગ રાખે તો કામ થઈ જાય, તે વિના બીજા સાધને કલ્પેકલ્પ વીતી જાય પણ કામ ન થાય. શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા મુક્તને તો મૂર્તિનું સુખ આપવું છે, તે લેવાની ખરી તાણ રાખવી. આ સભામાં અખંડ મૂર્તિની જ વાતો થાય છે, માટે વ્યાવહારિક વિક્ષેપ ન હોય ત્યારે તો મૂર્તિનું જ ધ્યાન કર્યા કરવું. ધ્યાન ન થાય એ ટાણે વળી જ્ઞાને કરીને એ જ વિચાર કર્યા કરવો અને આપણા જોગમાં કોઈ આવે તેને પણ સર્વે વાતમાં ભગવાનનું જ મુખ્યપણું રાખવાની વાત કરવી અને ઘડીભર શ્રીજીમહારાજથી છેટા રહેવું નહિ, તેમ શ્રીજીમહારાજને છેટા રાખવા નહિ, આજ્ઞામાં પણ ખબરદાર રહેવું. મૂર્તિની સ્મૃતિ રાખ્યા વિના સાધનથી કામ ન સરે. માટે અખંડ સ્મૃતિ રાખવી. શ્રીજીમહારાજે તો 'અમારી મૂર્તિમાં વૃત્તિ ન રાખે તે અમારો ભક્ત જ નહિ' એમ કહ્યું છે.

શ્રીજીમહારાજે વૈકુંઠ, ગોલોક, શ્વેતદ્વીપ તથા બ્રહ્મપુર આદિ ધામોની સભાથી પોતાની સભા અધિક કહી છે, તેનું

કારણ શું? તો પોતે સર્વોપરી કારણ મૂર્તિ છે, તેથી એ સર્વે ધામના ધામી શ્રીજીમહારાજના અદ્‌ભૂત પ્રતાપને જાણી રાજી કરવા આ સત્સંગમાં આવેલા. આવી અલૌકિક દિવ્ય સભા આપણને મળી છે એમ જાણવું પણ શ્રીજીમહારાજ હવે જતા રહ્યા, આગળ મોટા મોટાએ બહુ સુખ લીધું, આ ટાણે એવું નથી; એમ જાણે તેને શ્રીજીમહારાજનો મહિમા ન કહેવાય અને તેના અંતરમાં સુખ ન આવે. શ્રીજીમહારાજે પોતાના મુક્તનો મહિમા પણ એવો જ કહ્યો છે એમ વર્ણન કરે પણ મનુષ્યભાવ દેખી મોહ પામે તો તે વાચ્યાર્થ જ્ઞાન કહેવાય.

દુર્વાસા ઋષિ સર્વે ગોપીઓના થાળ જમી ગયા તો ય ઉપવાસી કહેવાણા, અને યમુનાજીએ માર્ગ દીધો. એ વાત શાસ્ત્રમાં લખાણી છે તેની સૌ હા પાડે છે, પણ શ્રીજીમહારાજના મુક્તોએ તો એવા અનંત ચરિત્રો બતાવ્યા છે; તે જુએ તેને ખબર પડે. મોટા મુક્ત ગોવરધનભાઈએ દાતણ કર્યા વિના સુતરફેણી શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞાથી જમવા માંડી પણ પોતે જમ્યા નહોતા. એ સુતરફેણી તો શ્રીજીમહારાજ એમના દ્વારે પોતે જ જમ્યા હતા. ને મહાસમર્થ સચ્ચિદાનંદ સ્વામીએ હજાર માણસ જમે એટલા પકવાનની કોરડ કરી ત્યારે કાઠીઓ કહે 'મહારાજ! આ તો દુર્વાસાના મોટાભાઈ' એમ કહ્યું પણ એમની સ્થિતિની ખબર ન પડે.

એકવાર ગઢડામાં પાંચસો પરમહંસની રસોઈમાં શ્રીજીમહારાજે અનાદિ મુક્તરાજ સદ્ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામી, મુક્તાનંદ સ્વામી, બ્રહ્માનંદ સ્વામી, નિત્યાનંદ સ્વામી એ ચાર સંતોને જમાડી દીધા, તો ય શ્રીજીમહારાજ કહે સંતો હજી ભૂખ્યા છે. આ વાતથી જેની રસોઈ હતી તે ડોશી આશ્ચર્ય પામતાં કહેવા લાગ્યાં જે 'હે મહારાજ! સંતો આટલું બધું જમી ગયા તો ય લાવો, લાવો, એમ કેમ કરે છે?' ત્યારે શ્રીજીમહારાજે સંતોને પૂછયું તો કહે 'અમે તો એક એક પૈસાભાર જમ્યા છીએ, અને બીજું બધું આપના હાથની પ્રસાદી જાણી કેટલાય ધામોના મુક્તોને તાણ હતી તે સૌ જમી ગયા.' આવી વાતમાં જીવની નજર શું પહોંચે! પણ સત્સંગમાં એવાં રત્નો શ્રીજીમહારાજે રાખ્યાં છે, નહિ તો કલ્યાણનો માર્ગ બંધ થઈ જાય. જ્યારે ઐશ્વર્ય, ચમત્કાર જણાવે ત્યારે મોટા મુક્ત લાગે અને એવું ન જણાવે ત્યારે એવો ભાવ ન રહે તો જેમ છે તેમ મહિમા જાણ્યો ન કહેવાય અને એવાને કયારેક વિઘ્ન પણ ખરું, કેમ કે મોટા મુક્તનો મનુષ્યભાવ જોઈને તેને દિવ્યભાવ સમજતાં ન આવડે, તેથી સત્સંગમાંથી પડી જવાય. માટે શ્રીજીમહારાજ અને તેમના અનાદિમુકત તો સદાય દિવ્ય, તેજોમય ને કલ્યાણકારી જ છે એવો મહિમા જાણવો, મહિમા વિનાની ભક્તિ અંતે નાશ પામી જાય છે. માટે મહિમાએ સહિત બધું કરવું.

શ્રીજીમહારાજની દયા કેવડી બધી છે, તે અહીં દર્શન આપી પોતાનું જ્ઞાન પોતે જ પ્રવર્તાવ્યું. મોટા મોટા મુક્તોની ઓળખાણ પડાવી. વળી સંકલ્પ કર્યો જે, મૂર્તિરૂપે દેખાઉં એટલે મૂર્તિરૂપ દેખાણા. માટે જેમ પ્રત્યક્ષ શ્રીજીમહારાજ તેમ પ્રત્યક્ષ મૂર્તિ છે. અને એ જ સૌનું કારણ છે. એ મૂર્તિમાં અનંત અનાદિમુક્ત રહ્યા છે. અને બહાર પણ પરમ એકાંતિકની સભા છે તે સર્વે સેવક છે. અને શ્રીજીમહારાજ એ સૌના સ્વામી છે. મુક્ત ગમે તેવા મોટા હોય તો પણ શ્રીજીમહારાજ પાસે એ સેવક; કોઈ ભગવાન નહિ. ભગવાન તો એક શ્રી સ્વામિનારાયણ પોતે જ છે. એ સમજણ દઢ કરી રાખવી કેમ કે આ ભગવાનની તડોવડ કોઈ નથી. આ તો 'જોવા રાખી નહિ જોડ, પુરુષોત્તમ પ્રગટી' એવી અકળ મૂર્તિ છે.

શ્રીજીમહારાજે કહ્યું છે કે 'અનંત નરનારાયણ, અનંત વાસુદેવ તથા અનંત અક્ષર છે, પણ એ સર્વે અમારા આગળ પરતંત્ર છે. અને કોટાનકોટિ મુક્ત છે તે પણ અમારી આગળ પરતંત્ર છે, કેમ કે એમનું અમે ચાલવા દઈએ તેટલું જ ચાલે પણ ન ચાલવા દઈએ તો લેશમાત્ર ન ચાલે. જેમ અનંત અપાર સમુદ્ર છે તેમાંથી છાંટો પાણી નોખું પાડીએ કે વધારે નોખું પાડીએ પણ એ કાંઈ સમુદ્ર થાય? ચક્રવર્તી રાજાના રાજ્યમાં રજવાડાં હોય, શેઠ, શાહુકાર કે સાધારણ

મનુષ્ય હોય અને કેટલાક રાંક પણ હોય,-તે જેમ રાજાની ગણતરીમાં ન હોય, તેમ શ્રીજીમહારાજની આગળ બીજા કોઈ લેખામાં જ નથી. શ્રીજીમહારાજના પ્રકાશમાં કોઈનો પ્રકાશ દેખ્યામાં જ ન આવે. અનંત અક્ષરકોટિ તથા અનંત મુક્તકોટિ આદિ સર્વેનો પ્રકાશ શ્રીજીમહારાજના રોમના કોટિના ભાગમાં લીન થઈ જાય, પણ શ્રીજીમહારાજનો પ્રકાશ કોઈ ઢાંકી ન શકે તેમ લીન પણ ન કરી શકે. એવા પુરુષોત્તમનારાયણ તે મારા સ્વામી છે ને હું એનો દાસ છું. અને એ મૂર્તિ વિના બીજે ક્યાંય હેત જ ન થાય એવી દૃઢ પતિવ્રતાની ભક્તિ કરવી.

કોઈને ધ્યાન કરતાં મૂર્તિમાંથી સુખ આવતું હોય, પણ જાગીને એમ જાણે કે, હું કેવું ધ્યાન કરું છું તો તે પાછો વળ્યો અને પોતામાં કંઈક રૂડા ગુણ આવ્યા હોય તો ય તેનો ખંભા આવવા દેવો નહિ. જો વિચાર ન હોય તો સર્વે વાતમાં માન આગળ પડે છે, પણ શ્રીજીમહારાજ અને તેમના આશ્રિતનો મહિમા સમજે. તેને એ નડી શકે નહિ. જીવને મહિમાની કાચપ છે એટલે શ્રીજીમહારાજને જેવા છે તેવા જાણી ન શકે, નહિ તો એમની પાસે માન કે બીજું કાંઈ કેમ રહે?

આવા સર્વોપરી અને સર્વના કારણ શ્રીજીમહારાજ પોતાના મુક્તોને બહુ જ મોટી પદવી આપે છે, તેથી તેમને એ મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ દૃષ્ટિમાં જ રહેતું નથી. એવા

શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્તના તો મોટા મોટા અવતારાદિ પણ દર્શન ઇચ્છે છે. એમના સામર્થ્ય પાસે બીજા કોઈનું સામર્થ્ય શું લેખામાં? કેમ કે આત્યંતિક મોક્ષ કરવામાં શ્રીજીમહારાજ અને મુક્ત એ બે જ સમર્થ છે. જેમ કોઈને હીરો ખરીદવો હોય તો ઝવેરી પાસેથી મળે પણ જ્યાં ત્યાં ન મળે; કેમ કે તેની કિંમત મોટી છે, તેમ મોક્ષ સૌથી મોંઘો છે, તે શ્રીજીમહારાજ અથવા તેમના મુક્ત પાસેથી જ મળે છે.

ધામમાં શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ છે ને અહીં પણ એ જ મૂર્તિ છે. એ અહીં રાખે ત્યાં સુધી અહીં રહેવું ને ધામમાં રાખે ત્યારે ત્યાં રહેવું. અહીં ને ત્યાં એ બહિર્વૃત્તિએ છે, અંતર્વૃત્તિવાળાને તો બધું અહીં જ દેખાય; ઘડીએ મૂર્તિને ન મૂકીએ તો સદાય ધામમાં જ છીએ એમ લાગે.

આ લોકના તુચ્છ ને નાશવંત સુખ સારુ શ્રીજીમહારાજનું અખંડ ને અવિનાશી એવું દિવ્ય સુખ મેલી દેવું નહિ. આ સમયે સત્સંગ ઉપર શ્રીજીમહારાજની બહુ જ કૃપા છે, તેથી ગમે તેવો જીવ નજરે આવે તેને મૂકતા નથી; પણ આપણે પતિવ્રતાની ટેક રાખવી. શ્રીજીમહારાજ વિના બીજો કોઈ કર્તા, નિયંતા નથી, માટે જ્યાં ત્યાં માથાં ભટકાવવાં નહિ અને કોઈને કાંઈ ભૂલચૂક થઈ ગઈ હોય તો ય આવી દિવ્ય સભા પાસે માફી માગવી.

શ્રીજીમહારાજના આશ્રિત હોય તેમણે તો એ કારણ

મૂર્તિનું બળ રાખવું જોઈએ. એ મહાપ્રભુ વિના સૂકું પાંદડું કોઈથી તોડી શકાતું નથી. આવા સર્વોપરી ભગવાન મળ્યા ને જેનો તેનો ભાર રહી જાય તો મોક્ષમાં વાંધો આવી જાય. શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે 'અમારા સંત-હરિભક્તોના દર્શને કલ્યાણ, ગુણ લે તેણે કરીને કલ્યાણ, સત્સંગીના ઘરનું પાણી પીધે કલ્યાણ.' આવો મહિમા શ્રીજીમહારાજનો છે.

આ સભામાં શ્રીજીમહારાજ પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે. એ મૂર્તિમાં અનંત મુક્ત રહ્યા છે, બહાર પણ મુક્તની સભા છે. આવી દિવ્ય સભા ઉપર આમ બે ફૂલની પાંખડીઓ નાખતાં કાંઈ કરવું બાકી રહે નહિ, પણ મહિમા વિના કોઈ અવળા સંકલ્પ કરી માયિક ભાવ પરઠે તો મોક્ષનું બારણું વસાઈ જાય.

શ્રીજીમહારાજે અનંત જીવોના દૃષ્ટિમાત્રે કલ્યાણ કરવા માંડ્યા એ જોઈને માયાને ઘણું દુઃખ થયું ને જાણ્યું જે, હવે જીવ મારા હાથમાં નહિ આવે. પછી તો એણે ખીજાઈને ધૂળ ઉડાડવા માંડી, પણ શ્રીજીમહારાજ ને તેમના મુક્ત પાસે એનું શું ચાલે? આપણને તો શ્રીજીમહારાજે દયા કરી એવી દુઃખરૂપ માયામાંથી ઉગારી લીધા છે ને પોતાની મૂર્તિના સુખે સુખિયા કર્યા છે, માટે જરાવાર પણ મૂર્તિથી નોખા ન પડવું. સુખમાત્ર શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં છે. એ વસ્તુ મહામોંઘી ને અલૌકિક દિવ્ય છે.

આ ટાણે તો શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં જોડાઈ જવું. આ લોકમાં જાણે કાંઈ છે જ નહિ, એક શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્ત એ બે જ છે, જે અક્ષરધામમાં તેજોમય મૂર્તિ છે તે જ અહીં દર્શન આપે છે અને પોતાને સંકલ્પે તેજ, ઐશ્વર્ય, સામર્થ્ય વગેરે છુપાવી રાખ્યું છે તે આપણા સુખને અર્થે છે.

મોટા મુક્ત પ્રત્યક્ષ બેઠા હોય ત્યાં સુધી તેમની સેવા અને જોગ-સમાગમ કરી મૂર્તિ સિદ્ધ કરી લેવી. મૂર્તિ વિના જે જે થાય તે બધું ય લૂખું છે. કેટલાક તો કોઠાર, ભંડાર, મહંતાઈ વગેરેમાં જ્યાં ત્યાં બંધાઈ જાય છે, માટે આ લોકમાં સર્વે ઠેકાણેથી વૃત્તિ ઉખાડીને મૂર્તિમાં જોડાવું અને સત્સંગની સેવા કે બીજું કાંઈ કરવું; તેમાં માન, ઈર્ષા, ક્રોધ આદિ દોષ કે વિક્ષેપ વગેરેનો ત્યાગ કરી એક મૂર્તિ જ રાખવી, પણ મૂર્તિ ભૂલીને કાંઈ કામ ન કરવું.

આ સત્સંગમાં સહુ કોઈ શ્રીજીમહારાજને રાજી કરવા તથા મૂર્તિના સુખને પામવા સારુ આવ્યા છે, તેથી અનેક પ્રકારના દાખડા કરે છે, પણ માન, મોટપ, યશ, કીર્તિ, પ્રસિદ્ધિ વગેરે મૂકી શકતા નથી, તેથી તેને એ મૂર્તિનું સુખ પણ આવતું નથી. માટે જેને શ્રીજીમહારાજનું દિવ્ય સુખ પામવું હોય તેણે એ સર્વેને હરામ કરવા જોઈએ, તમે સહુ એ વાતનો ખટકો રાખજો.

શ્રીજીમહારાજને અર્થે ભક્તિએ કરીને જે થાય તે ખરું,

પછી જેવી જેની સંપત્તિ અને રુચિ. શ્રીજીમહારાજ તો પોતાના ભક્તની હેતે સહિત કરેલી સેવા અંગીકાર કરે છે. હેત જેવો કોઈ રસ નથી; હેત ન હોય ને ગમે તેવા થાળ કરે, સેવા-ભક્તિ કરે તો ય શ્રીજીમહારાજ રાજી ન થાય. અનાદિમુક્તને તો એક મૂર્તિરૂપ જ રસ છે. એમની દૃષ્ટિમાં બીજું કાંઈ છે જ નહિ. આપણે તો "રસબસ હોઈ રહી રસિયા સંગ, જ્યું મીસરી પયમાંહી ભળી." એમ સદાય ભેળું રહેવું. કર્તા, નિયંતા શ્રીજીમહારાજને રાખવા, એવી સમજણમાં જરા ય છેટાપણું નહિ.

આપણને શ્રીજીમહારાજે દયા કરી મૂર્તિમાં રાખ્યા છે, એવો ભાવ સદાય રાખવો, કેમ કે આ સમયે અનાદિમુક્તની સ્થિતિ કરાવવાનો શ્રીજીમહારાજે સંકલ્પ કર્યો છે, તેથી પોતાના અનાદિમુક્ત જે ખાનગી હજુરી, તેને આ લોકમાં શ્રીજીમહારાજે મૂક્યા છે. માટે એવા મુક્તનો જોગ કરી મૂર્તિના સુખમાં ઊતરતાં શીખવું અને જે જે વાત કરવી તેમાં મૂર્તિનું જ મુખ્યપણું લાવવું તો શ્રીજીમહારાજ રાજી થાય.

શ્રીજીમહારાજ ને મુક્ત દિવ્ય છે, તેને દિવ્ય જાણવા એ જ મોટી ઘાંટી છે. જીવ બીજાં સાધન બધાં ય કરે, પણ જે કરવાનું છે તે ઉપર તાન નહિ. શ્રીજીમહારાજે સહુને પોતાના દિવ્ય મુક્તની પંક્તિમાં ભેળવવા માટે આવા સમૈયા કર્યા છે, તેથી જો એવો ભાવ રહે તો શ્રીજીમહારાજ અને

મુક્ત રાજી થાય. સત્સંગમાં કેટલાક કહે છે કે ચડતો રંગ રાખવો તે આ લૂગડાં ઉપરનો રંગ ન જાણજો. આ રંગ તો ઠેઠ ચૈતન્ય ભૂમિકામાં ઊડે છે અને શ્રીજીમહારાજ ને મુક્ત સર્વે રંગમાં રસબસ થઈ રહે છે. ચંદન-પુષ્પની પૂજા એ પણ બધી ત્યાં જ થાય છે એમ જાણવું. એ જ ખરો આનંદ! ને એ જ ખરું સુખ!

આપણે વાતો કરતાં મૂર્તિરૂપ નિશાન ચૂકવું નહિ અને સર્વે વાતમાં મૂર્તિનું બીજ લાવવું. તે વિના શ્રીજીમહારાજ રાજી ન થાય.

આપણને કાંઈક થાય ત્યારે દેહનું અનુસંધાન રાખીએ તો દુઃખ જણાય, પણ મૂર્તિમાં જોડાઈ જઈએ તો જાણે કાંઈ છે જ નહિ. મૂર્તિમાં તો નકરું સુખ જ ભર્યું છે, દુઃખની ગંધેય નથી.

શ્રીજીમહારાજના મુક્ત સાથે જેને હેત થયું તેને તો બહુ ભારે કામ થઈ ગયું; કેમ કે એ સર્વે આવરણ ભેદાવીને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં જોડી દે એવા છે.

સર્વે સાધનનું ફળ શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ છે. તે સામું જોઈ રહેવું. આપણે પુરુષોત્તમનારાયણની મૂર્તિને બાઝવું. આવો જોગ ક્યાંથી મળે? શ્રીજીમહારાજ વિના "સબ જગ જરત અંગારા" એવું થઈ જાય, તેને ઉપાસના કહીએ.

જીવને શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્તનો મહિમા સમજવામાં દેહાભિમાનરૂપ આભડછેટ બહુ નડે છે.

એ આભડછેટ જીવ મૂકે નહિ ત્યાં સુધી તેની સેવા શ્રીજીમહારાજ અંગીકાર કરે નહિ.

શ્રીજીમહારાજ ને મુક્ત દિવ્ય છે અને જીવને દેહાભિમાનરૂપ આભડછેટ છે, તેથી એ દેહભાવ ટાળી પવિત્ર ન થાય ત્યાં સુધી શ્રીજીમહારાજ રાજી ન થાય; માટે જે કાંઈ કરવું તે બધું દિવ્યભાવમાં રહીને કરવું.

સત્સંગમાં આવીને શ્રીજીમહારાજ તથા મોટા રાજી થાય એટલું જ કરવાનું છે. આગળ સંત-હરિભક્તોને કેવાં કેવાં કષ્ટ પડતાં તો ય સત્સંગ માથા સાટે રાખતા. એવાનાં નામ શાસ્ત્રોમાં લખાણાં છે.

આપણે એમ જાણવું જે, શ્રીજીમહારાજ અને મોટા મુક્ત સદાય આપણા ભેળા છે અને મોટાએ દયા કરી ચૈતન્યમાં મૂર્તિ પધરાવી દીધી છે એમ સમજીને શ્રીજીમહારાજનું ધ્યાન કરવું અને સર્વ ક્રિયામાં મૂર્તિમાં અખંડ વૃત્તિ રાખીને મૂર્તિ સિદ્ધ કરવી. સત્સંગ બધો ય દિવ્ય સમજવો. તેમ નાનામોટા કોઈ ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ ન આવે તેવી નિર્દોષ બુદ્ધિ રાખવી, તો સત્સંગ દિવ્ય સમજાય અને કોઈનો અભાવ આવે નહિ.

હમણાં કલ્યાણની ગંગા ભરપૂર વહે છે, અહીં તો જે આવે તેને છૂટ છે, મોક્ષના દરવાજા શ્રીજીમહારાજે ઉઘાડા મૂક્યા છે, તે કોઈ આવો! કોઈ આવો! જેને ખપશે તે લેશે.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને આપણને પ્રત્યક્ષ દર્શન આપ્યાં એ વાત બહુ જબરી થઈ છે અને એ મૂર્તિના સુખભોક્તા અનાદિમુક્ત પણ બહુ જ મોટા મળ્યા, તેથી કાંઈ પણ અપૂર્ણપણું માનવું નહિ. અમારે સૌને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં જોડવા એટલું જ કામ છે, તેથી જીવના કલ્યાણને અર્થે ગામેગામ ફરીએ છીએ. આ સમે શ્રીજીમહારાજ અને મોટા કૃપાસાધ્ય છે, તેથી જે કોઈ જોગમાં આવે તેનું તુરત કામ થઈ જાય છે.

સમૈયા ઉત્સવ ટાણે કારણ સામી નજર રાખવી, કાર્યમાં બહુ તણાવું નહિ. શ્રીજીમહારાજે આ લોકમાં મનુષ્યરૂપે દર્શન દઈ જે જે લીલા કરી હોય તેની સ્મૃતિ રહેવા સારું આ બધું ય છે; મૂર્તિમાં મુક્ત રહ્યા છે, તેને તો અખંડ સમૈયા ને અખંડ આનંદ છે. એને તો મૂર્તિમાંથી સુખના ધોધ છૂટે છે, તે સુખના આપનારા શ્રીજીમહારાજ સામી નજર રહે, એ સમૈયાનું ફળ.

અમે તો મૂર્તિ વિના કાંઈ દેખતા નથી, તેમ મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ દેતા નથી. શ્રીજીમહારાજ સદાય તેજોમય છે. તે મૂર્તિરૂપે દેખાય તો ય ભલે અને મનુષ્યરૂપે દેખાય તો ય ભલે, પણ એ કારણ મૂર્તિની પ્રાપ્તિ થઈ એટલે પોતાના અહોભાગ્ય માનવાં.

સર્વ કારણના કારણ, સર્વોપરી શ્રીજીમહારાજ તે

પ્રત્યક્ષ મળ્યા પછી શું કરવાનું રહે? પણ જેને એકરસ ચિદ્‌ઘન તેજમાં જે મૂર્તિ છે તે જ શ્રીજીમહારાજ પ્રતિમા સ્વરૂપે પ્રગટ પ્રમાણ દર્શન દે છે એમ જણાયું તેને તો બધું ય પૂરું થઈ રહ્યું જાણવું.

ભગવાન અને ભગવાનના સંતની સાક્ષાત્ પ્રાપ્તિ તો પ્રત્યક્ષ નજરે દેખાય તેને કહેવાય. એ વાત એમ છે જે, શ્રીજીમહારાજ પ્રત્યક્ષ દર્શન દેતા હોય ત્યારે તે મૂર્તિમાંથી મનુષ્યભાવ ટાળવો જોઈએ અને પ્રતિમારૂપે દર્શન આપતા હોય ત્યારે તેમાંથી પ્રતિમાભાવ ટાળવો જોઈએ. એમ જાણવું જોઈએ કે, અક્ષરધામમાં જે મૂર્તિ છે તે જ આ છે, એવા જ્ઞાને સહિત આશ્રય કરે તો સાક્ષાત્ પ્રાપ્તિ કહેવાય.

આ સત્સંગમાં સૌને શ્રીજીમહારાજનો રાજીપો જોઈએ છે, પણ કેટલાક તો કામ, ક્રોધ અને માન આદિ દોષમાં વળગી પડ્યા છે, તે એવા દોષને તથા પંચવિષયને મૂકી શકતા નથી, તેથી એનો દાખડો બધો ય ધૂળમાં મળી જાય છે. આજ તો જોગ બહુ ભારે આવી ગયો છે. તે જો ગરજુ થઈને મોટા કહે તેમ કરે તો તત્કાળ કલ્યાણ થઈ જાય.

આપણે તો શ્રીજીમહારાજના તેજરૂપ અક્ષરધામમાં એ દિવ્ય મૂર્તિ શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન રહ્યા છે, તે મૂર્તિમાં રસબસ થઈ રહેવું. મૂર્તિમાંથી તેજ ઝળળ ઝળળ છૂટે છે, તે મૂર્તિમાં કલ્પેકલ્પ વીતી જાય તો પણ એ

સુખમાંથી બહાર અવાય નહિ.

શ્રીજીમહારાજ આ સમે અનેકને ન્યાલ કરે છે, તે મૂર્તિ આપણને મળી છે. આ તો બગાસું ખાતાં સાકરનો ગાંગડો આવી ગયા જેવું છે. તેમના મુક્ત પણ મહાસમર્થ છે. એવા મોટા સાથે જેને હેત થયું તે તો ઠેઠ મૂર્તિના સુખમાં પહોંચી ગયા. આ લોકમાં શ્રીજીમહારાજ તથા એ મૂર્તિમાં રહેનારા મુક્ત મળવા દુર્લભ છે, તે આજ દયા કરીને સુલભ થયા છે, નહિ તો આવો જોગ ક્યાંથી મળે!

શ્રીજીમહારાજ સત્સંગમાં પ્રગટ બિરાજે છે, તે સર્વેને જોઈ રહ્યા છે, પણ જતા રહ્યા નથી અને જે એમ જાણે છે કે જતા રહ્યા, તેમનાથી આજ્ઞા નહિ પળાય.

સત્સંગમાં જેને દિવ્યભાવ આવે તેને શ્રીજીમહારાજ અને મુક્ત સર્વે તેજોમય ભાસે. એ મૂર્તિમાં અનંત મુક્ત કિલ્લોલ કરે છે, ફરતી સભા બેઠી છે, તે પણ સર્વે તેજોમય છે. જ્યાં પુરુષોત્તમની મૂર્તિ ત્યાં અક્ષરધામનું મધ્ય. એટલે મૂર્તિને ફરતું તેજ, તેમાં ચારેકોરે મુક્તના મંડળ ભરાઈને બેઠાં છે. શ્રીજીમહારાજના અનાદિમુક્તનો વિશ્વાસ હોય તેને આ વાત મનાય. ક્યાં શ્રીજીમહારાજ! ને ક્યાં એમના અનાદિમુક્ત! આ તો બહુ જબરી પ્રાપ્તિ થઈ છે, પણ જીવને એવો અલૌકિક ભાવ આવતો નથી તેથી અપૂર્ણપણું રહે છે. આપણે તો સદાય આનંદમાં રહેવું.

આપણને શ્રીજીમહારાજની પ્રાપ્તિ થઈ છે, તેનો કેફ રાખવો. આપણા પર એ મહાપ્રભુની કૃપા બહુ છે, તેથી આવી દિવ્યસભાનો યોગ મળ્યો છે, માટે બીજે ઠેકાણેથી વૃત્તિ ઉખાડી મૂર્તિમાં જોડાવું, અને જાણવું જે, આ લોક, ભોગ સર્વે સ્વપ્ન તુલ્ય છે અને નરકરૂપ છે. ખરું સુખ તો એક શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં છે, બીજે તો એ સુખ ઘણું દુર્લભ છે, માટે સર્વે ક્રિયામાં મૂર્તિ સાથે જ રાખવી અને શ્રીજીમહારાજના સુખરૂપ અમૃતના સમુદ્રમાં ઝીલવું, પણ બીજે જ્યાં ત્યાં વલખાં ન મારવાં. અમૃતના સમુદ્રમાંથી એક ચાંચ ભરી હોય તો ય અમર થઈ જવાય, પણ ભરતાં આવડવી જોઈએ! આપણે સર્વે જુદા નથી, એક મૂર્તિમાં જ છીએ, પણ આવો જોગ હોય તેને એમ રહે. સહુ આવું અને આવું બળ રાખજો. આવો અને આવો દિવ્યભાવ રાખજો. આ લાભ બહુ મોટો મળ્યો છે. અક્ષરધામમાં જઈએ ત્યારે મળાય તે અહીં સહેજે મેળાપ થાય છે. આ બધી શ્રીજીમહારાજની દયા છે.

શ્રીજીમહારાજના જે સંત-હરિભક્ત છે એ તો મૂર્તિને સન્મુખ રમે છે. જેમ ભમરો પુષ્પ ઉપર ગુંજારવ કરે છે અને સુગંધ લે છે, તેમ જો મૂર્તિ સન્મુખ રમે તો કારણ શરીર બળી જાય, પણ કાર્યમાં અથમગથમ કર્યા કરે તો કારણ શરીર બળે નહિ અને મૂર્તિનું સુખ પણ ન આવે. માટે મૂર્તિને બાઝી

રહેવું. એ મૂર્તિ વિના અણુમાત્ર ક્યાંય ખાલી નથી.

સર્વે ક્રિયામાં મૂર્તિ મુખ્ય રાખવી, તો સુખિયું થવાય, તે વિના કોટિ સાધને કામ થાય તેવું નથી. આ જીવને દેહનું આવરણ મોટું છે, એ દેહ ચાળાચૂંથણો છે અને જીવને બહુ પ્રકારે છેતરી જાય છે, માટે તેને દુઃખરૂપ જાણી દેહરૂપે વર્તવું નહિ.

ક્યાં શ્રીજીમહારાજ! ને ક્યાં તેમના લાડીલા મુક્ત! ને ક્યાં જીવ! આ તો સર્વે બ્રહ્મની મૂર્તિઓ છે, જેને મૂર્તિનું સુખ આવે તથા મોટા મુક્તનો મહિમા સમજાય તેને તો આનંદ આનંદ વર્તે.

અનાદિ મહામુક્તરાજ શ્રી અબજીબાપાશ્રીના
દિવ્ય સંસ્મરણો

સંવત ૧૯૪૮ના અષાઢ માસમાં અમદાવાદના શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિરમાં અનાદિ મુક્તરાજ સ. ગુ. શ્રી નિર્ગુણદાસજી સ્વામીના આસને કચ્છના હરિભક્તોનો સંઘ બેઠો હતો. સદ્‌ગુરુશ્રીને શરીરે મંદવાડ હોવા છતાં પોતાના આસને બેસી ભગવદ્ વાર્તા કરતા હતા. સદ્‌ગુરુની સન્મુખ બેઠેલા હરિભક્તોમાં સમાધિવાળા અનાદિ મહામુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી ધ્યાનસ્થ મુદ્રામાં બેસી કથા સાંભળતા હતા. તે વખતે અમદાવાદના અગ્રગણ્ય હરિભક્ત ઈશ્વરલાલભાઈ સદ્‌ગુરુશ્રીના દર્શને આવ્યા. સભામાં હરિભક્તોની ભીડ ઘણી હતી તો પણ તે હરિભક્તોની વચ્ચે થઈને ચાલ્યા ને સદ્‌ગુરુશ્રીના ચરણસ્પર્શ કરવા ગયા. આ જોઈને સદ્‌ગુરુશ્રી કહે: “આ મોટા મોટા હરિભક્તો બેઠા છે તેમની મર્યાદા કેમ રાખતા નથી?” ત્યારે ઈશ્વરલાલભાઈ કહે: “સ્વામી! આમાં મોટા કોણ છે? આ તો સર્વે કચ્છના કણબી છે! એમને તો હું ભૂજમાં દિવાન હતો ત્યારથી ઓળખું છું!” સદ્‌ગુરુશ્રી અબજીબાપા સામું જોઈ હસીને કહે: “અબજીભાઈ! આ ઈશ્વરલાલભાઈ ભૂજમાં દિવાન હતા ત્યારથી તમને સૌને ઓળખે છે કે તમે કચ્છના કણબી છો” અબજીબાપા કહે: “સ્વામી! એમની વાત સાચી છે! અમે ક્યાં મોટા છીએ? અમે તો ગામડાના કણબી છીએ! અમે શાસ્ત્ર ભણ્યા નથી, શાસ્ત્રની વાતો અમને

આવડતી નથી! શાસ્ત્ર ભણેલા ને સભા ગજવે તે મોટા કહેવાય! અમને તો સ્વામિનારાયણના પ્રતાપે ગમે તેવા જીવને એક ચપટી વગાડીએ તેટલામાં સર્વે આવરણ ટાળીને સ્વામિનારાયણની મૂર્તિના સુખમાં મૂકી દેતાં આવડે છે!" સદ્ગુરુશ્રીએ ઈશ્વરલાલભાઈને કહ્યું કે, "આ અબજીભાઈ શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં અખંડ રહ્યા છે. તેમને તમારો પગ વાગ્યો તેથી શ્રીજીમહારાજનો અપરાધ થયો." ઈશ્વરલાલભાઈએ તરત ઊઠીને અબજીબાપાશ્રીને દંડવત્ પ્રણામ કરી પોતાની ભૂલ સુધારી તેમને રાજી કર્યા.

'હરિલીલામૃત'માં (કળશ ૫, વિશ્રામ ૬, કડી ૧૧-૧૩) શ્રીહરિજી કહે છે:

થાય અંશ કળા અવતાર,
ત્યારે ભક્ત પામે ભવપાર.
પુરુષોત્તમ પોતે પધારે,
તેની રીત જુદી હોય ત્યારે;
નહિ ભક્ત-અભક્ત પ્રમાણ,
કરે સંકલ્પથી જ કલ્યાણ.
તેના સેવક સંકલ્પ કરે,
એથી પણ બહુ જીવ ઉદ્ધરે.

એવી રીતે અનંત જીવોને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિના દિવ્ય સુખમાં મૂકી દેવા રૂપ આત્યંતિક કલ્યાણ કરવા

અનાદિ મહામુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીનું આ પૃથ્વી ઉપર પ્રાગટ્ય થયું હતું.

ગુજરાત રાજ્યમાં કચ્છ જિલ્લામાં ભૂજ શહેરથી વીસ કિલોમીટર દૂર, ભૂજ-મુંદ્રા રોડ ઉપર બળદિયા (વૃષપુર) નામનું રમણીય ગામ છે તે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનની પ્રસાદીનું ગામ છે. ત્યાં શ્રીજીમહારાજના પ્રત્યક્ષ મેળાપવાળા કણબી વેકરિયા નાથાભાઈ પટેલ અને તેમના ત્રણ પુત્રો-ગંગદાસભાઈ, રૂડાભાઈ ને તેજાભાઈ હતા. રૂડાભાઈને પાંચાભાઈ નામે ધર્મનિષ્ઠ, સંતસેવાપરાયણ ને એકાંતિક ભક્ત એવા પુત્ર હતા. પાંચાભાઈનાં પત્ની દેવબા પતિવ્રતા ને શ્રીજીમહારાજને વિષે પ્રેમલક્ષણા ભક્તિવાળાં હતાં. વૃષપુર ગામની બહાર આવેલી કાળી તળાવડીમાં શ્રીજીમહારાજે ઘણી વખત સંત-હરિભક્તો સહિત સ્નાન કરેલું. તે તળાવડીને પ્રસાદીની જાણી દેવબા અન્ય સ્ત્રીઓ સાથે રોજ સવારે, તે તળાવડીમાં સ્નાન કરવા જતાં. એક સવારે કાળી તળાવડીમાં સ્નાન કરીને કાંઠે આવેલા પથ્થર ઉપર બેસી દેવબા શ્રીજીમહારાજનું ધ્યાન-માનસી પૂજા કરતાં હતાં, ત્યારે શ્રીજીમહારાજે તેમને તેજોમય સ્વરૂપે દિવ્ય દર્શન આપ્યાં ને પ્રસન્ન થઈને વર માગવા કહ્યું. દેવબાને કાંઈ સંતાન ન હોવાથી અતિ રૂપવાન એવા શ્રીહરિને જોઈને આનંદમગ્ન થઈ બોલ્યાં કે, “તમ જેવા પુત્ર મારે ખપે!”

ત્યારે શ્રીહરિ બોલ્યા: "બાઈ! અમારા જેવા તો અમે એક જ છીએ, પણ અમારા અનાદિમુક્ત પણ અમારા જેવા કહેવાય તે તમારે ત્યાં પુત્રરૂપે જન્મ લેશે." એમ કહી શ્રીહરિ અંતર્ધાન થયા.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના વરદાન મુજબ સં. ૧૯૦૧ના કાર્તિક સુદિ અગિયારશ-પ્રબોધિની એકાદશીને સોમવારે અનાદિ મહામુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી આ લોકમાં પ્રગટ થયા.

ભગવાનને' કરુણાનિધાન'-'કરુણાનિકેતન'-'કરુણા-સાગર' કહે છે. જીવોની વિવિધ રીતે રક્ષા કરવામાં તો ભગવાનની કરુણા વહી જ રહી છે, પરંતુ એથીયે વિશેષ તો જીવોને પોતાના પરમ અદ્‌ભુત આનંદ સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થાય તે માટે સ્વયં પોતે કરુણા કરીને આ પૃથ્વી ઉપર પધારે છે, અગર પોતાના પરમ આનંદ સ્વરૂપમાં રસબસ રહેલા મુક્તોને આ પૃથ્વી ઉપર મોકલે છે, જે અનંત જીવોને ભગવાનના સ્વરૂપમાં જોડી ખરેખરો પરોપકાર કરે છે. શ્રીહરિના આવા કરુણાસભર સંકલ્પથી જ અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીનું આ પૃથ્વી પર વિચરણ હતું.

બાળપણથી જ અબજીબાપાશ્રીની સર્વ ક્રિયામાં અલૌકિકતાનાં દર્શન થતાં. કેટલાય દિવસ સ્તનપાન ન કરે તો યે સદાય પ્રફુલ્લિત જણાતા. સહેજ મોટા થયા ત્યારે

અન્ય બાળકો સાથેની રમતમાં પણ ભગવાનની સ્મૃતિ જણાયા કરે, બાળસખાઓને ભગવાનના પરમ અદ્ભુત સ્વરૂપની વાતો કરે, ધ્યાન કરાવે, નિદ્રામાંથી જાગે ત્યારે ભગવાનના દર્શનની વાતો કરે. તળાવ કે કૂવામાં નહાતાં વધુ સમય લાગે ને કોઈ પૂછે તો કહે: "હું તો શ્રીજીમહારાજનાં દર્શન કરતો હતો," એમ કહી શ્રીહરિજીની મૂર્તિનું એવું તો વર્ણન કરે કે શ્રીહરિના એ સ્વરૂપમાં ખેંચાઈ જવાય. બાળસખાઓ સાથે મંદિર જાય, સંત-હરિભક્તોની સેવા કરે, કીર્તનોની રમઝટ બોલાવે ને સૌને આનંદમાં તરબોળ કરી દે. તો ક્યારેક બાળમિત્રોને આશ્ચર્યજનક દર્શન પણ કરાવે. ઊંચેથી ધુબકો મારી કૂવા-તળાવમાં નહાવા પડે તો ય પોતાનું શરીર અડધું પણ પાણીમાં ડૂબવા ન દે! તો કોઈ વાર રમતમાં બાળમિત્રો પકડવા આવતા હોય ત્યારે બહુરૂપે દેખાય!

માતાપિતાના એક માત્ર પુત્ર હોવાથી, તેમના આગ્રહથી અબજીબાપાશ્રીએ ગૃહસ્થાશ્રમ અપનાવ્યો હતો. ઘરની આર્થિક સ્થિતિ દુર્બળ હતી, તે છતાં પોતાને કોઈ અપેક્ષા જણાય નહિ. માતાપિતા કોઈવાર આર્થિક સ્થિતિની વાત કરે તો કહે: આપણે તો અક્ષરધામમાં શ્રીજીમહારાજની સભામાં છીએ, આપણે અહીં ક્યાં છીએ! પોતે ખેતીનું કામ કરતા કોઈવાર બીજાને ત્યાં કામે ગયા હોય ત્યાં પોતાના સાથીદાર

કરતાં એટલા જ સમયમાં આશ્ચર્યજનક રીતે ઘણું બધું કામ કરી બતાવતા, તેથી દરેકને તેમના વિષે દિવ્યભાવ જણાતો. શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં રહ્યા થકા કેવી રીતે વ્યાવહારિક કાર્યો કરવાં તે પોતાની ક્રિયાઓ દ્વારા સૌને જણાવતા હોય તેમ લાગે.

જાણે અનેકને પોતાની સ્થિતિની સમજ પાડવાની હોય તેમ કરુણાથી પ્રેરાઈને, અબજીબાપાશ્રી સમાધિમાં રહેવા લાગ્યા. કોઈવાર ત્રણ દિવસ, પાંચ-સાત દિવસ કે વધુ દિવસ સુધી સમાધિ રહે. ધીરે ધીરે સમગ્ર સત્સંગ ‘સમાધિવાળા અબજીભાઈ’ તરીકે તેમને ઓળખવા લાગ્યો. ધ. ધુ. આદિ -આચાર્ય મહારાજશ્રી અયોધ્યાપ્રસાદજી મહારાજને મંદવાડ જણાતાં કચ્છનો સંઘ આચાર્ય મહારાજશ્રીના દર્શને ગયેલો, ત્યારે અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી પણ તે સંઘમાં અમદાવાદ ગયેલા. ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ તે વખતે ત્યાં દર્શને આવેલા સ. ગુ. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીશ્રીને અબજીબાપાશ્રીની ઓળખાણ પડાવતાં કહેલું કે, “આ સમાધિવાળા અબજીભાઈ.” એ રીતે સમગ્ર સત્સંગમાં અબજીબાપાશ્રી જાણીતા થયા.

કોઈ હરિભક્ત માંદા હોય તેની પોતાને ખબર પડે ત્યારે મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી તેની પાસે જાય, કીર્તનો બોલે, શ્રીજીમહારાજના મહિમા-પ્રતાપની વાતો કરે, ને તેને

ધામમાં મૂકી દે. આમ સગાંવહાલાંઓ તથા ગામ-પરગામના હરિભક્તોને અબજીબાપાશ્રીની મહાન સ્થિતિ જણાતી.

તે સમયમાં ભૂજ મંદિરમાં સ. ગુ. શ્રી અક્ષર-જીવનદાસજી સ્વામી, માંડવીમાં લક્ષ્મીરામભાઈ, રામપુરમાં ધનબા વગેરે મહાન સ્થિતિવાળા મુક્તો હતાં. એ સૌને સ્વાભાવિકત: જ અબજીબાપાશ્રી સાથે અરસપરસ ખૂબ હેત હતું. અમદાવાદ શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિરના મહાન સદ્‌ગુરુ નિર્ગુણદાસજી સ્વામીશ્રી કે જેઓ સદ્‌ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામીશ્રીની કૃપાથી શ્રીહરિના સાક્ષાત્કારની સ્થિતિને પામેલા, તેઓશ્રી જ્યારે અમદાવાદથી ભૂજ પધારે ત્યારે તેઓશ્રી પણ અબજીબાપાશ્રી સાથે ખૂબ હેત જણાવતા ને શ્રીજીમહારાજના રહસ્યની વાતો પરસ્પર એકાંતે કરતા.

સ. ગુ. શ્રી નિર્ગુણદાસજી સ્વામીના મંદવાડના સમાચાર મળતાં મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી અમદાવાદ પધારેલા. તે વખતે સદ્‌ગુરુશ્રીના આસને સદ્‌ગુરુશ્રી અને મુક્તરાજશ્રી એકાંતે બેઠા હતા, ત્યારે સદ્‌ગુરુશ્રી કહે: "અબજીભાઈ! મને તમોને ભેટીને મળવાનો સંકલ્પ છે તો તમે આ આંગડી પહેરી છે તે કાઢી નાખો." ત્યારે મુક્તરાજશ્રીએ પોતે પહેરેલી આંગડી કાઢવા માંડી, ત્યાં તો આંગડીમાંથી તેજની છટા છૂટી! સદ્‌ગુરુશ્રી કહે: "અહો! તમો આવા તેજોમય છો?" ત્યારે મુક્તરાજશ્રી કહે: "સ્વામી!

આપ પણ એવા જ તેજોમય છો! શ્રીજીમહારાજ અને તેમના મુક્તો - એ સૌ તેજોમય છે." એમ કહી તેજ સંકેલી લીધું. તે વખતે મૂળીવાળા સ. ગુ. શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી ત્યાં હાજર હતા.

બહારગામથી હરિભક્તો પોતાની પાસે આવે ત્યારે કોઈવાર અબજીબાપાશ્રી ધ્યાનમાં બેઠા હોય, તે ઘણીવારે જાગૃત થાય. એક વખત પોતાની વાડીમાં પોતે શ્રીજીમહારાજમાં જોડાઈને કોસ હાંકતા હતા, ને બહારગામના હરિભક્તો આવ્યા, કેટલીય વાર સુધી ઊભા રહ્યા પણ અબજીબાપાશ્રીને અંતર્વૃત્તિને કારણે જાણ થઈ નહિ. હરિભક્તોએ ઊંચે સાદે 'જય સ્વામિનારાયણ' કર્યા ત્યારે જાણ થઈ! શ્રીજીમહારાજના મહિમા અને દિવ્યભાવની વાતો કરે ત્યારે સાંભળનારા સૌ કોઈ તલ્લીન થઈ જાય, ને સૌ કોઈને શ્રીહરિજીના માહાત્મ્યની સાથે સાથે આપોઆપ અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીનું માહાત્મ્ય પણ હૃદયમાં ઊતરી જતું.

અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી સામાન્ય રીતે બોલતા ઓછું, ધ્યાનમાં વિશેષપણે રહેતા. આથી સ. ગુ. શ્રી નિર્ગુણદાસજી સ્વામી તથા અ. મુ. લક્ષ્મીરામભાઈ જેવા મુક્તો આગ્રહ કરી તેમની પાસે શ્રીજીમહારાજના અદ્‌ભુત પ્રતાપની વાતો કરાવતા. તે જ રીતે સ. ગુ. શ્રી

ઈશ્વરચરણદાસજી સ્વામી, સ. ગુ. શ્રી વૃંદાવનદાસજી સ્વામી તથા મૂળી મંદિરના સદ્‌ગુરુઓ અબજીબાપાશ્રીને વિનય કરી બોલાવવાનો બહુ આગ્રહ કરતા ત્યારે આગ્રહને વશ થઈને અબજીબાપાશ્રી પ્રસંગોપાત શ્રીહરિના રહસ્ય જ્ઞાનની અદ્‌ભુત વાતો કરતા.

સુગંધથી 'મઘમઘતા સુમનને (પુષ્પને) મધમાખીઓને આમંત્રણ આપી બોલાવવી પડતી નથી, તે તો સુગંધથી આકર્ષાઈ આપમેળે ટોળે વળે છે! શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિરૂપી સુગંધથી મઘમઘતા અબજીબાપાશ્રીના સમાગમ માટે ગામેગામથી મુમુક્ષુઓ ઊભરાવા લાગ્યા. પોતાને તો રાજસી ઉદ્‌ઘોષ જરાયે ન હતો. પોતે કહેતા કે કૂવો ખોદવા-ગાળવાનું કામ ચાલતું હોય, ત્યાં કેટલાય મજૂરો ખોદતાં હોય, માટી કાઢતાં હોય, વગેરે પ્રવૃત્તિનો ઉદ્‌ઘોષ ઘણો લાગે પણ ત્યાં જઈએ તો પાણી પીને તૃષા છીપે તેવું ન થાય, પણ જ્યાં અલંચ કૂવો ભર્યો પડ્યો હોય ત્યાં બીજો કોઈ ઉદ્‌ઘોષ ન હોય, જે કોઈ આવે તે પાણી પીને સુખિયા થતા જાય! અપાર-અપાર એવી શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનની દિવ્ય મૂર્તિના સુખનું પાન કરાવવા માટે અબજીબાપાશ્રીએ સાત્વિક સદાવ્રત ખુલ્લું મૂક્યું હતું. પોતે કહેતા: "કોઈ આવો! કોઈ આવો! આ ટાણે મહારાજે મોક્ષનાં સદાવ્રત બાંધ્યાં છે!" અનંત જીવોને આ આત્યંતિક કલ્યાણનાં સદાવ્રતનો લાભ

મળે તે માટે ક્યારેક ક્યારેક અબજીબાપાશ્રી સંઘ લઈ કચ્છમાંથી અમદાવાદ-વડતાલ-છપૈયા પધારતા, તો ક્યારેક યજ્ઞ-પારાયણનું નિમિત્ત કરી હરિભક્તો-મુમુક્ષુઓને કચ્છમાં તેડાવતા ને પોતાના યોગમાં આવેલાને શ્રીહરિજીની મૂર્તિના સુખમાં જોડી દેતા.

ઉપરોક્ત કલ્યાણકારી હેતુથી સં. ૧૯૪૨માં કચ્છમાંથી છસો હરિભક્તોનો સંઘ લઈ પગે ચાલીને અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી ગામોગામ દર્શન દેતાં દેતાં, મૂળી-ગઢપુર-ધોલેરા-ધોળકા-જેતલપુર મંદિરોમાં દર્શન કરી, શ્રીહરિ જન્મોત્સવ (ચૈત્ર સુદ ૯) ઉપર અમદાવાદ પધાર્યા હતા. અમદાવાદથી ડભાણ-વડતાલ-બુધેજ-કમિયાળા-કારિયાણી-સારંગપુર-ગઢપુર-ગોંડળ-જૂનાગઢ-રાજકોટ-જામનગર વગેરે સ્થળોએ વિચરણ કરી, ભૂજ પાછા પધાર્યા હતા. સં. ૧૯૫૬માં સંઘે સહિત શ્રીહરિજીની જન્મભૂમિ છપૈયાધામે પધાર્યા હતા. ફરી સં. ૧૯૭૨માં શ્રી છપૈયામાં શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજની મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠોત્સવ ઉપર અબજીબાપાશ્રી છપૈયા પધાર્યા હતા. તે વખતે ભૂજથી જામનગર-રાજકોટ-મોરબી-વાંકાનેર-મૂળી-લીલાપુર થઈ પાટડી પધાર્યા હતા, ને ત્યાં હરિમંદિરમાં ૫. પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ અ. મુ. બાપાશ્રીને સાથે રાખી મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. ત્યાંથી વીરમગામ-સરસપુર થઈ જેતલપુર પધાર્યા હતા. ત્યાં

કથા-પારાયણમાં સૌને દર્શન સમાગમનો લાભ આપી અસલાલી થઈ અમદાવાદ પધાર્યા હતા. ત્યાંથી બે હજાર માણસોનો સંઘ લઈ પોતે જયપુર થઈ છપૈયા પધાર્યા હતા. ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ અ. મુ. બાપાશ્રીને સાથે રાખી શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજની પ્રતિષ્ઠા કરી, આરતી ઉતારી હતી. અબજીબાપાશ્રી તે વખતે છપૈયામાં દસ દિવસ રહ્યા હતા. ત્યાંથી અયોધ્યા-આગ્રા-જયપુર-સિદ્ધપુર-ભંકોડા થઈ દેવપુરા-મણિપુરા-જોષીપુરા-વીરમગામ-મૂળી થઈ ભૂજ પાછા પધાર્યા હતા. તેવી જ રીતે સં. ૧૯૭૯માં મૂળી મંદિરના શતવાર્ષિક પાટોત્સવ નિમિત્તે વિષ્ણુયાગમાં અબજીબાપાશ્રી પધારેલા ને હજારો હરિભક્તોને દર્શન-સેવા સમાગમનો લાભ આપ્યો હતો. એ પ્રસંગે મૂળી મંદિરના છેલ્લા સો વર્ષના ઇતિહાસમાં એટલા હરિભક્તોનો સમુદાય પહેલી વખત ભેગો થયો હતો. તે વખતે હરિભક્તોના આગ્રહથી અમદાવાદ, સુરેન્દ્રનગર, રાજકોટ વગેરે જિલ્લાઓના અસંખ્ય ગામડાંઓમાં પોતે વિચરણ કરી, હરિભક્તોને લાભ આપી રાજી કર્યા હતા. સં. ૧૯૬૭, સં. ૧૯૭૯ ને સં. ૧૯૮૩ એમ ત્રણ વખત પોતે કરાંચી પધારેલા ને અનેક સત્સંગી મુમુક્ષુઓ એ અવસરનો અલૌકિક લાભ લઈ સુખિયા થયા હતા.

આ બધાં તીર્થાટન દરમિયાન મુક્તરાજ અબજી-

બાપાશ્રીનો એક જ સંકલ્પ, એક જ આગ્રહ, એક જ ભાવ-કેવી રીતે વધુ ને વધુ જીવ શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુજીના દિવ્ય સ્વરૂપમાં જોડાય! પોતે કહેતા: "એક જીવને ઉગારો તો એક બ્રહ્માંડ ઉગાર્યાનું પુણ્ય થાય, કારણ કે તેને ચોરાસીમાં અનંત વાર મરવું અને અવતરવું પડે તે મટી ગયું, એમ બ્રહ્માંડ ઉગાર્યા જેટલું પુણ્ય કહ્યું." શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુજીની ઇચ્છાથી જાણે શ્રી સ્વામિનારાયણની કૃપા વરસાવવા નીકળ્યા ન હોય! તેમ મુક્તરાજશ્રીની સર્વ ક્રિયામાં અલૌકિકતા જણાઈ આવતી. સભામાં અબજીબાપાશ્રી વાત કરતા: "અક્ષરધામમાં શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનની જે દિવ્ય મૂર્તિ છે તે મૂર્તિ તથા સંવત ૧૮૩૭માં શ્રી છપૈયાપુરમાં પ્રગટ થયા તે મનુષ્યરૂપ મૂર્તિ તથા અત્યારે પ્રતિમા સ્વરૂપે દર્શન દેતી શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજ, શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજની મૂર્તિઓ તે એક જ છે અને સ્વયં પોતે છે. અત્યારે આ સભામાં દિવ્ય સ્વરૂપે શ્રીહરિજી પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે, આપણાં અહોભાગ્ય છે કે જેમને દેહ મૂકીને પામવાના છે તે દેહ છતે જ મળ્યા છે." -આમ વાત કરે, ને મુમુક્ષુઓનાં અંતર શ્રીહરિજીના દિવ્ય સ્વરૂપમાં ખેંચાઈ જતાં. ગામેગામ, ઘરેઘર- જ્યાં જ્યાં અબજીબાપાશ્રી વિચર્યા ત્યાં બાળ-યુવાન-વૃદ્ધ જે જે એમના સંસર્ગમાં આવ્યા તેમને દિવ્યતાની લહાણી કરી દીધી.

"અમે તો શ્રી સ્વામિનારાયણની ઇચ્છાથી તેમની મૂર્તિને પમાડવા નીકળ્યા છીએ! કોઈ લો! કોઈ લો!" -એમ કહેતા!

એક વાર છપૈયા જતાં મથુરા સ્ટેશને ગાડી ઊભી હતી, ને સંતો-હરિભક્તોના સંઘથી વીંટાયા થકા અબજીબાપાશ્રી શ્રીહરિજીની દિવ્યતાની પ્રસાદીરૂપે સૌ કોઈને પતાસાં વહેંચતા હતા. એક અંગ્રેજભાઈ પ્લેટફોર્મ ઉપર ઊભા હતા, તેમણે તે જોયું. શું ખબર એમના મનમાં શું થયું, પણ તે ય અબજીબાપાશ્રી પાસે આવ્યા, ને હાથ લંબાવ્યો! બાપાશ્રીએ તેમને ય પતાસાં આપી હાથ ભરી દીધો. પછી બાપાશ્રી કહે: "સ્વામિનારાયણ ભગવાનની કૃપાથી આ જીવને પણ આ સંત-હરિભક્તોના જેવી પ્રાપ્તિ થઈ ગઈ!" પતાસાંના નિમિત્તે આત્યંતિક કલ્યાણ દઈ દીધું. આ રીતે કેવળ કૃપાથી અનેક જીવોને શ્રીજીમહારાજના સુખના અધિકારી બનાવી દીધા.

અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી કેટલાય હરિભક્તોને તેમના મનની વાત જાણી અંતર્યામીપણે કહી દેતા, તો કેટલાકને નિરાવરણ સ્થિતિ પમાડતા. લુણાવાડાના પ. ભ. હરિભક્ત રણછોડલાલભાઈ કે જે પ. ભ. કાશીરામભાઈ પ્રોફેસરના મોટાભાઈ હતા તે પોતે મોરબી રાજ્યના સરન્યાયાધીશ હતા, તેઓ વૃષપુર અબજીબાપાશ્રીના દર્શન-સમાગમે ગયા. તેમણે બાપાશ્રીને જમવા દાડમ આપ્યું. બાપાશ્રી તે જમ્યા, ને તે વખતે જે ચાકળા ઉપર બાપાશ્રી

બેઠા હતા તેને ઊંચો કરી તેની નીચે પડેલો દાણો લઈ રણછોડલાલભાઈને બાપાશ્રીએ આપ્યો. પછી કહ્યું કે દહીંસરા ગામમાં કેસરાભાઈ મોટા મુક્ત છે તેમના દર્શને જાઓ. રણછોડલાલભાઈ તે મુજબ દહીંસરા ગયા ને કેસરાભાઈનાં દર્શન કર્યા ને શ્રીહરિજીની વાતો કરવાની વિનંતી કરી તે વખતે કેસરાભાઈ કહે "બાપ! હું શું જાણું ભાઈ! તમે બાપાશ્રીને દાડમ જમાડ્યું અને એક દાણો તમને ચાકળા હેઠળથી આપ્યો!" રણછોડલાલભાઈ તો સાંભળી જ રહ્યા! જે પ્રસંગે અબજીબાપાશ્રી ને રણછોડલાલભાઈ સિવાય અન્ય કોઈ હાજર જ ન હતું, ને જે પ્રસંગ વૃષપુર ગામમાં બનેલો, તેની અક્ષરશઃ વાત કેસરાભાઈ દહીંસરામાં કરતા હતા. રણછોડલાલભાઈની નમ્રતાપૂર્વકની વિનંતી પછી કેસરાભાઈએ કહ્યું "અબજીબાપાશ્રીએ મારા ઉપર કૃપા કરી મને નિરાવરણ કર્યો છે! અહીં રહ્યે રહ્યે જ બધે દેખાય-સંભળાય છે!"

કેટલાક હરિભક્તોને દેહને અંતે શ્રીજીમહારાજ સાથે દર્શન દઈ અબજીબાપાશ્રી ધામમાં તેડી જતા, તો કેટલાકને આયુષ્ય ન હોય તો પણ રાખતા. ધ્રાંગધ્રાના પ. ભ. મોહનભાઈને અબજીબાપાશ્રીએ દર્શન દઈ કહ્યું કે તમને આવતી પૂનમનાં રોજ બાર વાગ્યે ધામમાં તેડી જઈશું. આ વાત મોહનભાઈએ પોતાના પિતાને કહી. તેથી તેમણે

ધ્રાંગધ્રાથી વૃષપુર બાપાશ્રી ઉપર તાર કર્યો કે મોહનના બદલામાં મને લઈ જાઓ, પણ એને રાખો. તે તાર ભૂજની તાર-ઓફિસે ઊતર્યો. તે તાર લઈને ભૂજના સોની મોતીભાઈ વૃષપુર અબજીબાપાશ્રી પાસે ગયા, તે વખતે વૃષપુરમાં વઢવાણના ડો. મણિલાલભાઈ હાજર હતા, તેમણે તે તાર વાંચી સંભળાવ્યો. બાપાશ્રી તેમને પૂછે છે: "શું કરવું ખપે?" મણિલાલભાઈ તથા મોતીભાઈ કહે: "બાપા! ગૃહસ્થને તો પુત્રનો ખપ ઘણો!" બાપાશ્રી કહે: "ભલે, તેને તાર કરો કે તમારી પ્રાર્થના મંજૂર રાખી છે." ('Request granted' -એમ તાર કરાવ્યો હતો.) તે વખતે મોહનભાઈને ધ્રાંગધ્રા ફરીવાર દર્શન થયાં ને બાપાશ્રીએ કહ્યું: "હવે તને હમણાં રાખશું." મોહનભાઈ સાજા થઈ ગયા ને તેમના પિતાશ્રીને શ્રીજીમહારાજ તથા બાપાશ્રી દર્શન દઈ ધામમાં તેડી ગયા. આ આખી વિગત જાણી ભૂજ તારઓફિસના તાર માસ્તર મણિલાલભાઈ આશ્ચર્ય પામી ગયા ને મહિમા જાણી સત્સંગી થઈ ગયા!

અબજીબાપાશ્રી કહેતા: "ગાજવીજથી દાણા ન પાકે ને વરસાદથી દાણા પાકે, તેમ પરચા-ચમત્કાર જોવા-જાણવાથી શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું જેવું છે તેવું સુખ ન આવે. તે તો મહારાજનું સર્વોપરીપણું-કર્તાપણું-સાકારપણું-સુખદાતાપણું તે રૂપ સ્વરૂપનિષ્ઠા દૃઢ કરવાથી મહારાજ ને મુક્તોનો મહિમા

સમજાય ને મૂર્તિનું સુખ મળે. એ મૂર્તિના સુખમાં પહોંચ્યા પછી ધામનું સુખ તે પણ શું? અને મુક્તનું સુખ તે પણ શું? એવું એ મૂર્તિનું અલૌકિક, અનુપમેય સુખ છે. માટે મૂર્તિમાં જ જોડાવું." એ રીતે શ્રીજીમહારાજના સ્વરૂપની યથાર્થ સમજણ આપી કેટલાક હરિભક્તોના ઘાટ-સંકલ્પ ટાળી જ્ઞાન-ધ્યાન દૃઢ કરાવતા, તો કેટલાક સંત-હરિભક્તોને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનો સાક્ષાત્કાર કરાવતા. સદ્‌ગુરુ ઈશ્વરચરણદાસજી સ્વામીશ્રીના સાધુ પુરુષોત્તમપ્રિયદાસજી સ્વામી એક વખત વૃષપુર મંદિરમાં દૃષ્ટિ સ્થિર કરી શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ (પ્રતિમા)નાં દર્શન કરતા હતા. તે વખતે અબજીબાપાશ્રી ત્યાં દર્શને પધાર્યા. સ્વામી પુરુષોત્તમપ્રિયદાસજીને એકતાર વૃત્તિથી દર્શન કરતાં જોઈ બાપાશ્રી બહુ પ્રસન્ન થયા, તેમના માથે હાથ મૂકી કહ્યું: "આમ ને આમ મૂર્તિ સામું જોઈ રહેજો!" - ત્યાં તો તેમને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાંથી અપાર તેજ ને સુખ નીકળતું અનુભવ્યું ને તે મૂર્તિમાં અનંત મુક્તો સોંસરા દેખાવા લાગ્યા. જેમ બિલોરી કાચમાં અનંત રૂપ દેખાય તેમ અનંત મુક્તોને એકબીજામાં નિરાવરણ જોઈ નેત્ર સ્થિર થઈ ગયાં! એમ ઘણીવાર સુધી મૂર્તિ સામું જોઈ રહ્યા. પછી બાપાશ્રી કહે: "કેમ! મૂર્તિનું સુખ કેવું!" ત્યારે તે કહે: "બાપા! બહુ દયા કરી, મને કૃતાર્થ કર્યો." એમ અબજીબાપાશ્રીએ પુરુષોત્તમપ્રિયદાસજી સ્વામીને મૂર્તિનો

અલૌકિક ભાવ બતાવી સુખિયા કર્યા. આવી રીતે કેટલાય સંત-હરિભક્તો અબજીબાપાશ્રીની કૃપાથી શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિના સુખે સુખિયા થયા હતા.

અનેક જીવોને શ્રીજીમહારાજમાં જોડવાના સંકલ્પના એક ભાગ રૂપે જ અબજીબાપાશ્રીએ અવારનવાર યજ્ઞ-પારાયણો કરાવ્યાં કે જુદાં જુદાં ગામોમાં સમૈયા-ઉત્સવ-પારાયણ-યજ્ઞ પ્રસંગે પધાર્યા. અનાદિ મુક્તરાજ બાપાશ્રીએ વૃષપુરમાં છ મોટા યજ્ઞ-પારાયણો કર્યા હતા. સં. ૧૯૫૯માં 'સત્સંગિજીવન' અને 'શિક્ષાપત્રીભાષ્ય'નું પારાયણ કરાવ્યું હતું. સં. ૧૯૭૧માં વૃષપુર ગામના પાદરમાં આવેલી, શ્રીજીમહારાજની પ્રસાદીભૂત કાળી તળાવડીને કાંઠે છત્રી કરાવીને ત્યાં ચરણારવિંદ પધરાવ્યાં હતાં, ને 'સત્સંગિજીવન'નું પારાયણ કરાવ્યું હતું ને તે વખતે "આ છત્રીએ જે કોઈ દર્શને આવશે તેનો આત્યંતિક મોક્ષ થશે." એવા આશીર્વાદ આપ્યા હતા. તે વખતે શ્રીજીમહારાજે ઘણાં ઐશ્વર્ય-પ્રતાપ બતાવ્યાં હતાં. શ્રીજીમહારાજ તથા બાપાશ્રીનાં દર્શન ઘણે ઠેકાણે એક જ વખતે દિવ્યરૂપે થયાં હતાં, ને ઘીના ડબ્બા ખાલી કરીને રાખ્યા હતા તે બાપાશ્રીએ ઘીના ભરેલા દેખાડ્યા ને તે ઘી યજ્ઞમાં વાપર્યું - એવા ચમત્કારો બતાવ્યા હતા. તે જ રીતે સં. ૧૯૭૪માં 'પુરુષોત્તમ લીલામૃત સુખસાગર'નું પારાયણ, સં. ૧૯૭૮માં 'સત્સંગિજીવન'નું

પારાયણ તથા છત્રીએ ભીડભંજન હનુમાનની સ્થાપના, તથા સં. ૧૯૮૨માં 'સત્સંગિજીવન'નું પારાયણ કરાવી હજારો સંત-હરિભક્તોને દર્શન સેવા-સમાગમનું અદ્‌ભુત સુખ આપ્યું હતું. છેલ્લો કથાયજ્ઞ સં. ૧૯૮૪ના ચૈત્ર માસમાં 'સત્સંગિજીવન' ગ્રંથનું પારાયણ કરાવી કર્યો હતો. દરેક પ્રસંગે અમદાવાદ ને વડતાલ-એમ બંને દેશવિભાગના હજારો સંત-હરિભક્તોએ ઉપસ્થિત થઈ અલૌકિક લાભ લીધો હતો. તે સમયમાં હાલના જેવી વાહનવ્યવહાર વ્યવસ્થા હતી નહિ. કચ્છમાં જવા માટે સૌરાષ્ટ્રના સુરેન્દ્રનગર-રાજકોટ રેલ્વે લાઈન ઉપર વાંકાનેર સ્ટેશનેથી છૂટી પડતી મોરબી-નવલખી રેલવે લાઈનમાં નવલખી જવાતું. ત્યાંથી સ્ટીમલોંચ કે વહાણમાં દરિયાની ખાડી ઓળંગી કંડલા જવાતું. ત્યાંથી ટ્રેન કે અન્ય રીતે ભૂજ જઈ ભૂજથી ગાડાં કે ઘોડાગાડી કે ચાલતાં વૃષપુર જવાતું. આટલી તકલીફની મુસાફરી હોવા છતાં હજારો સંત-હરિભક્તો વર્ષોવર્ષ અબજીબાપાશ્રીના દર્શન-સેવા-સમાગમ માટે કચ્છમાં વૃષપુર જતાં.

અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીના સમાગમથી હજારો સંત-હરિભક્તો સુખિયા થયાં. અનેકના સ્વભાવ સંપૂર્ણતઃ બદલાઈ ગયા. કુંભારિયાના મિસ્ત્રી હરજીભાઈ મોટા કોન્ટ્રાક્ટર હરિભક્ત હતા. તેઓ સં. ૧૯૫૦માં ભૂજમાં 'સત્સંગિજીવન'નું પારાયણ હતું ત્યારે ભૂજ આવેલા ને

તેમનો ઉતારો મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીની જોડે હતો. હરજીભાઈને માટે સાધુઓ સારી રસોઈ કરીને મોકલતા-જમાડતા, નહાવા માટે ગરમ પાણી મોકલતા ને સૂવા માટે ઢોલિયો -વગેરે રખાવતા, તે વખતે હરજીભાઈએ અબજીબાપાશ્રીની પાસેથી શ્રીજીમહારાજ અને મુક્તોના મહિમાની વાતો જાણી, તે એવી અંતર સોંસરી નીકળી ગઈ કે પોતાને એમ થઈ ગયું કે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન સર્વોપરી, સર્વાવતારી ભગવાન છે, ને આ અબજીબાપાશ્રી સર્વે અવતારાદિકથી, બ્રહ્મકોટિ-અક્ષરકોટિથી પર એવા મહામુક્ત છે તે મેં જાણ્યા નહિ, ને આવા મોટા મુક્ત આગળ હું ઢોલિયામાં સૂઈ રહું છું તે મારે અપરાધ થયો! એમ જાણી ઢોલિયેથી ઊતરી અબજીબાપાશ્રીને દંડવત્ કર્યા, પ્રાર્થના કરીને અપરાધ માફ કરાવ્યો. પછી તદ્દન સાદો ખોરાક, તે પણ તાંસળામાં ભેગો કરીને તેમાં પાણી મેળવીને જમવા માંડ્યા. વસ્ત્ર પણ સાવ સાદાં પહેરવા માંડ્યા, ને અબજીબાપાશ્રીના સમાગમ માટે વૃષપુરમાં જ રહેવા લાગ્યા. બાપાશ્રીએ તેમને અતિ આગ્રહ કરી કુંભારિયા મોકલ્યા, ને ત્યાં અલૌકિક ચમત્કાર જણાવી ધામમાં તેડી ગયા.

મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી પાસે અખંડ બ્રહ્મયજ્ઞ થયા કરતો. વહેલી સવારથી માંડીને મધ્યરાત્રિ સુધી સતત કથામૃતની લહાણ ને શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુજીના દિવ્ય

સ્વરૂપમાં જોડી દેવારૂપ સેવા ચાલુ ને ચાલુ રહેતી. બાપાશ્રી મુખ્યત્વે શ્રીજીમહારાજના મહિમા-ઉપાસના-સુખની વાતો ઘણી કરતા. પોતે કહેતા: "શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનને સર્વ અવતારના અવતારી, સર્વ કારણના કારણ, સર્વોપરી, સદા સાકાર, સર્વ કર્તા-હર્તા ને આનંદ સ્વરૂપ જાણીને એક એ મૂર્તિમાં જ રસબસ-લુબ્ધ રહો, એક મૂર્તિમાં જ જોડાઓ, એક મૂર્તિ જ સિદ્ધ કરો. બીજું બધું પડતું મૂકો. જેમ સૂર્ય ઊગતાં જ રાત્રિ ટળી જાય છે તેમ જ્યારે સ્વરૂપનિષ્ઠા દૃઢ થાય છે ત્યારે પંચ વિષય, પરચા-ચમત્કાર-ઐશ્વર્ય એ સર્વમાંથી સહેજે જ પ્રીતિ ટળી જાય છે. આવી સ્થિતિ થાય તે જ અનુભવ જ્ઞાન-લક્ષ્યાર્થ જ્ઞાન. વાચ્યાર્થમાં પડ્યા રહેવું નહિ, પણ લક્ષ્યાર્થ કરવો." વળી, બાપાશ્રી સતત સમજાવતા રહેતા કે એ અદ્‌ભુત અનુપમેય સ્વામિનારાયણ ભગવાનના નિત્ય નવીન સુખને ભોગવવાની બે સ્થિતિ છે: એ મૂર્તિ સ્વરૂપ થઈને, પણ સન્મુખ રહીને સુખ ભોગવવું તે પરમ એકાંતિકની સ્થિતિ, અને મૂર્તિ સ્વરૂપ થઈને એ મૂર્તિમાં સાકારપણે રોમેરોમ લુબ્ધ થઈ જવું-ઓતપ્રોત થઈ જવું-તલ્લીન થઈ જવું-તે અનાદિમુક્તની સ્થિતિ છે. તે જ છેલ્લામાં છેલ્લી સ્થિતિ-તે જ આત્યંતિક મોક્ષ.

સ. ગુ. શ્રી ગોપાળાનંદ સ્વામી, સ. ગુ. શ્રી ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, વગેરે અનાદિમુક્તો જે વાત સમજાવતા તે જ

વાત સ્પષ્ટ કરી કરીને અબજીબાપાશ્રીએ સમજાવી છે: "શ્રીજીમહારાજના સકામ ભક્ત બ્રહ્માથી લઈ અક્ષર સુધીની પદવીને પામે છે (કા૦ ૧૦) અને નિષ્કામ ભક્ત શ્રીહરિજીના પરમ એકાંતિક કે અનાદિમુક્તની પદવીને પામે છે, પણ ભગવાન શ્રી પુરુષોત્તમ-સ્વામિનારાયણ એક જ ને અદ્વિતીય છે, તે ભગવાનની પદવીને કોઈ પણ પામી શકતા નથી, ને ભક્ત કોઈ દિવસ પોતાના સ્વામીની પદવીને ઇચ્છે જ નહિ. શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન કૃપા કરીને અનાદિમુક્તને રસબસ પોતાની મૂર્તિમાં નિમગ્ન-લુબ્ધ રાખે છે, જેમ દૂધમાં સાકર રહે છે તેમ. છતાં શ્રીહરિજી પોતે સ્વામી છે ને અનાદિમુક્ત સર્વે સેવક છે. શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન એક જ છે અને અનાદિમુક્ત અનેક છે, અનેક થાય છે, ને અનેક થશે; તે સર્વેને શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન સુખ આપે છે ને અનાદિમુક્તો એ એક જ મૂર્તિના સુખભોક્તા છે."

ગઢડા પ્રથમ પ્રકરણના ૫૧મા વચનામૃત પ્રમાણે જે વસ્તુ જાણવી-જોવી હોય તે વસ્તુરૂપ થયા વિના તે વસ્તુ યથાર્થ જોઈ-જાણી શકાતી નથી, તે રીતે મુક્તો પુરુષોત્તમરૂપ છે. અનાદિમુક્ત સ્વયં પુરુષોત્તમ નથી, પણ પુરુષોત્તમરૂપ છે. અનાદિમુક્ત સદા સુખમાં જ લુબ્ધ રહે છે ને સુખ લીધા જ કરે છે પણ તે સુખ મૂકી બીજો સંકલ્પ કરતા જ નથી,

બીજું કાંઈ જોતા જ નથી. જ્યાં મૂર્તિ ત્યાં અનાદિમુક્ત. જેવું મૂર્તિ બોલે તેવું જ અનાદિમુક્ત બોલે, કેમ કે અનાદિમુક્ત રસબસ રીતે શ્રીહરિજીના ભેગા ને ભેગા જ છે. તે છતાં શ્રીજીમહારાજ સુખના આપનારા છે, ને અનાદિમુક્તો એ સુખ ભોગવનારા છે.

આમ શ્રીજીમહારાજના અનાદિમુક્તની અદ્‌ભુત સ્થિતિની વાત સમજાવતાં અબજીબાપાશ્રી કહેતા: "સાચા મુક્ત હોય તે પુરુષોત્તમરૂપ વર્તે પણ પંડે પુરુષોત્તમ થતા નથી, અને તે મૂર્તિમાં જ જોડે પણ પોતામાં ન જોડે."

'શ્રીજીમહારાજના દિવ્ય સાકાર સ્વરૂપમાં તેમના જેવા જ દિવ્ય સાકાર સ્વરૂપે થઈ તેમનામાં રસબસપણે જોડાઈ જવું -તેવી સ્થિતિને સ. ગુ. શ્રી ગોપાળાનંદ સ્વામી 'કૈવલ્ય મુક્ત' કહેતા. અબજીબાપાશ્રી 'અનાદિમુક્ત' કહેતા. દરેક મુમુક્ષુ જીવાત્માને આવી 'અનાદિમુક્ત'ની સ્થિતિની પ્રાપ્તિ થાય તે જ પરમ આદર્શ છે. અબજીબાપાશ્રીએ એ સ્થિતિનું વિવેચન વિગતવાર કર્યું છે, એટલું જ નહિ, પણ પરમ કૃપા કરી અનેકને એવી અદ્‌ભુત સ્થિતિને પમાડ્યા છે, ને એ સ્થિતિનો સાક્ષાત્કાર કરાવ્યો છે.

કહે છે પારસ-સ્પર્શમણિ પણ વિવિધ પ્રકારના હોય છે. લોખંડને અડાડે ને લોખંડનું સુવર્ણમાં રૂપાંતર થઈ જાય તેવા પારસમણિ સામાન્ય ગણાય, પણ જે પારસમણિ

લોખંડને અડાડે તેનાથી લોખંડનું પારસમણિ જેવા જ બીજા પારસમણિમાં રૂપાંતર થઈ જાય તે પારસમણિ ઉત્તમ! એ રીતે અબજીબાપાશ્રીએ અનેક મુમુક્ષુઓને પુરુષોત્તમરૂપ કરી શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના દિવ્ય સ્વરૂપમાં જોડી દીધા.

એવી જ રીતે, અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રી શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞા પાળવા ઉપર ખૂબ ખૂબ ભાર મૂક્તા. પોતે કહેતા કે મહારાજની આજ્ઞા લોપાય તો અપમૃત્યુ થયું જાણવું. પોતાના હેતવાળા સંત-હરિભક્તોને વારંવાર કહેતા: "અમને કોઈ ખતરાવશો નહિ, આ જોગ-સમાગમ-સત્સંગને વગોવાવશો નહિ. શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞામાં દૃઢપણે રહેજો." જ્યારે કોઈ શ્રીજીમહારાજની બાંધેલી ધર્મમર્યાદાનો ભંગ કરે ત્યારે પોતે ઘણા જ દિલગીર થઈ જતા અને તેનો પક્ષ નહિ રાખતા. ધર્મનો જ પક્ષ રાખી તેને પ્રાયશ્ચિત્ત આપતા-અપાવતા, એવો તેમનો ધર્મ પાળવા-પળાવવાનો આગ્રહ હતો.

સ. ગુ. શ્રી નિર્ગુણદાસજી સ્વામીએ પોતાના હેતરુચિવાળા સર્વે સંત-હરિભક્તોને એવી આજ્ઞા-ભલામણ કરેલી કે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં જોડવા માટે શ્રીજીમહારાજે અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીને મોકલ્યા છે, તેથી તેમના દર્શન-સેવા-સમાગમનો જરૂરાજરૂર લાભ લેવો; કોઈએ એવું મનમાં ન રાખવું કે અબજીબાપાશ્રી ગૃહસ્થ

છે ને આપણે ત્યાગી-સંત-પાર્ષદ છીએ કે સત્સંગ-વ્યવહાર કાર્યમાં મોટેરા છીએ તેથી તેમનો સમાગમ શું કરવો? આ ભલામણ અનુસાર સદ્‌ગુરુશ્રીના શિષ્ય સ. ગુ. શ્રી ઈશ્વરચરણદાસજી સ્વામી તથા અન્ય મોટા મોટા સંતો વર્ષોવર્ષ અબજીબાપાશ્રીનો સમાગમ કરવા વૃષપુર જતા. તે વખતે મુક્તરાજશ્રી શ્રીજીમહારાજના મહિમાની કે આજ્ઞા-ઉપાસનાની વાતો કરતા ને સાંભળનારા સૌ સંત-હરિભક્તો એ રસપાનમાં તન્મય થઈ જતા. ભવિષ્યમાં આવનારી પેઢીઓને એ અદ્‌ભુત વાતોનો લાભ મળે તેવા પરમ હિતકારી સંકલ્પથી સ. ગુ. શ્રી ઈશ્વરચરણદાસજી સ્વામીએ અબજીબાપાશ્રીની સંમતિ લઈ તેમની વાતો લખી લેવા માંડી. તે વાતો બે ભાગમાં-હજાર પાનાથી વધારે પાનામાં છપાઈને પ્રસિદ્ધ થઈ છે, જેનો લાભ લઈ અનેક મુમુક્ષુઓને શ્રીહરિજીના અદ્‌ભુત સ્વરૂપમાં સ્થિતિ થઈ છે.

સ. ગુ. શ્રી ઈશ્વરચરણદાસજી સ્વામીને શ્રીજીમહારાજના વચનામૃતોનો અસાધારણ અભ્યાસ હતો. તેઓશ્રીને બધાં જ વચનામૃતો કંઠસ્થ હતાં, વળી સઘળાં વચનામૃતોમાં શ્રીહરિજીનો કહેવાનો રહસ્ય અભિપ્રાય પોતે પોતાના સમર્થ ગુરુ સ. ગુ. શ્રી નિર્ગુણદાસજી સ્વામી પાસેથી બરાબર જાણ્યો હતો. પછી પોતાના ગુરુની સૂચનાથી જ્યારે સ. ગુ. શ્રી ઈશ્વરચરણદાસજી સ્વામી અનાદિ મુક્તરાજ

અબજીબાપાશ્રીનો સમાગમ કરવા વૃષપુર જવા લાગ્યા, ને ત્યાં સભામાં વચનામૃતની કથા વખતે અબજીબાપાશ્રીના મુખ થકી વચનામૃતોનું રહસ્ય સાંભળ્યું ત્યારે તેઓશ્રીને અહો! અહો! થઈ ગયું. 'વચનામૃત' જે પુરુષોત્તમનારાયણ શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનની દિવ્ય પરાવાણી છે ને એમનું અનન્ય સ્વરૂપ છે, તે વચનામૃતોમાં રહેલો શ્રીજીમહારાજનો રહસ્ય અભિપ્રાય અબજીબાપાશ્રીની અનુભવસિદ્ધ વાણીમાં સૌ કોઈને જાણવા મળે તો મોક્ષભાગી મુમુક્ષુઓ ઉપર પરમ ઉપકાર થાય, એમ વિચારી સ. ગુ. શ્રી ઈશ્વરચરણદાસજી સ્વામીએ અબજીબાપાશ્રીને વિનંતી કરી કે વચનામૃતના રહસ્યોનો અર્થ સમજાવતી પ્રદીપિકાટીકા લખાવે તો તે આત્યંતિક કલ્યાણનું એક શાશ્વત સદાવ્રત બની રહે. શ્રીજીમહારાજના સંકલપથી અબજીબાપાશ્રીનું વિચરણ એ હેતુ માટે જ હતું, તેથી અબજીબાપાશ્રીએ પ્રશ્નોત્તરરૂપે વચનામૃતોની યથાર્થ સમજૂતી આપતી 'રહસ્યાર્થ પ્રદીપિકા ટીકા' લખાવી. તેમાં દરેક વચનામૃતોનો યથાર્થ ભાવાર્થ સમજાવી, તે વચનામૃતમાંથી ઉદ્‌ભવતા પ્રશ્નોના અનુભવપૂર્ણ સચોટ ઉત્તરો આપી વચનામૃતો યથાર્થપણે સમજવાનું કાર્ય સુગમ બનાવી દીધું છે. તદુપરાંત, જુદાં જુદાં વચનામૃતોના પૂર્વાપર સંદર્ભો આપી જિજ્ઞાસુ અભ્યાસીને ઉત્તમ માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું છે. તેનાથી શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનનો જેવો

છે તેવો મહિમા સમજાય છે ને શ્રીહરિજીની મૂર્તિમાં રહેવારૂપ આત્યંતિક કલ્યાણની સ્થિતિ સુલભ થાય છે.

સં. ૧૯૭૪માં મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીએ ગંભીર મંદવાડ ગ્રહણ કર્યો હતો. પોતાની મિલકત વગેરેની વ્યવસ્થા અંગે છેલ્લી ભલામણો પણ કરી નાખી હતી, ત્યારે સ. ગુ. સ્વામી શ્રી ઈશ્વરચરણદાસજી, સ. ગુ. સ્વામી શ્રી વૃંદાવનદાસજી, સ. ગુ. બ્રહ્મચારી શ્રી નિર્ગુણાનંદજી, સ. ગુ. મુનિસ્વામી શ્રી કેશવપ્રિયદાસજી વગેરે હેતવાળા સંતો તથા હરિભક્તોએ ગદ્‌ગદ થઈ શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનને અતિશય પ્રાર્થના સ્તુતિ કરી તેથી શ્રીજીમહારાજે બાપાશ્રીના મંદવાડને રજા આપી ને પરમ કૃપાળુ બાપાશ્રીએ બીજા દસ વર્ષ સુધી આ લોકમાં વિચરી અસંખ્ય જીવો ઉપર શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનની કૃપા વરસાવી.

અબજીબાપાશ્રી કહેતા: અનાદિમુક્ત અહીં દેખાય તો પણ તેઓ મૂર્તિમાં રહ્યા થકા જ દેખાય છે. જેમ પૃથ્વી જળમાં રહી છે ને બહાર દેખાય છે, તેમ અનાદિમુક્ત તે સુખમાં લુબ્ધ જ છે ને શ્રીજી ઇચ્છાથી મનુષ્યરૂપે દેખાય છે. તેમને તો એક મહારાજ જ કર્તા છે. વચનામૃતમાં કહ્યું છે કે સમુદ્રના કિનારે ઊભેલાને ઝાડ, પહાડ, મનુષ્ય, પશુ, પક્ષી તેમ જ સમુદ્ર એ સર્વે પૃથક્ પૃથક્ દેખ્યામાં આવે છે, પરંતુ તે જ્યારે વહાણમાં બેસી સમુદ્ર મધ્યે જાય ત્યારે ઊંચું-નીચું

સર્વત્ર જળ જ દેખે, પણ બીજું કાંઈ દેખે જ નહિ, તેમ વહાણને દૃષ્ટાંતે, મૂર્તિમાં જ નિમગ્ન રહે તેને એક મૂર્તિ જ દેખાય છે. મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ ભાસે જ નહિ. જ્યાં સુધી આવો અપરોક્ષ અનુભવ થતો નથી ત્યાં સુધી આ વાત જેમ છે તેમ સમજાતી નથી.

અબજીબાપાશ્રીનો સમાગમ એટલે દિવ્ય આનંદ ઉત્સવની હેલી! સૌના અંતરમાં આનંદ ને શાંતિના ઓઘ વળતા. આત્યંતિક કલ્યાણનો અપૂર્વ ઉદ્યાન જે શ્રીજીમહારાજે સ્વયં સ્થાપેલો છે તેને મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીએ અનેક રીતે સંપોષણ કરી મઘમઘતો કર્યો.

આવી રીતે અબજીબાપાશ્રીએ અનેક મુમુક્ષુઓને શ્રીહરિજીના દિવ્ય સુખમાં જોડી, સં. ૧૯૮૪ના અષાડ સુદ પાંચમ ને શુક્રવારને દિવસે પોતે દેહોત્સર્ગલીલા કરી અંતર્ધાન થયા.

શાસ્ત્ર માત્રનો ગલિતાર્થ એ જ છે કે પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ભગવાન અને તેમના અનાદિમુક્તોને ઓળખી પોતાનું આત્યંતિક કલ્યાણરૂપ કાર્ય સિદ્ધ કરી લેવું. એ રીતે, જેણે જેણે અનાદિ મુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીને ઓળખ્યા, સેવા કરી, એમના થકી શ્રીજીમહારાજનો હૃદ્‌ગત અભિપ્રાય જાણ્યો, તેમનાં ધન્ય ભાગ્ય! વિજળીના ઝબકારામાં જેમણે મોતી પરોવી લીધું એટલે આત્યંતિક મોક્ષ સિદ્ધ

કરી લીધો તે જીતી ગયા.

આવો! આપણે પણ અનાદિ મહામુક્તરાજ અબજીબાપાશ્રીના રહસ્યરૂપ વચનો મુજબ શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનની દિવ્ય મૂર્તિમાં જોડાઈ, તેમાં રસબસ થઈ રહીએ!!

* * *

ઘનશ્યામલીલામૃતસાગર

અનાદિમુક્ત સ. ગુ. ભૂમાનંદ સ્વામીકૃત 'શ્રી ઘનશ્યામ-લીલામૃતસાગર' ઉત્તરાર્ધ તરંગ ૬૧માં, પર્વતભાઈ અને શ્રીહરિજીના સંવાદમાં આ જ વાત પ્રધાન છે. તેમાં પ્રથમ તો પર્વતભાઈ શ્રીહરિને કહે છે-

મુને નથી બીજું કાંઈ ભાન, નિત્ય ધરું છું તમારું ધ્યાન. ॥ ૧૮ ॥
મૂર્તિમાં રહું છું દિનરાત, કૃપાનાથ કહું સાચી વાત;
એમ શ્રીહરિ સહજાનંદ, સ્વામિનારાયણ સુખકંદ. ॥ ૧૯ ॥
પોતાના જે છે અનાદિમુક્ત, તેની સ્થિતિ જાણવાની જુક્ત;
પર્વતભાઈને કહે વચન, શાંત કરાવ્યાં સર્વનાં મન. ॥ ૨૦ ॥
પછી બોલ્યાં શ્રીજીમહારાજ, અમારા અનાદિમુક્ત આજ;
અનંતકોટિ અંડનાં પ્રાણી, સર્વેનાં કરવા કલ્યાણ જાણી. ॥ ૨૧ ॥
અહીં આવીને પ્રકટ થાય; આપે છે અપવર્ગ સદાય. ॥ ૨૨ ॥

વળી એક વખત શ્રીજીમહારાજ જેતલપુરના મહોલ ઉપર વિરાજમાન હતા. પછી શ્રીજીની કૃપા દૃષ્ટિથી સભાજનોને આ પ્રમાણે દિવ્ય દર્શન થયાં - જેનું વર્ણન તરંગ ૬૧માં કરેલું છે:

કોટિ કોટિ મુક્તના સમાજ, વિંટાઈ બેઠા છે સુખસાજ;
પ્રભુ સામું જોઈ રહ્યા સર્વ, એક ચિત્તે પ્રીતેથી અપૂર્વ. ॥ ૪૭ ॥
મહાપ્રભુની મૂર્તિ મોઝાર, બીજા મુક્ત જોયા છે અપાર. ॥ ૪૮ ॥

વળી કણભાના ઝવેરભાઈને દિવ્ય દર્શન આપીને, શ્રીજી આ જ વાત સમજાવે છે - જેનો ઉલ્લેખ તરંગ ૮૪માં કરેલો છે:

નિજ ધામમાં પોતાનું રૂપ, બતાવ્યું છે પ્રત્યક્ષ અનુપ;
તે મૂર્તિમાં કોટિ કોટિ મુક્ત, અનંત ઐશ્વર્ય શક્તિયુક્ત. ॥ ૨૨ ॥

હરિલીલામૃત

હરિલીલામૃત કળશ ૩, વિશ્રામ ૧૫માં પણ કહ્યું છે:-

અંતે જીવો બ્રહ્મ વિષે સમાય, તે વાત સાચી, શ્રુતિ એમ ગાય;
જળે સમાયા જળજંતુ જેમ, તે બ્રહ્મમાં લીન થશે જ તેમ. ॥ ૩૬ ॥
જો નીરમાં ક્ષીર મળ્યું જણાય, તથાપિ તે એક કદી ન થાય;
આત્મા તથા જે પરમાત્મા છે ય, મળ્યા દિસે તોપણ ભિન્ન બે ય.
॥ ૩૭ ॥

અનાદિમુક્ત સ. ગુ. મુક્તાનંદ સ્વામી

પદ ૯૨૭-૨

સુનત બંસી મેરી શુદ્ધ વિસરી, કહા જાનું કહા કીન.
સુને કોન સબ શીખ જક્તકી, હું ભઈ હરિમેં લીન.

પદ ૯૨૪-૪

પ્રીત કરત મેરો પલટ્યો હે અંગ...... ટેક
તનમન અર્પી મીલે મનમોહન કું, હો ગઈ એકહી અંગ. પ્રી૦
મુક્તાનંદ મહદ યહ આશ્ચર્ય, બીનહિ અંગ ન ઉમંગ. પ્રી૦

અનાદિમુક્ત સ. ગુ. બ્રહ્માનંદ સ્વામી

પદ ૪૫૧-૪

રસબસ હોઈ રહી રસિયા સંગ, જ્યું મીસરી પય માંહી ભળી.

પદ ૨૨૬૧-૫

મેં પ્રીતમકે માંહ્ય, પિયા મોય ભીતરે,
અરસપરસ એકતાર, રહ્યા હે સ્વતંત્રરે.

પદ ૨૪૮૦-૧

જોગી વાકુ જાનીએ, જાકા હરિસે જોગ
રહે નિરંતર રામમેં અંતર સદા અરોગ.

અનાદિમુક્ત સ. ગુ. નિષ્કુળાનંદ સ્વામી

વળી સ. ગુ. નિષ્કુળાનંદ સ્વામીએ "મુને સ્વપ્ને ન ગમે રે સંસાર..." એ કીર્તનમાં ગાયું છે:-

પદ ૧૫૭૦-૩

ધામ સ્વરૂપ પોતાતણું શ્રીહરિ પોતે સાકાર;
પ્રભુપદ પ્રીત ઉપાસના, પય મીસરી એકતાર.
રોક્યો કેનો નહિ રહું.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઈન મિશન શાને માટે ?

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના સર્વજીવહિતાવહ સંદેશ અનુસાર માનવજાતના શ્રેય અને પ્રેય માટે—

(ક) સેવા-સદાવ્રતના આદર્શો અનુસાર ભેદભાવ વિના આર્થિક મૂંઝવણ અનુભવતાં ભાઈબહેનોને જરૂરી રાહત પહોંચાડવી;

(ખ) આરોગ્યપ્રસારની માર્ગદર્શક વ્યવસ્થા અને રોગોપચારનાં સારવાર કેન્દ્રો-ઔષધાલયો સ્થાપવાં-ચલાવવાં, અગર એવું કાર્ય કરતી સંસ્થાઓને સહાયરૂપ થવું;

(ગ) આત્મિક શાંતિ અને માનવતાની ભીનાશ રેલાવતાં મંદિરો, સત્પુરુષોનાં સ્મારકકેન્દ્રો, વગેરેનાં નિર્માણ-નિભાવ-વિકાસ કરવાં;

(ઘ) જીવનઘડતરમાં ઉપયોગી સાહિત્ય અને કલાના વિકાસકાર્યને ઉત્તેજન આપવું;

(ચ) સમ્યક્ અભ્યાસ માટે પુસ્તકાલય, સંગ્રહાલય, સંશોધનકેન્દ્ર સ્થાપવાં-ચલાવવાં અગર એવા

એકમોને મદદરૂપ થવું;

(૭) સર્વસમન્વય સધાય એવાં સાંસ્કારિક અને તત્ત્વજ્ઞાનવિષયક પ્રકાશનો પ્રસિદ્ધ કરવાં અને તે વડે જનસમુદાયનો ઊર્ધ્વગામી વિકાસ સાધવામાં મદદરૂપ થવું;

અને એ રીતે :

(૧) સમાજજીવનની આધારશિલાસમાં સદાચાર અને નીતિનાં ધોરણો બળવત્તર થાય એવી પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવું;

(૨) સમાજમાં સંપ, એકતા અને પરસ્પર સુહૃદ્ભાવ વૃદ્ધિ પામે, વિશ્વબંધુત્વની ભાવના વિકસે અને વિસંવાદિતા દૂર થાય એવા કાર્યક્રમો આપવા;

(૩) વિશ્વના ધર્મો અને પક્ષો વચ્ચે સંવાદિતા જળવાઈ રહે એ માટે સર્વધર્મીય પરિષદોનું આયોજન કરતા રહી આધ્યાત્મિક અને સામાજિક ઉત્કર્ષને વેગ આપવો.

આવા સુઆયોજિત કાર્યક્રમો અને પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા પરિપૂર્ણ ભગવત્સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ તરફ માનવસમુદાય સર્વાંગી વિકાસ પામી ગતિમાન થાય એવો મિશનનો શુભ આશય છે.